

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

3 Aralık 2025

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

İLİMER

PROJE KOORDİNATÖRLERİ

Üsküdar Üniversitesi

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Üsküdar Üniversitesi İLİMER

AI Labs

3 Aralık 2025

İSTANBUL

ai
LABS
PUBLISHING
Academic Intelligence

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Genel Yayın Yönetmenleri:

Prof. Dr. Nazife Güngör & Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu

Editörler:

Prof. Dr. Deniz Yengin, Prof. Dr. Gül Esra Atalay & Prof. Dr. B. Aykut Arıkan

Editör Yardımcıları:

Yasemin Çakar & Rabia Ören

Yayın No : 11

E-ISBN : 978-625-93029-1-1

DOI: 10.5281/zenodo.18608374

Boyut : 16x24

Genel Yayın Yönetmeni : Prof. Dr. Deniz Yengin

Dizgi : Yasemin Çakar & Rabia Ören

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Yasemin Çakar

2026 - İstanbul/ Türkiye

© Copyright 2026, AI.Labs Publishing

Bu baskının tüm hakları AI.Labs Publishing'e aittir. Yayıncının yazılı izni olmaksızın, kitabın tümü veya bir kısmı elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basılamaz, yayımlanamaz, çoğaltılamaz veya dağıtılamaz.

AI.Labs Publishing, 2024 yılında kurulmuş olup kısa sürede profesyonel bir yayıncılık kuruluşu olarak kendini kanıtlamıştır. Akademik çalışmalardan teknolojiye, kişisel gelişimden tarihe, kültür bilimlerine ve sanata kadar geniş bir yelpazede yayınlar sunarak, bilgi birikiminin en yüksek kalitede ve erişilebilir bir şekilde yayılmasını hedeflemektedir.

E mail: info@ailabstr.com

www.ailabstr.com

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

İLİMER

RAPORU HAZIRLAYANLAR

Prof. Dr. Deniz YENGİN

Prof. Dr. Gül Esra ATALAY

Prof. Dr. B. Aykut ARIKAN

3 Aralık 2025

İSTANBUL

ÇALIŞTAY DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü

Prof. Dr. Nazife Güngör

Üsküdar Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Gül Esra Atalay

*Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı &
İnsan Odaklı İletişim Merkezi (İLİMER) Müdürü*

Prof. Dr. Deniz Yengin

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. B. Aykut Arıkan

AI Labs Kurucu Ortağı

Arş. Gör. Dr. Bahşende Çoban Azizoğlu

Üsküdar Üniversitesi

Arş. Gör. Osman Tosun

Üsküdar Üniversitesi

Arş. Gör. Hüsna Tosun

Üsküdar Üniversitesi

Yasemin Çakar

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Rabia Ören

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞTAY DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

ÖNSÖZ – Prof. Dr. Nazife GÜNGÖR

ÖNSÖZ – Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu

SUNUŞ

GİRİŞ

YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI MASA RAPORLARI

- Yeni Medya ve Aile İçi Eşler Arası İletişim
- Yeni Medya ve Çocuk- Ebeveyn İlişkisi
- Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri
- Yapay Zekâ Destekli Yeni Medya ve Aile
- Yeni Medya ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları
- Sosyal Politikalar ve Hukuki İyileştirmeler

EYLEM PLANI

SONUÇ

KAYNAKÇA

EKLER

EK 1: Çalıştay Kareleri

EK 2: Basın Yansımaları

EK 3: Katılımcı Listesi

EK 4: Çalıştay Gereksinimleri
(*Afiş, Akış ve Davetiye*)

ÖN SÖZ

Modernleşmeyle birlikte büyük aileden çekirdek aileye evrilen aile yapısının modernleşme sonrası dönemde ciddi düzeyde dağılma tehditi altında olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kapitalizmin dinamikleriyle biçimlenen, dijitalleşmenin getirdiği olanaklarla güçlenerek devam eden küreselleşme sürecinin birey odaklı işleyişi ailenin toplumsal sistem içerisindeki rolünün önemsizleştirilmesi anlayışını da beraberinde getirmiştir. Dijital teknolojilerin bireysel kullanıma olanak vermesi, aile içindeki ilişkilerin ve etkileşimin azalmasına yol açmaktadır. Aynı şekilde dijital teknolojilerin kullanıma girmesi kuşaklar arası mesafeyi artırmış, dijitalin içerisine doğan kuşaklarla söz konusu teknolojilerle sonradan tanışan kuşaklar arasında, farklılaşan bilgi ve deneyim nedeniyle ciddi kopmalar yaşanmaya başlamıştır. Geleneksel aile yapısında kuşaklar arası bilgi ve deneyim aktarımı sayesinde aile bütünlüğü ve kuşaklar arası etkileşim mümkünken, dijitalleşmeyle birlikte bu ilişkinin giderek zayıfladığı gözlenmektedir. Dijital teknolojilerin içerisine doğan kuşakların, dijital teknolojilerle ileri yaşlarda tanışan önceki kuşaklara göre daha fazla bilgiye sahip olmaları, onları kendilerinden önceki kuşaklardan, yani aile büyüklerinden bilgi aktarımı yapmaktan alıkoymaktadır. Kuşaklar arasında giderek artan bu mesafenin aile bütünlüğünün bozulmasında, dolayısıyla da aile yapısının tehdit altına girmesindeki rolü yadsınamaz. İnsanlığa yarar sağlamak üzere geliştirilen teknolojilerin bu tür olumsuz yan etkilerinin ortaya çıkmaması için önlemler alınması büyük önem taşımaktadır.

Kuşaklar arası etkileşimin ve iletişimin azalmasının tek suçlusu teknolojik gelişmeler değil elbet. Bunun yanı sıra küresel dünyanın yeni ekonomik dinamikleri de bireyler arası ve kuşaklar arası etkileşim ve iletişim süreçlerinin yeniden biçimlenmesinde rol oynamaktadır. Sermayenin küreselleşmesi, üretim, iş ve çalışma yaşamının bununla uyumlu olmak üzere bireysel emek odaklı hale gelmeye başlaması da aile içi etkileşim ve iletişim üzerinde etkili olmaktadır. Yaşamlarını kurmak, iş ve çalışma planlarını uygulamak üzere küresel düzeydeki hareketliliğin içerisine dahil olan insanların aile odaklı ilişkilerden

giderek uzaklaştıklarını gözlemliyoruz. Ayrıca günlük yaşamının önemli bir kısmı iş yerinde veya çalışma yaşamıyla ilişkili geçmek zorunda olan aile bireylerinin birbirlerine zaman ayırmaları artık neredeyse olanaksız hale geldi. Bu da aile yapısı için önemli bir tehdit olarak görülmelidir.

Diğer yandan zorlu yaşam koşulları, eğitim yetersizliği vb. etkenler nedeniyle çoğu ailede bireyler arası etkileşim ve iletişimin çok sağlıklı olmadığı, bunun da aile bağlarının çözülmesine neden olduğu gözlenmektedir. Günümüz dünyası insanlara güvenli bir yaşam sunamazken, günümüz dünyasının aile yapısı içinde de insanlar kendilerini yeterince güvende hissetmemektedirler. Sözün özü bugünün dünyasında aile, üyeleri için güvenli liman olmaktan çıkmaya başlamış bulunuyor. Bu da aile bireyleri arasındaki etkileşimin azalmasına, ilişkilerin zayıflamasına neden olmaktadır.

O halde bir şey yapılmalı. Bu gidişe dur demek için, aile yapısını korumak, ailenin yeniden güvenli liman haline gelmesini sağlamak için bir şey yapılmalı. Ne yapılması gerektiği konusunda beyin fırtınası yapmak, sorunların kaynağına inerek köklü çözümler getirmek üzere Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İletişim Fakültesi akademisyenleri bir araya gelerek ortak bir çalıştay düzenlemeye karar verdiler. 2025 yılı da devletimiz tarafından Aile Yılı ilan edilmişken bu sürece de katkı sağlamak üzere iki fakülte bir araya gelerek konuyu, iletişimi, özellikle de dijital iletişimi merkeze almak üzere tüm ayrıntılarıyla tartışmaya açtılar. Yeni Medya ve Aile başlığıyla gerçekleştirilen çalıştaya çeşitli üniversitelerden, medya sektöründen ve ilgili kamu kuruluşlarından uzmanlar katılım gösterdi. Üsküdar Üniversitesi salonlarında düzenlenen çalıştayda farklı konu başlıkları, ilgili alandaki uzman gruplarıyla ayrıntılı olarak ele alındı, raporlar hazırlandı. Hazırlanan raporlar bir araya getirilerek çalıştayın sonuç bildirgesi oluşturuldu ve ilgili kamusal çevrelerle paylaşıldı. Bunun yanı sıra çalıştayda yapılan tüm tartışmalar, ortaya konulan çözüm önerileri raporlaştırılarak açık erişimle sizlere sunulan bu kitaba dönüştürüldü.

Böylesine kapsamlı bir çalıştayın gerçekleşmesinin arkasında elbette büyük bir emek, çaba ve uzun süreli bir planlama var. Hem 2019 yılında birincisinin hem de 2025 yılında Aile Yılı kapsamında ikincisinin düzenlenmesine öncülük eden değerli hocalarımız Prof. Dr. Gül Esra Atalay ve Prof. Dr. Deniz Yengin'i kutluyorum. Her iki hocamız da akademik iş yoğunluklarına rağmen kararlılıkla bir araya gelerek önce birincisinin, sonra ikincisinin gerçekleşmesine liderlik yaptılar, oluşturdukları ekiplerle birlikte harika iş çıkardılar. İkincisinin düzenlenmesine destek veren Prof. Dr. Aykut Arıkan'a da buradan teşekkür ediyorum. Bize katıldı ve güç kattı. Ekipteki her bir hocamıza teşekkür ediyorum. Üniversite içinden ve dışından çalıştaya katılarak görüşleriyle, bilgi katkılarıyla destek veren tüm katılımcılar teşekkürü hak ediyorlar. Ve elbette ki her iki üniversitenin etkinliğe destek veren tüm idari birimlerine teşekkürlerimi iletiyorum. Hep birlikte çok güzel bir iş çıkardık. Bu çalıştay sonucunda ortaya çıkan bu kapsamlı raporun akademik çevrelere, ilgili kamusal çevrelere, ilgili kamu kuruluşlarına katkı sunacağından eminim. Dileğimiz böylesine güzel bir çalışmanın bununla kalmaması, süreklilik kazanmasıdır.

Prof. Dr. Nazife Güngör
Üsküdar Üniversitesi Rektörü
2025, İstanbul

ÖN SÖZ

İçinde bulunduğumuz çağ, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı dönüşümün bireysel, toplumsal ve kurumsal yapıları derinden etkilediği bir sürece işaret etmektedir. Özellikle yeni medya alanında ortaya çıkan gelişmeler, iletişim pratiklerinden toplumsal ilişkilere, çocuk ve gençlerin sosyal gelişiminden aile içi etkileşim biçimlerine kadar geniş bir yelpazede belirleyici bir rol üstlenmektedir. Yeni medya, bir yandan bireyler ve aileler için önemli fırsatlar sunarken, diğer yandan çeşitli risk ve tehditleri de beraberinde getirmektedir. Bu çok boyutlu etki alanının bilimsel bir zeminde ele alınması ve disiplinlerarası yaklaşımlarla değerlendirilmesi, günümüz toplumları açısından kaçınılmaz bir gereklilik hâline gelmiştir.

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı, yeni medyanın aile kurumu üzerindeki etkilerini odağına alan önemli bir akademik platform sunmuş; alanın güncel sorunlarını, dönüşen dinamiklerini ve olası çözüm yollarını bütüncül bir perspektifle tartışmaya açmıştır. Çalıştay sürecinde yapılan değerlendirmeler, mevcut durumu ortaya koymanın ötesine geçerek, geleceğe yönelik önerilerin geliştirilmesine, farkındalık stratejilerinin oluşturulmasına ve bilimsel modelleme çalışmalarına katkı sağlamıştır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde yeni medya araştırmaları, dijital toplum çalışmaları, yapay zekâ, iletişim psikolojisi ve aile odaklı akademik üretim, stratejik öncelikler arasında yer almaktadır. Genç kuşakların medya okuryazarlığı, dijital etik ve güvenli iletişim konularında bilinçlendirilmesi; aile yapısını tehdit edebilecek dijital riskler karşısında bilimsel temelli, sürdürülebilir ve uygulanabilir rehberlik modellerinin geliştirilmesi, üniversitemizin toplumsal sorumluluk anlayışının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Bu çalışmanın planlanmasından raporlaştırılmasına kadar geçen süreçte emeği bulunan tüm akademisyenlere, araştırmacılara, katkı sunan paydaşlara ve özveriyle çalışan düzenleme kurulu ile çalıştay ekibine teşekkür ederim. Ortaya konulan bu nitelikli çalışmanın, yeni medya ve aile alanındaki akademik literatüre ve toplumsal farkındalığa değerli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü
2026, Çanakkale

SUNUŞ

Dijitalleşmenin toplumsal yaşam üzerindeki etkileri giderek daha görünür hâle gelmektedir. Yeni medya ekosisteminin aile yapısı üzerindeki dönüştürücü etkilerinin akademik ve toplumsal düzeyde ele alınması önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilikten hareketle, ilki 2019 yılında Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde ve İstanbul Aydın Üniversitesi iş birliğinde gerçekleştirilen Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'nın ikincisi, 2025 yılında Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi İLİMER ve AI Labs iş birliğiyle başarıyla gerçekleştirilmiştir. Çalıştay kapsamında yeni medyanın aile yapısı, çocuklar, gençler ve bireylerin gündelik yaşam pratikleri üzerindeki etkileri çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Dijital dünyanın sunduğu imkânların yanı sıra; yanlış uygulamalar, denetimsizlik, yalnızlaşma, suç oranlarındaki artış ve sağlık sorunları gibi risk alanları masaya yatırılmış; bu sorunların aile yapısına yansımaları akademik ve saha deneyimleri ışığında tartışılmıştır.

Altı farklı masa etrafında yaklaşık seksen beş akademisyen ve saha uzmanının katılımıyla yürütülen çalıştayda; çocuk ve yeni medya ilişkisi, aile kültürü, dijital medya alışkanlıkları, sağlık, sosyal politikalar ve hukuki düzenlemeler başta olmak üzere pek çok başlık detaylı biçimde değerlendirilmiştir. Katılımcıların sunduğu görüşler ve hazırlanan masa raporları doğrultusunda, mevcut sorunlara ilişkin somut tespitler yapılmış ve çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yalnızca akademik bir tartışma zemini sunmakla kalmayan çalıştay aynı zamanda elde edilen bulguların, karar alıcılar ve politika yapımcılar açısından yol gösterici bir nitelik taşımasını hedeflemiştir. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'nın ilkiyle ortaya konulan öngörülerin, bugün büyük ölçüde somutlaştığını görmek; bu alanda sürdürülebilir ve disiplinlerarası çalışmaların ne denli önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bu önemli çalıştayın hayata geçirilmesinde emeği geçen tüm akademisyenlere, saha uzmanlarına, katkı sunan paydaş kurumlara ve özverili çalışmalarlarıyla süreci başarıyla yürüten çalıştay ekibimize içtenlikle teşekkür ediyoruz. Ortaya konulan bu emeğin, yeni medya ve aile ilişkisine dair daha sağlıklı, güvenli ve bilinçli bir toplumsal yapı inşa edilmesine katkı sağlamasını diliyoruz.

Prof. Dr. Deniz Yengin & Prof. Dr. Gül Esra Atalay
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi – Üsküdar Üniversitesi
2026, İstanbul

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

#YMA25

GİRİŞ

İletişim, bireyler arası etkileşimin ve toplumsal yapının inşasında temel bir unsur olarak tarihsel süreç içerisinde sürekli bir dönüşüm içerisinde yer almıştır. *“İletişim birçok disiplinle iç içe durumdadır ve iletişimin, toplum bilimlerinden esinlenerek onun yöntemlerini benimsediği görülmektedir”* (Yengin & Bayrak, 2023: 9). İlkel toplumlarda sözlü kültüre dayalı olarak şekillenen iletişim pratikleri, yüz yüze etkileşimi ve kolektif hafızayı merkeze almış; bilgi, deneyim ve değerler kuşaktan kuşağa anlatı yoluyla aktarılmıştır (Güngör, 2011). Bu dönemde iletişim, yalnızca bilgi aktarımına indirgenmeyen; aynı zamanda topluluk bağlarını güçlendiren ve ortak anlam dünyasını besleyen bir toplumsal işlev üstlenmiştir. *“Mesajlaşma uygulamaları, fotoğraf ve video paylaşımları, görüntülü görüşme gibi özellikler fiziksel mesafe engelini aşarak ilişkilerin sürdürülmesine imkân tanıyabilmektedir. Günlük olayları paylaşmak, sevgi ve ilgi göstermek ve görmek, varlığını onaylamak, takdir görmek ve göstermek, özel anları kutlamak gibi duygusal ilişkileri besleyen etkileşimler bu mecralar aracılığıyla kolaylıkla mümkün olmaktadır”* (Atalay, 2024: 99). Yazının icadıyla birlikte iletişim süreçleri mekânsal ve zamansal sınırların ötesine taşınmış, bilginin kayıt altına alınması ve korunması mümkün hâle gelmiştir. Matbaanın yaygınlaşması ise bilgi üretiminin hızlanmasına, kamusal alanın genişlemesine ve iletişimin toplumsal düzenin kurucu unsurlarından biri hâline gelmesine zemin hazırlamıştır.

Sanayi Devrimi sonrasında ortaya çıkan gazete, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları, iletişim sürecini büyük ölçüde merkezî, tek yönlü ve hiyerarşik bir yapıya dönüştürmüştür. İletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı ilerleme, özellikle sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte bireyler arasındaki bilgi paylaşımı ve etkileşim biçimlerini önemli ölçüde dönüştürmüştür (Aytekin & Yıldız, 2025: 111). Bu dönemde içerik üretimi belirli kurumların ve otoritelerin denetiminde gerçekleşmiş; bireyler çoğunlukla pasif izleyici konumunda yer almıştır. Kitle iletişim araçları, toplumsal gündemin şekillenmesinde ve kültürel normların yeniden üretilmesinde etkili olmuş; aile yapısı da bu süreçten doğrudan etkilenmiştir. Özellikle televizyonun gündelik yaşama dâhil olması, aile içi zaman kullanımını ve birlikte geçirilen anların niteliğini dönüştüren bir unsur olarak öne çıkmıştır. Toplum içinde bir arada yaşama becerilerinin kazanılmasında, bireylerin tarihsel, çevresel ve kültürel değerlere ilişkin farkındalıkları önemli bir rol oynamaktadır.

Yaşadığı çevreyle etkileşim kuran bireylerin buldukları kente ve toplumsal yapıya yönelik aidiyet duygusu geliştirmesi, toplumsal uyumun ve ortak yaşam kültürünün güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Kara, Alkar & Demir, 2025: 3482). Dijitalleşme süreciyle birlikte birey ve toplum yaşamını en güçlü biçimde dönüştüren iletişim aracı internet olmuştur. İnternet, yalnızca bilgiye erişim biçimlerini değil, aynı zamanda bireylerin sosyal ilişkilerini, kimlik inşa süreçlerini ve toplumsal etkileşim pratiklerini de derinden etkilemiştir (Tosyalı & Sütçü, 2016: 9). Türkçede “*aile*” sözcüğü, kökeni Arapçaya dayanan bir terimdir. Sözcük, “*bir kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler, hane halkı*” anlamına gelir ve “*geçimini sağlamak, beslemek, bakmak*” fiilinden türetilmiştir (Nişanyan, 2025). Türkçeye geçişi sırasında, aile sözcüğü Osmanlıca kaynaklarda farklı biçimlerde görülmüş, 15. yüzyıldan itibaren bazı eserlerde yer almış ve 17. yüzyılda Meninski’nin sözlüğünde kullanılmıştır. 19. yüzyılda ise modern anlamıyla yaygın hâle gelmiş; 19. yüzyıldan önce Türkçede yaygın bir kullanım kaydedilmemiştir. Türk Dil Kurumu’na göre aile, toplum bilimi açısından “*evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik; ev, familya*” olarak tanımlanmakta ve aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümünü ifade etmektedir (TDK, 2025). 1980’li yıllardan sonra kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla, “aile” kavramı hem dilde hem de toplumsal yaşamda daha görünür hâle gelmiş ve medya ile kamusal alanda sıkça kullanılmaya başlanmıştır.

Dijital teknolojilerin gelişimi ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte iletişim alanında köklü bir paradigma değişimi yaşanmıştır. “*Küreselleşmenin en önemli gelişmelerinden biri de medya araçlarının gelişimi ve değişimidir. Medya araçları toplumu yönlendirebilir bir niteliğe sahiptir. Geleneksel dönemde televizyon, radyo, gazete gibi araçlarla kitleyle iletişime geçilmekte ve aktarılmak istenilen mesajlar iletilmektedir. Burada tek yönlü bir iletişim söz konusudur. Yeni medya araçlarının gelişimiyle ise, kitleyle çift yönlü ve etkili bir iletişim süreci söz konusudur*” (Yengin & Yılmaz, 2024: 110). Yeni medya olarak adlandırılan bu süreçte, mesajın yalnızca iletildiği ortamlar değil; mesajın üretim, dolaşım ve alımlanma biçimleri de dönüşmüştür. Bu süreçte internet kullanımının yaygınlaşması, iletişim pratiklerini bireysel deneyimin ötesine taşıyarak ağ temelli, etkileşim odaklı ve süreklilik arz eden bir yapıya dönüştürmüştür. Bu bağlamda yeni medya, üretici ile kullanıcı arasındaki güç ilişkilerini yeniden şekillirmiştir; pasif alıcı modelinin yerini, içeriği yorumlayan, dönüştüren

ve yeniden üreten aktif kullanıcı profilleri almıştır (Çağlar, 2019). İletişim, böylece tek yönlü bir aktarım süreci olmaktan çıkarak karşılıklı etkileşime dayalı bir yapıya evrilmiştir (Mutlu, 2007). Yeni medya ortamlarının sunduğu hız, küresel erişim ve etkileşim imkânları, bireylerin bilgiyle karşılaşma biçimlerini köklü biçimde değiştirmiştir. Bilgiye erişimin kolaylaşması ve iletişimin anlık hâle gelmesi, bireyleri dolaylı ilişki ağlarının ötesine taşıyarak küresel iletişim ortamının doğrudan bir parçası hâline getirmiştir (Aydoğan & Kırık, 2012, ss. 58–69). Bu durum, gündelik yaşam pratiklerinin yanı sıra bireylerin toplumsal konumlanışlarını ve ilişkilene biçimlerini de dönüştürmüştür. Yeni medya ekosistemi, özellikle sosyal medya platformları aracılığıyla içerik üretme, paylaşma ve tartışma pratiklerini yeniden biçimlendirmiştir. Yirmi birinci yüzyıl, toplumsal yapılarda görülen çeşitli demografik dönüşümlerin yanı sıra teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmelerin, insanlığın yaşam pratiklerini köklü biçimde etkilediği bir dönem olarak öne çıkmaktadır (Öze, 2025: 444). Kullanıcıların aktif katılımına dayanan bu yapı, görsel ve metinsel içeriklerin daha hızlı dolaşıma girmesini sağlamış; aynı zamanda medya tasarım süreçlerinde yaratıcılığı ve etkileşimi önceleyen yeni yaklaşımların gelişmesine zemin hazırlamıştır (Lievrouw & Livingstone, 2006, s. 123). Bununla birlikte, algoritmalar ve platform politikaları, hangi içeriğin görünür olacağını belirleyen yeni güç ilişkilerini de beraberinde getirmiştir.

İletişim alanında yaşanan bu çok katmanlı dönüşüm, aile kurumunu da hem yapısal hem de ilişkisel düzeyde etkilemiştir. Sanayileşme süreciyle birlikte işyeri ve evin mekânsal olarak ayrılması, aile yapısında köklü değişimlere yol açmış; aile, üretim merkezli bir yapıdan uzaklaşarak daha çok duygusal bağlar ve psikolojik tatmin üzerinden tanımlanan bir kuruma dönüşmüştür (Canatan & Yıldırım, 2013, ss. 17, 85–89). Yeni medya çağında ise bu dönüşüm, dijital iletişim pratikleri aracılığıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Dijital teknolojiler, aile bireyleri arasındaki iletişimi mekânla sınırlı olmaktan çıkarak sürekli bağlantı hâline dönüştürmüştür; mesajlaşma uygulamaları ve sosyal medya platformları aile içi etkileşimi niceliksel olarak artırmıştır. Ancak bu artış, iletişimin niteliği, mahremiyet algısı ve birlikte geçirilen zamanın anlamı gibi konularda yeni tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Kuşaklar arası dijital kullanım farklılıkları, ebeveyn denetimi, ekran süresi ve dijital bağımlılık gibi meseleler, yeni medya çağında aile içi iletişimin temel sorun alanları arasında yer almaktadır.

Öte yandan sosyal medya, aile bireylerine kendilerini ifade edebilecekleri ve kimliklerini görünür kılabilecekleri yeni alanlar sunmaktadır. Aileye ilişkin temsillerin dijital kamusal alanda paylaşılması, özel alan ile kamusal alan arasındaki sınırların yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır. Bu bağlamda aile, yeni medya karşısında pasif bir yapı olmaktan ziyade, dijital pratikleri yeniden yorumlayan ve kendi dinamikleri doğrultusunda şekillendiren aktif bir özne olarak değerlendirilmelidir. Böyle bir yaklaşım, yeni medya ve aile ilişkisini sorun merkezli bir çerçeveye sınırlamadan, farkındalık ve çözüm odaklı bir perspektif geliştirilmesine imkân tanımaktadır.

Konuk ve Ilgın (2019), Almanya'nın Kuzey Ren-Vestfalya bölgesinde yaşayan Türk ailelerinin yeni medya kullanımlarını nitel bir yöntemle incelemiştir. Araştırmada gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri, ailelerin geleneksel yaşam biçimleri ile yeni medya pratikleri arasında bir denge kurma çabalarını ortaya koymuştur. Bulgular, katılımcıların yeni medya kullanımını zaman zaman bir “bağımlılık” riski olarak değerlendirdiklerini göstermiş, bununla birlikte çoğunlukla bu durumu başkaları üzerinden ifade etme eğiliminde oldukları vurgulanmıştır. Çalışma ayrıca sosyal medya paylaşımlarının etik ve ahlaki boyutları, mahremiyet endişeleri ve siber zorbalık konularına da değinmiştir. Kızılkaya (2025) tarafından gerçekleştirilen söyleşide, dijitalleşen dünyada ebeveynlik pratiklerinin dönüşümü ve “dijital ebeveynlik” kavramı, çocuk hakları perspektifiyle ele alınmıştır. Söyleşide, ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşması anlamına gelen “sharenting” kavramı ve Birleşmiş Milletler'in dijital ortamda çocuk haklarına dair yorumları tartışılmıştır.

Türkoğlu (2025), editör yazısında, ailenin dijitalleşme sürecindeki yapısal ve iletişimsel dönüşümlerini disiplinler arası bir bakış açısıyla incelemektedir. Çalışma, televizyon izleme pratiklerinin kolektif yapıdan bireysel ekranlara kayışını, sosyal medya ve akran zorbalığı ilişkilerini ve diaspora ailelerinin yeni medyadaki temsillerini ele almaktadır. Atar Keskin ve Demirbaş (2024) tarafından gerçekleştirilen derleme çalışması, gençlerin sosyal medya bağımlılığı gelişiminde aile dinamikleri ve akran ilişkilerinin rolünü ortaya koymaktadır. Bulgular, aile içi sağlıklı iletişim ve destekleyici ortamların sosyal medya kullanımını olumlu yönde etkileyerek bağımlılık riskini azalttığını göstermektedir. Ayrıca, güçlü arkadaşlık ilişkileri gençlerin sosyal medyayı daha dengeli kullanmalarına olanak sağlamaktadır. Çalışma, sosyal medya bağımlılığının ergenlik dönemindeki kimlik gelişimi ve sosyal beceriler üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekmektedir.

Sevim (2024), sanal kültürün aile içi iletişime etkilerini ve “sanal ebeveynlik” uygulamalarının aile bağlarını sürdürmedeki rolünü tartışmaktadır. Özellikle coğrafi olarak ayrı yaşayan ebeveynler ve çocuklar için görüntülü görüşme ve diğer dijital uygulamaların, bağların kopmasını engellediği ve ebeveynlik rollerinin sürdürülmesine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, teknolojiye erişimdeki eşitsizlikler ve çatışmalı ebeveyn ilişkilerinde sınır koyma zorluklarının dezavantaj oluşturabileceği vurgulanmıştır.

Literatür incelendiğinde, yeni medyanın aile yaşamını derinden dönüştürdüğü görülmektedir. Dijital araçlar, yalnızca bireylerin iletişim ve sosyal alışkanlıklarını etkilemekle kalmayıp, aile içi roller, kuşaklar arası etkileşim ve toplumsal değerlerin aktarımında da belirleyici hale gelmektedir. Sosyal medya, sanal ebeveynlik ve dijital bağımlılık gibi olgular, ailelerin hem çocuklarının güvenliğini sağlama hem de aile bağlarını güçlendirme sorumluluklarını yeniden şekillendirmektedir. Bu bağlamda, yeni medya ve aile ilişkisi, günümüz dijital çağında yalnızca teknolojik bir konu değil, aynı zamanda toplumsal uyum ve kültürel değerlerin korunması açısından kritik bir öneme sahiptir.

I. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı (2019)

Dijitalleşme, teknoloji ve yeni medya ekseninde düzenlenen I. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı, Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştay; İstanbul Aydın Üniversitesi iş birliğiyle, Millî Eğitim Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü paydaşlığında düzenlenmiş; iletişim, tıp, adli bilimler, psikiyatri, çocuk gelişimi, psikoloji ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerden toplam 86 uzmanın katılımıyla yürütülmüştür. Disiplinlerarası bir yaklaşımla tasarlanan çalıştayda, yeni medya ortamlarının aile yapısı üzerindeki çok boyutlu etkileri kapsamlı biçimde ele alınmıştır.

Görsel 1. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı (2019)

Çalıştay sürecinde, “Yeni Medya ve Bağımlılık”, “Yeni Medya ve Ebeveyn-Çocuk İlişkisi”, “Yeni Medya ve Eşler Arası İletişim”, “Yeni Medya ve Sağlık Sorunları”, “Yeni Medya ve Etik” ile “Sosyal Politikalar ve Hukuki İyileştirmeler” başlıkları altında oluşturulan 6 farklı masa, eş zamanlı olarak çalışmalarını yürütmüştür. Her bir masa, yeni medya ve aile ilişkisini farklı bir tematik çerçevede ele almış; sorun alanları, risk faktörleri ve çözüm önerileri disiplinlerarası katkılar doğrultusunda tartışılmıştır. Yeni medyanın aile yaşamı üzerindeki etkilerini bütüncül ve çok katmanlı bir perspektifle değerlendirme imkânı sunmuştur (Yeni Medya ve Aile Çalıştayı Sonuç Raporu, 2019). Çalıştay kapsamında gerçekleştirilen oturum ve masa tartışmalarında; yeni medyanın çocukların bilişsel ve davranışsal gelişimleri üzerindeki etkileri, dijital ortamlarda karşılaşılan riskler, ebeveynlik pratiklerinin dönüşümü, eşler arası ilişkilerde duygusal bağların zayıflaması ve aile içi iletişim dinamiklerinin dijitalleşme sürecinde geçirdiği değişimler tartışılmıştır. Özellikle çocuklarda dikkat eksikliği ve davranış bozukluklarıyla yeni medya kullanımı arasındaki ilişki öne çıkmış; çocukların dijital ortamlarda yetişkinler tarafından istismar ve cinsel tacize açık hale gelebileceği vurgulanmıştır.

Çalıştay sonunda yayımlanan sonuç bildirgesinde, yeni medyanın aile içindeki mevcut duygusal kırılganlıklardan yararlanarak eşler arası ilişkilerde yabancılaşmayı derinleştirdiğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca ailelerin siber güvenlik, dijital mahremiyet ve çevrim içi riskler konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olmadığı belirtilmiş; siber

zorbalıkla mücadeleyle yönelik yeni ve bütüncül bir yol haritasına ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Bildirgede, bu sorunlara karşı önleyici bir mekanizma olarak medya okuryazarlığı eğitiminin yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmış; çocuklar, ebeveynler ve eğitimcileri kapsayan çok paydaşlı politika önerilerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. 2019 yılı Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'na ilişkin ayrıntılı bulgular ve değerlendirmeler, kamuoyuyla paylaşılan sonuç raporunda yer almakta olup, söz konusu rapora <https://bit.ly/43HTfZo> adresinden erişilmektedir.

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı (2025)

Aile, bireylerin yalnızca biyolojik ve ekonomik değil, aynı zamanda duygusal gereksinimlerini de karşılayan; toplumsal sürekliliği sağlayan temel bir sosyal kurumdur. Toplumların bir minyatürü olarak değerlendirilen aile, evrensel niteliği ve duygusal temele dayalı yapısıyla diğer toplumsal kurumlardan ayrıcalıklı bir konumda yer almaktadır (Karslı, 2019: 2). Bu bağlamda Türkiye'de 2025 yılının “*Aile Yılı*” olarak ilan edilmesi, aile kurumunun dönüşen toplumsal ve teknolojik koşullar altında yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Türkiye'de 2025 yılının “*Aile Yılı*” olarak ilan edilmesi çerçevesinde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı aileyi doğrudan etkileyen politikaları ve uygulamaları yürütmekte, ailelerin görünürliğini artırmak ve konuya dikkat çekmek amacıyla medya kampanyaları, reklamlar ve kamu spotları hazırlamıştır (Özdemir, 2025). Özellikle yeni medya ve dijital teknolojilerin aile yapısı üzerindeki etkilerinin sistematik biçimde tartışılmasını gündeme getirmiştir.

2025 yılının Türkiye'de Aile Yılı olarak ilan edilmesi, aile kurumunun toplumsal yapı içindeki merkezi konumunu yeniden gündeme taşımış ve aileyi etkileyen güncel dönüşüm süreçlerinin bütüncül biçimde değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Aile, çocukların psikolojik, biyolojik ve sosyal gelişiminde belirleyici bir rol oynayan; bireylerin toplumsal yaşama uyum süreçlerinde rehberlik eden ve duygusal, tarihsel ve ekonomik bağlarla şekillenen bir kurumdur (Kaymak Özmen, 2004; Gladding, 2015). Güçlü aile yapıları, hem bireylerin mutluluğu hem de toplumun sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir (Alesina & Giuliano, 2014; Bayer, 2013). Bu bağlamda, dijitalleşme ve yeni medya teknolojileri, aile içi iletişim, değer aktarımı ve kuşaklar arası ilişkileri doğrudan etkileyerek, aileyi hem fırsatlar hem de riskler açısından yeniden şekillendirmektedir.

Toplumsal dayanışmanın temel unsurlarından biri olan aile, dijitalleşme süreciyle birlikte hem yapısal hem de işlevsel açıdan önemli değişimler yaşamaktadır. Bu bağlamda, yeni medya ve dijital teknolojiler, bireylerin gündelik yaşam pratiklerini dönüştürürken aile içi iletişim biçimlerini, değer aktarım süreçlerini ve kuşaklar arası ilişkileri de doğrudan etkilemektedir. Yeni medya teknolojileri, aile bireyleri arasında iletişimi kolaylaştıran ve etkileşimi artıran olanaklar sunmakla birlikte; bilinçsiz, denetimsiz ve yoğun kullanım durumlarında aile içi bağların zayıflaması, bireysel yalnızlaşma, kuşaklar arası çatışmalar ve çeşitli psikososyal risklerin ortaya çıkmasına da zemin hazırlayabilmektedir. Bu nedenle, 2025 yılının “Aile Yılı” olarak ilan edilmesi, dijitalleşme sürecinin aile yapısı üzerindeki etkilerinin çok boyutlu ve disiplinlerarası bir bakış açısıyla değerlendirilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

Bu çerçevede, II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı, 3 Aralık 2025 tarihinde Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi İLİMER ve AI Labs iş birliğinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştay, yeni medya ekosisteminin aile yapısı üzerindeki etkilerini akademik, toplumsal ve politik boyutlarıyla ele almayı; bu alanda farkındalık oluşturmayı ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır.

Çalıştay kapsamında tartışmalar, eş zamanlı olarak oluşturulan altı farklı tematik masa etrafında yürütülmüştür. Her masada alanında uzman bir moderatör ve raportör görevlendirilmiştir. Raportörler, masa sunumları öncesinde moderatörlerle birlikte hazırladıkları ön raporları masa katılımcılarıyla paylaşarak tartışma sürecini yapılandırmış ve sunumları ortak katkılar doğrultusunda olgunlaştırmıştır. Bu yöntem, tartışmaların sistematik ve hedef odaklı biçimde ilerlemesine katkı sağlamıştır. Çalıştayda yer alan masalar; “*Yeni Medya ve Aile İçi Eşler Arası İletişim*”, “*Yeni Medya ve Çocuk–Ebeveyn İlişkisi*”, “*Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri*”, “*Yapay Zekâ Destekli Yeni Medya ve Aile*”, “*Yeni Medya ve Bağımlılık–Sağlık Sorunları*” ile “*Sosyal Politikalar ve Hukuki İyileştirmeler*” başlıkları altında yapılandırılmıştır. Her bir masa, yeni medya ile aile ilişkisini farklı bir tematik çerçevede ele almış; risk alanları, dönüşen ilişki biçimleri ve çözüm önerileri disiplinlerarası katkılar doğrultusunda tartışılmıştır.

Görsel 2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı (2025)

2025 Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'nın kavramsal ve kurumsal altyapısı, aynı tema etrafında 2019 yılında Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen “Yeni Medya ve Aile Çalıştayı” deneyimine dayanmaktadır. 2019 yılında düzenlenen çalıştayda, dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkileri akademik çevreler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve medya temsilcilerinin katılımıyla kapsamlı biçimde ele alınmış; politika önerileri ve farkındalık artırıcı yol haritaları geliştirilmiştir. 2025 yılında gerçekleştirilen bu yeni çalıştay, önceki çalıştaydan elde edilen birikim ve çıktılar üzerine inşa edilerek, “Aile Yılı” temasıyla daha geniş bir perspektif ve daha güçlü bir etki hedefiyle hayata geçirilmiştir. Böylece çalıştay, yeni medya ve aile ilişkisini yalnızca güncel sorunlar bağlamında değil, aynı zamanda geleceğe yönelik sürdürülebilir sosyal politikalar ve etik çerçeveler üzerinden değerlendiren bütüncül bir platform sunmuştur.

Çalıştay Ekseninde Ele Alınan Konu Başlıkları

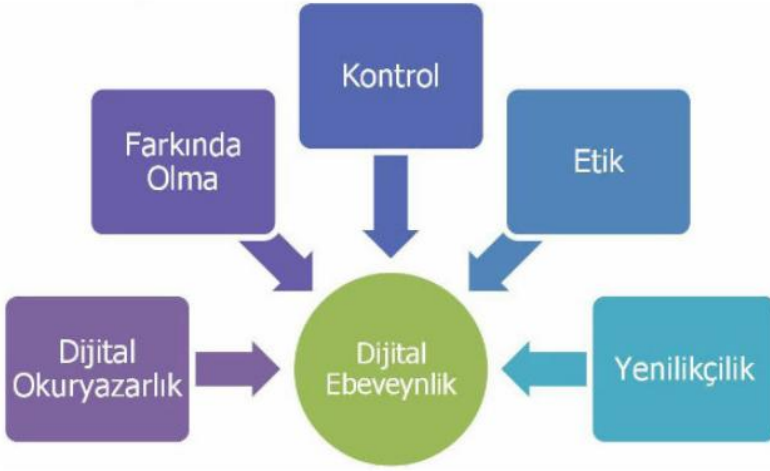
Yeni Medya ve Aile İçi Eşler Arası İletişim, masasında, dijital teknolojilerin çiftler arasındaki iletişim biçimlerine etkisi, çatışma ve uyum süreçleri ile ilişkinin güçlendirilmesine yönelik stratejiler tartışılmıştır; ayrıca, aile bağlarının dijital etkileşimlerle nasıl desteklenebileceği üzerinde durulmuştur. Eşler arası iletişim incelendiğinde, yeni medya teknolojilerinin toplumsal düzeyde sosyal ilişkiler üzerinde belirgin değişimler yarattığı görülmektedir. Yüz yüze etkileşimin azalması ve çevrimiçi platformlardan sürdürülen iletişimin artması, kişiler arası etkileşim biçimlerini dönüştürmekte ve çiftler arasındaki ilişkileri doğrudan etkilemektedir. İletişim, sosyoloji ve

psikoloji gibi disiplinlerde son yıllarda bu dönüşümü irdeleyen bir alan yazın gelişmiş, özellikle sosyal medyanın romantik ilişkilere etkileri üzerinde yoğunlaşan araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların çoğu, dijital medya kullanımının çiftler açısından potansiyel riskler barındırdığını ortaya koymaktadır.

Sosyal medya, alternatif partnerlerle iletişim kurma, diğer kullanıcıların gönderi ve fotoğraflarına yorum yapma, gizli görüşmeler yürütmeye olanak tanınması nedeniyle ilişkilerde tehdit olarak değerlendirilmektedir (McDaniel ve ark., 2017). Facebook özelinde yapılan araştırmalar, platformun romantik ilişkilerin kurulma, yürütülme ve sonlandırılma süreçlerini değiştirdiğini göstermektedir (Fox ve ark., 2014). Kullanıcılar Facebook’u ilişkileri açısından olumsuz değerlendirmelerine rağmen, platformu kullanmaya devam etmektedir. Günlük yaşam pratiklerinin önemli bir bölümünün sosyal medya hesapları üzerinden görünür kılınması, bireylerin bu platformları kendilerini tanıtmaya ve konumlandırma alanı olarak kullanmalarına yol açmaktadır. Bu doğrultuda sosyal medya profilleri, kişilerin ilgi alanlarını, yaşam tarzlarını ve sosyal sermayelerini yansıtan bir tür dijital özgeçmiş niteliği taşımaktadır (Ören, 2025: 289). Clayton ve arkadaşlarının (2013) 18–82 yaş aralığında 205 Facebook kullanıcısıyla yürüttüğü araştırma, özellikle üç yıldan daha kısa süredir devam eden ilişkilerde uzun süreli Facebook kullanımının ayrılık, boşanma ve aldatma riskini artırdığını ortaya koymuştur. Çalışma, kullanıcıların partnerlerini ihmal etme, eski partnerlerle iletişim kurma, kıskançlık ve partneri sürekli gözetleme gibi davranışlar sergilediğini ve bunların ilişkide kavga ve çatışmalara yol açtığını göstermektedir. Facebook bağlantılı kıskançlık, çoğunlukla partnerin eski sevgili veya eşlerini arkadaş olarak eklemesi, bu kişilerin paylaşımlarını incelemesi ve onlarla mesajlaşması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Sosyal medya kullanımının boşanma oranlarını ve sadakatsizliği artırabileceğine işaret etmektedir. 2017 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde 338 kişiyle yapılan bir araştırmada katılımcıların bir kısmı sosyal medyada sadakatsizlik olarak değerlendirilebilecek davranışlarda bulunduğunu itiraf etmiş; bu kişilerin aynı zamanda ilişkilerinde memnuniyetsizlik, duygu karmaşası ve bağlanma kaygısı yaşadığı gözlemlenmiştir (McDaniel ve ark., 2017). Bu bulgular, yeni medya teknolojilerinin çiftler arası iletişimde hem dinamikleri değiştirdiğini hem de ilişkiler üzerinde potansiyel olarak olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Yeni Medya ve Çocuk–Ebeveyn İlişkisi masası, çocukların medya kullanım alışkanlıkları, ebeveyn denetimi, dijital farkındalık ve aile içi etkileşimlerin dönüşümü konularını kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Günümüzde çocukların dijital dünyaya erken yaşta dahil olmaları, ebeveynlerin ise bu süreçte rehberlik etme gerekliliğini artırmaktadır. Yeni medya ve dijital teknolojilerin ortaya çıkışı, var olan araçların sürekli güncellenmesi ve dijital kültürün toplumsal düzeyde yaygınlaşması, ebeveyn-çocuk ilişkisini farklı bir boyuta taşımıştır. Bu bağlamda, bireyler dijital yerli, dijital melez ve dijital göçmen gibi yeni kuşak kategorileriyle tanımlanmakta, çocuklar ve ebeveynlerin bu dijital kültür içindeki konumları aile ilişkilerinin analizinde önemli bir çerçeve sunmaktadır (Odabaşı, 2017: 4). Dijital teknolojiler yalnızca çocukların yaşamlarının erken dönemlerinde belirleyici olmakla kalmayıp, yaşamlarının geri kalan dönemleri için de önemli potansiyel taşımaktadır. Bununla birlikte, internetin yaygınlaşması ve yasadışı içeriklerin artması, özellikle çocukların çevrimiçi ortamda korunmasını öncelikli bir sorun hâline getirmiştir (Lievens, Dumortier ve Ryan, akt. Aslan ve Karakuş, 2017: 139). Günümüzde çocukların teknoloji kullanımındaki yetkinlikleri, ebeveynlerin sahip olduğu bilgi ve becerileri sıklıkla aşmaktadır.

Kandemir Özdenak'ın (2019: 107) vurguladığı gibi, üre-tüketici çocuk, teknolojiyi yalnızca tüketmekle kalmayıp aynı zamanda içerik üretebilecek yetkinliğe sahiptir. Dijital iletişim teknolojisinde üre-tüketici çocuk için televizyon gibi geleneksel medya araçları, içerik üretme imkânı sunan yeni nesil modellerle yer değiştirmiştir ve bu durum, dijital benlik taşıyan çocukların sanal ortamda oyun oynamaktan ve etkileşimde bulunmaktan hoşlanmalarını sağlamaktadır (2019: 109). Bu bağlamda, ailelerin ve içerik üreticilerin eleştirel medya okuryazarlığı ile dijital okuryazarlık bilincini geliştirmelerinin, çocukları doğru yönlendirmek ve zararlı içeriklerden korumak açısından kritik öneme sahip olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla, yeni medya kullanımının çocuk-ebeveyn ilişkileri üzerindeki etkilerini anlamak, hem aile içi iletişimin sağlıklı sürdürülmesi hem de çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde gelişim göstermeleri için önem arz etmektedir.

Görsel 3. Dijital Ebeveynlikte Roller
(Yurdakul & Dönmez, 2013: 888)

Görsel 3'te yer alan dijital ebeveynlik kavramı günümüzün dijital kültür ortamında çocukların güvenli ve bilinçli bir şekilde yetişmesini sağlayan çok boyutlu bir yaklaşımı ifade etmektedir (Kabakçı Yurdakul vd., 2013: 888). Bu yaklaşım, ebeveynlerin yalnızca çocuklarının dijital etkinliklerini denetlemelerini değil, aynı zamanda etik değerler, yenilikçilik, dijital okuryazarlık ve farkındalık boyutlarını da içermektedir. Kontrol rolü, çocukların dijital ortamda karşılaşılabilecekleri riskleri azaltmak amacıyla uygun sınırların konulması ve etkin içerik denetimi sağlanmasını kapsamaktadır.

Etik boyut ise ebeveynlerin çevrimiçi davranış ve kararlarında doğru, adil ve sorumlu bir tutum sergilemelerini ve bu değerleri çocuklarına model olarak aktarmalarını içermektedir. Yenilikçilik, ebeveynlerin teknolojik gelişmeleri takip ederek çocuklarla birlikte yeni araçları keşfetmeleri ve bunları yaratıcı ve eğitici biçimde kullanabilmelerini ifade etmektedir. Dijital okuryazarlık, ebeveynin teknolojiyi anlayabilme ve etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğini, aynı zamanda çocuklara rehberlik edebilme kapasitesini içerirken; farkında olma boyutu, ebeveynlerin dijital trendler, riskler ve fırsatlar konusunda bilinçlenmelerini ve çocuklarının teknoloji kullanımını doğru biçimde yönlendirmelerini sağlamaktadır. Bu rollerin bütünlük şeklinde uygulanması, ebeveynlerin çocuklarını dijital dünyada güvenli, sorumlu ve yaratıcı bireyler olarak yetiştirmelerine imkân tanır. Dolayısıyla dijital ebeveynlik, sadece denetim mekanizması değil, aynı

zamanda bilinçli, etik ve yenilikçi bir rehberlik süreci olarak ele alınmalıdır.

Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri, masasında, dijital kültürün aile değerleri üzerindeki etkileri, sosyal normların değişimi ve kuşaklar arası değer aktarımı üzerinde durulmuş; dijitalleşmenin aile içi dayanışma ve değerlerin korunmasına etkileri masaya sunulmuştur. Dijitalleşme, toplumsal iletişim biçimlerini ve kültürel normları köklü bir şekilde dönüştürmektedir. Bu bağlamda yeni medya kültürü, aile değerlerinin şekillenmesinde kritik bir etkiye sahiptir. Dijital platformlar aracılığıyla bireyler, geleneksel sosyal normlardan farklı etkileşim biçimleri geliştirmekte ve kuşaklar arası değer aktarımı yeni araçlarla gerçekleştirilmektedir. Özellikle genç kuşaklar, sosyal medyanın ve dijital içeriklerin etkisiyle toplumsal normları yeniden yorumlamakta ve bireysel tercihlerini bu normlar doğrultusunda şekillendirmektedir. Bunun sonucunda, aile içi dayanışma, rol paylaşımı ve değerlerin korunması üzerinde hem fırsatlar hem de riskler ortaya çıkmaktadır. Dijital medya, aile üyelerinin iletişim ve etkileşim biçimlerini çeşitlendirirken, aynı zamanda geleneksel değerlerin aktarım sürecinde kopmalar ve yeniden tanımlamalar yaratabilmektedir. Bu nedenle, yeni medya kültürü ve aile değerleri arasındaki etkileşim, yalnızca bireysel davranışları değil, toplumsal yapı ve kültürel sürekliliği de etkileyen çok boyutlu bir olgu olarak ele alınmalıdır.

Yapay Zekâ Destekli Yeni Medya ve Aile, masasında, yapay zekâ uygulamalarının aile yaşamına etkileri, veri kullanımı ve etik boyutlar tartışılmış; yapay zekânın aile karar mekanizmaları ve ilişkiler üzerindeki potansiyel risk ve fırsatları masaya taşınmıştır. “1950’lerden beri gündemde olan ve bir bilgisayarın ya da bilgisayar kontrolündeki herhangi bir robotik ürünün çeşitli faaliyetlerini insan zekasına benzer şekilde gerçekleştirme kabiliyeti olarak nitelendirilen “Yapay Zekâ” olgusu internet altyapısının ve teknolojik cihazların giderek daha hızlı biçimde güçlenmesiyle birlikte artık günlük haber olarak medyada yer almaya başlamıştır.” (Ormanlı, 2024: 375). Geleceğin anahtar teknolojisi olarak betimlenen yapay zeka, teknolojik bir devrim yaratabilme ve yaşayış biçimlerini yeniden düzenleyebilme gücüne sahiptir (Yengin & Çakar, 2024: 61). Belirsizliğin bir parçası olan geleceğin temelleri; yeni teknolojilerin yarattığı ortama uyum sağlama becerisi, bütünsel bir vizyon ve yenilikçi düşünebilme yeteneği ekseninde gelişmektedir (Graf, 2023: 72). Yapay zekâ, tüm canlıların davranışları baz alınarak karmaşık yapıların teknolojik bilgisayarlar

aracılığıyla yeniden tasarlanması olarak tanımlanabilmektedir (Sucu & Ataman, 2020). Bu doğrultuda yapay zekânın, yapay sinir ağları olan algoritmalar aracılığıyla insan beyninin algılama, yorumlama, bilgi işleme ve cevap verme yeteneklerini taklit etme prensibi üzerine kurulduğu söylenebilmektedir.

Yapay zekâ, insan zekasının gerçekleştirebileceği eylemlerin bir makine tarafından yürütülebilmesi olarak açıklanmaktadır (Özalp, 2023: 11). Yapay zekâ destekli yeni medya uygulamaları, aile içi iletişim ve karar alma süreçlerini optimize etme, bireyselleştirilmiş içerik sunma ve bilgi yönetimi sağlama potansiyeline sahiptir. Ancak aynı zamanda, veri gizliliği, etik sorumluluklar ve mahremiyet gibi konuların önemini artırmakta, aile üyeleri arasındaki etkileşimleri yeniden şekillendirebilmektedir. Örneğin algoritmalar, aile planlaması ve ortak etkinliklerin seçiminde öneriler sunarak işlevsel kolaylıklar sağlarken, bireysel özerklik ve ilişki dinamikleri üzerinde potansiyel etkiler yaratmaktadır. Yapay zekâ destekli medya araçlarının bu çift yönlü etkisi, teknolojiyi yalnızca teknik bir gelişme olarak değil, sosyal, etik ve psikolojik boyutlarıyla değerlendirmeyi gerektiren karmaşık bir olgu hâline getirmektedir. Bu bağlamda, yapay zekânın aile yaşamına etkileri hem fırsatları hem de riskleriyle bütüncül bir şekilde ele alınmalıdır.

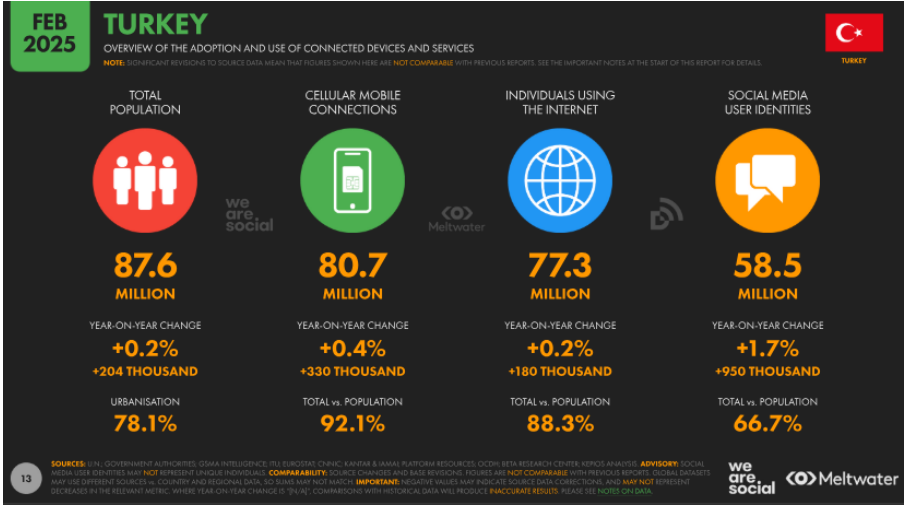
Yeni Medya ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları, masasında, dijital bağımlılık, psikolojik ve fizyolojik sağlık etkileri ve önleyici stratejiler üzerinde durulmuş; ailelerin sağlıklı medya kullanımını destekleyen önlemler ve müdahale yöntemleri tartışılmıştır. Bu bağlamda, teknoloji bağımlılığı günümüzün önemli toplumsal sorunlarından biri olarak öne çıkmaktadır (Yeşilay, 2025). Bağımlılık kavramı, genel olarak bir nesne, durum veya varlığa karşı kontrol edilemez bir arzu duymayı ve bireyin başka bir güç altında etkilenmesini ifade etmektedir (Uzay, 2009). Benzer şekilde, Köyönü ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan tanımlamada, bağımlılık “*bir varlığa karşı koyamama ya da giderek artan miktarlarda isteme durumu*” olarak ele alınmıştır; bu tanım, bireyin karşı koyamama davranışı ve zaman içinde artan istekliliği üzerinde durmaktadır (akt. Aktaş & Yılmaz, 2017). Tarhan ve Nurmedov (2015) ise bağımlılık kavramının kökenine dikkat çekerek, Latince “*addicare*” kelimesinden türediğini ve “*kendini bir başkasına adama durumu*” anlamına geldiğini belirtmişlerdir.

Teknoloji bağımlılığı literatürde, internet bağımlılığı başlığıyla başlamış ve ilk kez 1996 yılında Ivan Goldberg tarafından “*klinik*

olarak rahatsızlığa yol açan uygunsuz internet kullanımı” olarak tanımlanmıştır (Topçu, 2019). Bu tanım, yalnızca internet kullanımına odaklanmış olup, daha sonra çeşitli araştırmacılar tarafından yeniden değerlendirilmiştir. Örneğin Griffiths (1998), aşırı internet kullanımının bireylerde kaygı ve endişe düzeyini artırabileceğini öne sürmüştür.

Teknoloji bağımlılığı, kimyasal bağımlılıklardan (madde veya alkol bağımlılığı gibi) farklı olarak, özellikle davranışsal etkiler üzerinden değerlendirilmektedir (Lengel, 2004). Günümüzde sosyal yaşamın hızla dijitalleşmesi, bireylerin dijital teknolojileri hem isteğe bağlı hem de zorunlu olarak kullanmasını gerekli kılmaktadır. Bu durum, bireylerin “dijital bağıllık” geliştirmesine yol açmakta ve yetersizlik hissi ile bağlantılı olarak yeni nesil dijital hastalıkların ortaya çıkmasına katkıda bulunmaktadır (Yengin & Bayındır, 2019). Bağımlılığın tarihsel perspektifi incelendiğinde, Antik Roma’da borcunu ödeyemeyen bireylerin köleliğe mahkum edilmesi, günümüzde ise aşırı kullanım ve onusuz yapamama olarak tanımlanan modern bağımlılığın öncüsü olarak görülebilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2016) bağımlılığı, bireylerin ruhsal ve bedensel sağlığına veya sosyal yaşamına zarar vermesine rağmen, belirli bir davranışı yinelemeye yönelik kontrol edilemez bir istek durumu olarak tanımlamaktadır.

Bilimsel araştırmalar, bağımlılığın hem beyin hem de davranış üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bağımlılığın türleri, maddeye veya davranışa bağlanma derecesine göre değişiklik göstermekte; psikolojik bağlanma, fiziksel bağlanma, iptila derecesinde bağlanma ve yoksunluk belirtileri şeklinde sınıflandırılmaktadır (Tarhan & Nurmedov, 2017). Teknoloji bağımlılığı yalnızca bireysel sağlık açısından değil, toplumsal ilişkiler ve aile yapısı açısından da önemli etkiler yaratmaktadır. *“İhtiyaç ve isteklerini gidermek için yeni medya teknolojilerinden yararlanan birey, zaman içerisinde kullandığı araca bağlanmaktadır. Bu doğrultuda gününün büyük bir çoğunluğunu yeni medya araçlarında geçiren birey, bağımlı olmaya başladıkça yeni nesil hastalıklarla karşı karşıya kalmaktadır”* (Çakar & Yengin, 2024, s.1259). Bu nedenle, ailelerin ve toplumun sağlıklı medya kullanımını teşvik edecek önlemler geliştirmesi ve müdahale yöntemleri uygulaması büyük önem taşımaktadır.

Görsel 4. Türkiye’de Teknoloji Kullanımı (We Are Social, 2025)

Görsel 4’te yer alan ve We Are Social tarafından 2025 yılı itibarıyla yayınlanan veriler, Türkiye’de dijital ve mobil teknolojilerin kullanımına dair kapsamlı bir tablo sunmaktadır. Türkiye’nin toplam nüfusu 87,6 milyon olarak ölçülmüş ve bir önceki yıla göre %0,2 oranında artış göstermiştir. Nüfusun büyük bir kısmı, yaklaşık %78,1’i, şehirleşmiş alanlarda yaşamaktadır; bu durum, dijital teknolojilere erişim ve kullanım açısından önemli bir potansiyeli işaret etmektedir.

Cep telefonu bağlantıları açısından, 80,7 milyon bağlantının kaydedilmiş olması ve bu sayının yıllık bazda %0,4 artış göstermesi, mobil teknolojilerin toplumun hemen her kesiminde yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu bağlantı sayısı, toplam nüfusun yaklaşık %92,1’ine tekabül etmekte olup, Türkiye’nin mobil penetrasyonunun oldukça yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. İnternet kullanımında 77,3 milyon bireyin aktif olması, toplam nüfusun %88,3’üne denk gelmekte ve dijitalleşmenin toplum genelinde yaygın bir biçimde benimsendiğini göstermektedir.

İnternet kullanıcılarının yıllık %0,2 oranında artışı, dijital teknolojilerin kullanımının istikrarlı bir şekilde yükseldiğini ortaya koymaktadır. Sosyal medya bağlamında ise kullanıcı sayısının 58,5 milyon olarak ölçülmesi ve bir önceki yıla kıyasla %1,7 artması, sosyal medyanın toplumsal yaşamda giderek daha merkezi bir rol üstlendiğini göstermektedir. Toplam nüfusa oranlandığında bu değer %66,7’ye

tekabül etmekte olup, sosyal medyanın yaygınlığı, internet kullanımına kıyasla hâlen bir miktar düşük olsa da hızlı bir büyüme eğilimi göstermektedir. Türkiye’de mobil ve dijital teknolojilerin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldiğini, internet ve sosyal medya kullanımının ise toplumsal etkileşim ve iletişim süreçlerini şekillendiren temel unsurlar olarak öne çıktığını işaret etmektedir.

Sosyal Politikalar ve Hukuki İyileştirmeler, masasında ise, dijitalleşmenin aile üzerindeki yasal ve sosyal etkileri, politika önerileri ve düzenleyici önlemler ele alınmış; hukuki çerçevenin aileyi destekleyecek şekilde güçlendirilmesi konusu masada detaylandırılmıştır. Özellikle, hukuki çerçevenin aileyi koruyacak ve güçlendirecek şekilde yeniden yapılandırılması üzerinde durulmuş, dijital ortamda ortaya çıkan yeni risklerin önlenmesine yönelik stratejiler geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra, aile içi iletişim, mahremiyet hakları ve çocukların çevrimiçi güvenliği gibi konuların düzenlemelerle desteklenmesi, sosyal politikaların etkili bir biçimde uygulanabilmesi açısından masada detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Katılımcılar, dijitalleşmenin getirdiği hızlı toplumsal değişimlere yanıt verebilecek esnek ve kapsayıcı bir hukuki çerçevenin önemine vurgu yapmıştır. Ayrıca, bu çerçevenin yalnızca cezalandırıcı değil, aynı zamanda önleyici ve destekleyici nitelikte olması gerektiği, ailelerin dijital ortamdaki hak ve sorumluluklarını açık bir şekilde belirlemenin gerekliliği masada öne çıkan başlıca konular arasında yer almıştır.

Raporun bir sonraki bölümünde, her masanın gerçekleştirdiği görüşmeler, tespitler ve öneriler detaylı biçimde sunulmuş; masaların sonuçları kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Masa raporlarının ardından hazırlanan eylem planı sunulmaktadır.

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

MASA RAPORLARI

#YMA25

MASA 1

Yeni Medya ve Aile İçi Eşler Arası İletişim

Bu başlık altında dijital teknolojilerin evlilik ve çift ilişkileri üzerindeki çok boyutlu etkilerinin tartışılması amaçlanmaktadır. Sosyal medya kıskançlığı, dijital mahremiyetin sınırları, çevrimiçi güven sorunları ve özenme kültürü gibi olgular; çiftler arası iletişimin niteliğini yeniden şekillendirmektedir. Dijital sadakat/sadakatsizlik, flört uygulamaları ve dijital bağımlılık, evlilik kurumunu zorlayan yeni dinamikler olarak öne çıkarken; çevrimiçi-çevrimdışı denge kurma ihtiyacı ve çatışma-uzlaşma biçimlerinin dönüşümü de aile yapısını doğrudan etkilemektedir. Yeni medya kültürünün eşler arası ilişkilerde nasıl bir etkileşim alanı oluşturduğunu analiz ederek, aile bütünlüğü ve olası çözüm yolları üzerine disiplinler arası bir perspektif geliştirmeyi hedeflemiştir.

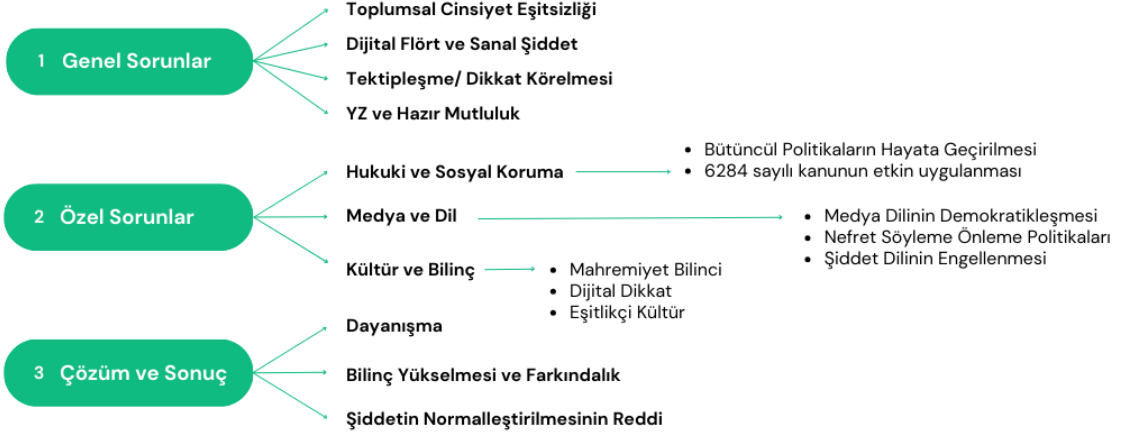
Bu çerçevede, ilgili masa kapsamında ele alınan tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yeni medya ve aile içi eşler arası iletişim bağlamında öne çıkan temalar sistematik biçimde sınıflandırılmıştır. Ardından, tartışmalar sonucunda tespit edilen yapısal ve iletişimsel sorun alanları ortaya konulmuş; son aşamada ise bu sorunlara yönelik geliştirilen çözüm önerileri ve politika/uygulama temelli yaklaşımlar sırasıyla aktarılmıştır. Böylece masa çıktılarının bütüncül ve analitik bir çerçevede içerisinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Görsel 5. Çalıştay Tartışmaları (Masa 1)

Görsel 5’te, Masa 1 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Yeni Medya ve Aile İçi Eşler Arası İletişim

Şekil 1. Masa 1'in kavram haritası

Şekil 1'de yer alan Masa 1'in kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 1'in odaklandığı yeni medya ve aile içi eşler arası iletişim bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

Masa tartışmalarında öne çıkan görüşler, yeni medya teknolojilerinin aile içi eşler arası iletişimi çok katmanlı biçimde dönüştürdüğünü; bu dönüşümün ise toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreten, mahremiyet ve güven ilişkilerini zayıflatan ve duygusal bağları kırılanlaştıran yapısal sorunlara yol açtığını ortaya koymaktadır. Öncelikle, yeni medyanın sunduğu sürekli bağlantılılık hâlinin, özellikle kadınlar açısından ev içi sorumlulukların mekânsal sınırlarını ortadan kaldırdığı vurgulanmıştır. Kadının fiziksel olarak evden ayrılmış olsa dahi dijital teknolojiler aracılığıyla ev içi yükümlülüklerden ve duygusal emekten kopamaması, “zihinsel olarak evden çıkamama” durumu olarak tanımlanmıştır. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin dijital alanda da yeniden üretildiğini ve eşler arası ilişkilerde yapısal bir eşitsizliğin süreklilik kazandığını göstermektedir. Yeni medya, bu bağlamda, eşitlikçi bir dönüşüm alanı olmaktan ziyade, mevcut güç ilişkilerini görünmez biçimde yeniden kuran bir araca dönüşebilmektedir.

Yeni medyanın aile içi şiddetle mücadelede sunduğu olanaklar da tartışmalarda önemli bir yer tutmuştur. Dijital platformların, şiddet mağdurlarına erişim, bilinçlendirme, hukuki ve psikolojik destek sağlama açısından önemli avantajlar sunduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda, dijital tabanlı bir uygulama olan KADES, şiddet mağduru kadınların kamusal destek mekanizmalarına daha hızlı ve doğrudan ulaşabilmesini sağlayan olumlu bir örnek olarak değerlendirilmiştir. Ancak bu olumlu yönlere rağmen, şiddetin görünürlüğünün dijital mecralarda sınıfsal, kültürel ve estetik kriterlere bağlı olarak farklılaştığı; özellikle eğitilmiş, ekonomik olarak güçlü ve “temsil edilebilir” kadınların maruz kaldığı şiddetin daha fazla görünürlük kazandığına dikkat çekilmiştir. Bu durum, dijital alanda da eşitsizliklerin yeniden üretildiğini göstermektedir. Sosyal medyanın, eşler arası rollerin ayrışmasını ve toplumsal cinsiyet temelli kutuplaşmayı beslediği yönündeki görüşler de masa tartışmalarında öne çıkmıştır. Erkek egemen dijital gruplarda dolaşıma giren söylemlerin, nafaka, boşanma ve aile içi sorumluluklar gibi konularda manipülatif bir algı yarattığı; “nafaka mağduriyeti” gibi kavramların, yapısal eşitsizlikleri görünmez kılarak gerçeği çarpıttığı belirtilmiştir. Erkeklerin eşitlikçi ve demokrat bir tutum sergiliyor görünürken, pratikte sorumluluğu kadınlara devrettiği; bu durumun “rol çalma” biçiminde tezahür ettiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda yeni medya, eşler arası güç mücadelesinin ideolojik bir alanına dönüşmektedir.

Yeni medyanın bir diğer önemli etkisi, eşler arası güven, mahremiyet ve kişisel saygı üzerinde yarattığı aşınmadır. Sürekli gözetim, kontrol ve karşılaştırma pratikleri, ilişkilerde kırılabilirlikleri artırmakta; dijital izleme ve ifşa potansiyeli mahremiyet sınırlarını belirsizleştirmektedir. Ayrıca, yapay zekâ destekli içeriklerin ve sosyal medya uzmanlarının, eşler arası ilişkilerde psikolog, avukat ya da hakem işlevi üstlenmesi; sorunların derinlikli biçimde ele alınması yerine “hazır reçeteler” üzerinden çözülmeye çalışılmasına neden olmaktadır. Mutluluk, ilişki ve evlilik gibi karmaşık süreçlerin indirgemeci ve yüzeysel bilgilerle ele alınması, sorunların yapısal boyutunu görünmez kılmaktadır.

Eşlerin birbirinin dikkatini çekememesi, dijital dikkat dağınıklığı ve sosyal medyanın ev içi zamanı işgal etmesi, ilişkisel kopuşun önemli nedenleri arasında gösterilmiştir. Uzun saatler boyunca dijital mecralarda geçirilen zaman, eşlerin birbirine ayıracağı nitelikli zamanı azaltmakta; aile içi iletişim giderek rutine ve sessizliğe hapsolmektedir. Bu durum, yalnızca bireysel ilişkileri değil, insanın çok boyutlu varoluşunu da tehdit etmektedir. Sosyal bilimlerin insanı tarihsel,

Görsel 6’da Masa 1’in tartışmalarından yola çıkılarak hazırlanan kelime bulutu bulunmaktadır. Masa 1 kapsamında yürütülen tartışmalar sonucunda oluşturulan kelime bulutu, yeni medyanın aile içi eşler arası iletişim üzerindeki çok katmanlı etkilerini görünür kılmaktadır. Kelime bulutunda öne çıkan “Dijital”, “Aile”, “Medya”, “İletişim”, “Kadın” ve “Eşler” kavramları, tartışmaların merkezinde dijitalleşme sürecinin aile yapısı ve eşler arası ilişkiler üzerindeki dönüştürücü rolünün yer aldığını göstermektedir.

Özellikle “Dijital” kavramının baskınlığı, yeni medyanın gündelik yaşam pratikleriyle bütünleşerek aile içi iletişim dinamiklerini yeniden yapılandırıldığını ortaya koymaktadır. “Sosyal medya”, “görünürlük”, “mahremiyet”, “kıskaçlık”, “güven”, “sadakat” ve “dikkat” gibi kavramların birlikte öne çıkması, dijital platformların eşler arasındaki güven ilişkisini hem güçlendiren hem de kırılğan hâle getiren bir alan yarattığını göstermektedir.

Kelime bulutunda toplumsal cinsiyet eksenli kavramların belirginliği dikkat çekmektedir. “Kadın”, “erkek”, “toplumsal cinsiyet”, “emek”, “roller” ve “eşitsizlik” gibi ifadeler, yeni medyanın eşler arası ilişkilerde mevcut toplumsal cinsiyet rollerini yeniden ürettiğini ya da görünür kıldığını düşündürmektedir. Bu durum, dijital mecraların aile içindeki güç ilişkileri ve rol dağılımları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

Bunun yanı sıra “kontrol”, “bağımlılık”, “flört”, “uzlaşma”, “nefret söylemi”, “psikososyal” gibi kavramlar, yeni medyanın yalnızca iletişim biçimlerini değil, aynı zamanda duygusal süreçleri ve çatışma alanlarını da etkilediğini ortaya koymaktadır. Eşler arası iletişimde dijital araçların kullanımı, hem etkileşimi artıran bir unsur hem de çatışma ve gerilim üretme potansiyeline sahip bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Kelime bulutu, yeni medyanın aile içi eşler arası iletişimi iletişim pratikleri, toplumsal cinsiyet rolleri, mahremiyet algısı ve duygusal bağlar üzerinden çok boyutlu bir biçimde dönüştürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda Masa 1 tartışmaları, yeni medyanın aile kurumunu ve eşler arası ilişkileri hem yeniden şekillendiren hem de mevcut sorunları derinleştirebilen bir alan olarak ele alınması gerektiğine işaret etmektedir.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu	Sorunun Tanımı	Çözüm Önerileri
6284 Sayılı Kanun ve Kadına Yönelik Şiddet	6284 sayılı Kanun'un etkin biçimde uygulandığı dönemlerde kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinde sayısal olarak düşüş yaşandığı; ancak kanunun etkin uygulanmadığı mevcut koşullarda kadın cinayetlerinin yeniden artış gösterdiği tespit edilmiştir. Yeni medya ortamlarında şiddetin görünür kılınma biçiminin, failleri dolaylı olarak cesaretlendirebildiği değerlendirilmektedir.	6284 sayılı Kanun'un eksiksiz ve etkin biçimde uygulanması sağlanmalıdır. Yeni medya ve geleneksel medyada, şiddeti normalleştiren, öğretici ya da meşrulaştırıcı dilin önüne geçilmesi amacıyla etik yayın ilkeleri güçlendirilmelidir. Medyada şiddet haberlerinin kamu yararını önceleyen, mağdur odaklı ve sorumlu bir dil ile sunulması teşvik edilmelidir.
Yeni Medya ve Eşler Arası İlişkiler	Yeni medya ortamlarının, eşler arası iletişimde yanlış anlamalara, güvensizlik duygusunun artmasına ve ilişkisel gerilimlere zemin hazırladığı; özellikle medyada kullanılan dilin cinsiyetçi ve kutuplaştırıcı söylemleri yeniden ürettiği görülmektedir.	Medya dilinin tarafsızlaştırılması ve demokratikleştirilmesi yönünde yapısal adımlar atılmalıdır. Eşler arası ilişkileri etkileyen içeriklerde ötekileştirici, suçlayıcı ve cinsiyetçi söylemlerden kaçınılmalı; eşitlikçi ve kapsayıcı bir dil benimsenmelidir.
Yeni Medya ve Boşanma Olgusu	Yeni medya kullanımının aile içi çatışmaları görünür kıldığı, bazı durumlarda bu çatışmaları derinleştirdiği ve boşanma süreçlerini hızlandırabildiği tespit edilmiştir. Dijital ortamların, evlilik kurumuna yönelik algıları dönüştürdüğü değerlendirilmektedir.	Aile kurumunu korumaya yönelik bütüncül sosyal politikalar geliştirilmelidir. Uluslararası sözleşmelerin ve yerel yasaların etkin biçimde uygulanması sağlanmalıdır. İstanbul Sözleşmesi'nin yeniden kabul edilmesi ve etkin biçimde uygulanması, aile içi şiddetin önlenmesi açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.
Dijital Mahremiyet	Yeni medya ortamlarında bireysel ve aile mahremiyetinin giderek aşındığı, kişisel alanların görünür hâle geldiği ve sınırların belirsizleştiği tespit edilmiştir. Özellikle aile içi	Dijital mahremiyet bilincinin geliştirilmesine yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır. Kişisel alanın korunmasına ilişkin hukuki düzenlemeler güçlendirilmeli;

	yaşamın dijital platformlarda paylaşılması, mahremiyet algısını zayıflatmaktadır.	bireylerin dijital ortamlarda mahremiyetlerini koruyabilecekleri bilgi ve beceriler desteklenmelidir.
Yeni Medya Kişiliği ve Psikososyal Etkiler	Yeni medyanın dikkat ekonomisi üzerine temellendiği; bu durumun bireylerde duygusal dalgalanmalara, tutarsız benlik sunumlarına ve bipolar özelliklere benzer davranış biçimlerinin yaygınlaşmasına neden olabildiği değerlendirilmektedir.	Yeni medya kullanımına ilişkin farkındalık artırılmalı; bireylerin dijital platformların dikkat ekonomisi mantığıyla işlediğini kavramaları sağlanmalıdır. Dijital dengeyi destekleyen bilinçlendirme çalışmaları ve psikososyal destek mekanizmaları güçlendirilmelidir.
Dijital Medyada Kıskançlık ve Kadın Karşıtı Söylemler	Dijital platformlarda kıskançlık temelli gözetim davranışlarının arttığı, kadın karşıtı söylemlerin ve nefret dilinin yaygınlaştığı tespit edilmiştir. Bu durum, eşler arası ilişkilerde güven sorunlarını derinleştirmektedir.	Dijital medya platformları, nefret söylemini ve cinsiyetçi içerikleri önleyici politikalar geliştirmeye davet edilmelidir. Algoritmik denetim mekanizmaları güçlendirilmeli ve toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen içerik politikaları benimsenmelidir.
Özenme Kültürü ve Kimlik Sorunları	Yeni medya ortamlarında idealize edilen yaşam biçimlerinin ve kimlik sunumlarının, bireylerde özenme kültürünü beslediği; sahicilikten uzak, taklitçi benlik anlayışlarını yaygınlaştırdığı tespit edilmiştir.	İnsanın özünü ve otantik değerleri merkeze alan kültürel yaklaşımlar teşvik edilmelidir. Geleneksel değerlerin günümüzle ilişkilendirilerek yeniden anlamlandırılması desteklenmelidir. Kadim kültürel unsurların, özellikle kadının değerini vurgulayan eşitlikçi yaklaşımların görünür kılınması sağlanmalıdır.

III. Masa Sonucu

Yeni medya ortamlarının yaygınlaşmasıyla birlikte aile kurumu, iletişim biçimleri, değer aktarımı ve ilişki dinamikleri açısından önemli bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Dijitalleşmenin sunduğu olanaklar, aile bireyleri arasında bilgiye erişimi ve iletişimi kolaylaştırırken; kontrolsüz ve bilinçsiz kullanım durumlarında çeşitli toplumsal ve bireysel risk alanlarını da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, I. Masa kapsamında gerçekleştirilen değerlendirmeler, yeni medya ve eşler arası ilişkiler ekseninde ortaya çıkan sorunların çok boyutlu ve yapısal nitelikte olduğunu göstermektedir.

Masa tartışmaları sonucunda, özellikle 6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanmasının kadına yönelik şiddetin önlenmesinde belirleyici bir rol oynadığı; ancak mevcut uygulama eksikliklerinin kadın cinayetlerinde artışa zemin hazırladığı tespit edilmiştir. Yeni medya ve geleneksel medya ortamlarında kullanılan dilin, şiddeti dolaylı biçimde normalleştirebilen veya öğretici hâle getirebilen bir nitelik taşıması, bu sorunun derinleşmesine neden olmaktadır. Bu durum, hukuki düzenlemelerin yalnızca varlığının değil, etkin ve tutarlı biçimde uygulanmasının da hayati önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

Yeni medya ve eşler arası ilişkiler bağlamında yapılan değerlendirmeler, dijital platformların ilişki dinamiklerini dönüştürdüğünü ve özellikle güven, kıskançlık ve gözetim gibi unsurlar üzerinden yeni çatışma alanları yarattığını göstermektedir. Medya dilinin tarafsızlıktan uzak, cinsiyetçi ve kutuplaştırıcı söylemler üretmesi, eşler arası iletişimdeki sorunları daha görünür ve derin hâle getirmektedir. Bu nedenle medya dilinin demokratikleştirilmesi ve etik ilkelere dayalı bir yayın anlayışının benimsenmesi, aile ilişkilerinin korunması açısından temel bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Boşanma olgusu, yeni medya ile ilişkili biçimde ele alınan bir diğer önemli sorun alanı olarak öne çıkmaktadır. Dijital ortamların evlilik ilişkileri üzerindeki etkisi, yalnızca bireysel tercihlerle sınırlı olmayıp, sosyal, kültürel ve hukuki boyutları olan bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda, aileyi korumaya yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi, uluslararası sözleşmelerin ve yerel yasaların etkin biçimde uygulanması gerekliliği vurgulanmıştır. Özellikle İstanbul Sözleşmesi'nin kabulü ve uygulanması, aile içi şiddetin önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi açısından önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Dijital mahremiyet, I. Masa kapsamında öne çıkan temel tartışma başlıklarından biri olmuştur. Yeni medya ortamlarında bireysel ve aile mahremiyetinin giderek aşındığı; özel alan ile kamusal alan arasındaki sınırların belirsizleştiği tespit edilmiştir. Aile yaşamının dijital platformlarda görünür hâle gelmesi, mahremiyet bilincinin zayıflamasına ve özellikle çocukların dijital ortamlarda korunmasız kalmasına neden olabilmektedir. Bu durum, dijital mahremiyet bilincinin geliştirilmesini ve kişisel alanın korunmasına yönelik hukuki ve eğitsel önlemlerin güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Masa çıktıları, yeni medyanın dikkat ekonomisi üzerine kurulu yapısının bireylerin psikososyal durumları üzerinde de etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital platformlarda sergilenen benlik sunumları, duygusal dalgalanmalar ve tutarsız kimlik algıları, özellikle eşler arası ilişkilerde ve aile içi iletişimde sorunlara yol açabilmektedir. Bu bağlamda, bireylerin yeni medyanın işleyiş mantığına ilişkin farkındalıklarının artırılması ve dijital dengeyi destekleyen yaklaşımların geliştirilmesi önem taşımaktadır. Dijital medyada giderek yaygınlaşan kadın karşıtı söylemler ve nefret dili, aile ilişkilerini zedeleyen ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üreten önemli sorun alanları arasında yer almaktadır. Bu içeriklerin önlenmesi, yalnızca bireysel farkındalıkla sınırlı kalmamakta; dijital platformların, düzenleyici kurumların ve politika yapıcıların sorumluluk almasını gerektirmektedir. Algoritmik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve platformların toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesi, çözüm sürecinin temel unsurları arasında değerlendirilmektedir.

Özenme kültürü ve sahicilikten uzak kimlik sunumlarının, aile değerleri ve bireysel benlik algısı üzerinde dönüştürücü etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Bu durum karşısında, insanın özünü merkeze alan, otantik değerleri ve kültürel sürekliliği vurgulayan yaklaşımların teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Geleneksel değerlerin günümüz koşullarıyla ilişkilendirilerek yeniden anlamlandırılması, aile kurumunun güçlendirilmesine katkı sağlayabilecek önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Genel olarak I. Masa bulguları, yeni medya ve aile ilişkisine dair sorunların yalnızca bireysel düzeyde değil; hukuki, kültürel, etik ve politik boyutlarıyla ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen çözüm önerilerinin, ilgili kurumlar arasında iş birliği sağlanarak ve kısa, orta ve uzun vadeli planlamalar çerçevesinde hayata geçirilmesi, 2025 Aile Yılı kapsamında aile kurumunun güçlendirilmesine önemli katkılar sunacaktır.

MASA 2

Yeni Medya ve Çocuk- Ebeveyn İlişkisi

Bu başlık altında dijital çağda çocuk ve ebeveyn arasındaki iletişimin nasıl dönüştüğü ele alınacaktır. Sosyal medya ile ortaya çıkan “Sharenting” olgusu, ebeveynlerin çocuk mahremiyetini nasıl şekillendirdiğini gündeme getirirken; *sosyotelizm (phubbing)* ve bağımlılık aile içi ilişkileri zedelemekte, siber zorbalık çocukların karşılaştığı büyük bir risk olarak öne çıkmaktadır. Çocuk fenomenlerin yükselişi, dijital emek tartışmaları ve oyun kültürü, yeni medya ve çocuk olgusunu ekonomik ve kültürel boyutlarda da incelenmeyi gerektirmektedir. Ayrıca yeni medya teknolojilerini kullanmaktan kaynaklanan sağlık sorunları ve mahremiyet eğitiminin aile politikaları ve ebeveynlik pratikleri açısından önemi tartışılmıştır.

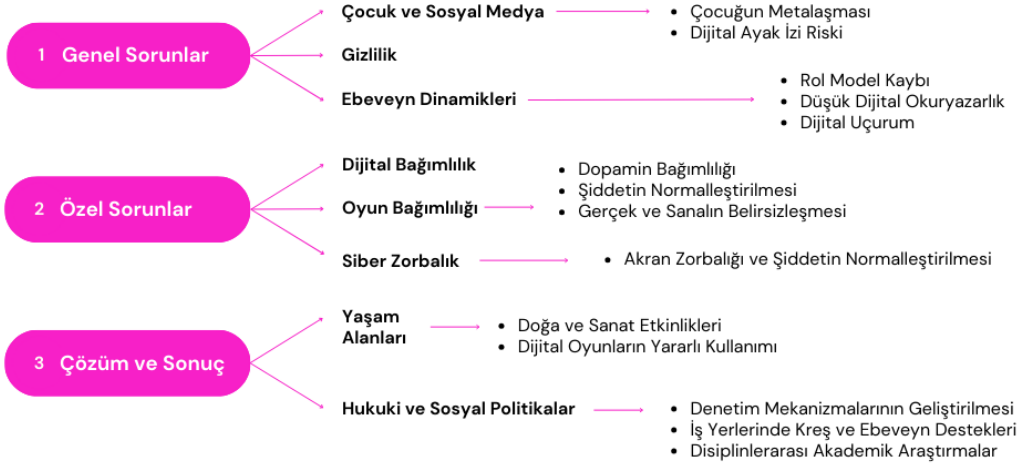
Bu çerçevede, ilgili masa kapsamında ele alınan tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yeni medya ve çocuk–ebeveyn ilişkisi bağlamında öne çıkan temalar sistematik biçimde sınıflandırılmıştır. Ardından, dijital ebeveynlik pratikleri, çocukların medya kullanım alışkanlıkları ve çevrimiçi riskler ekseninde tartışmalar sonucunda tespit edilen yapısal, pedagojik ve iletişimsel sorun alanları ortaya konulmuş; son aşamada ise bu sorunlara yönelik geliştirilen çözüm önerileri ile politika ve uygulama temelli yaklaşımlar sırasıyla aktarılmıştır. Böylece masa çıktılarının bütüncül ve analitik bir çerçeve içerisinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Görsel 7. Çalıştay Tartışmaları (Masa 2)

Görsel 7’de, Masa 2 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Yeni Medya ve Çocuk- Ebeveyn İlişkisi

Şekil 2. Masa 2'nin kavram haritası

Şekil 2'de yer alan Masa 2'nin kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 2'nin odaklandığı yeni medya ve çocuk-ebeveyn ilişkisi bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

Çalıştay kapsamında gerçekleştirilen Masa 2 tartışmalarında, yeni medya ortamlarının ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerindeki çok boyutlu etkileri ele alınmış; dijitalleşmenin çocuk hakları, ebeveynlik pratikleri, mahremiyet, bağımlılık, eğitim ve sosyal politika bağlamlarında yarattığı yapısal sorunlar ön plana çıkmıştır. Tartışmalar, yeni medyanın yalnızca bireysel kullanım alışkanlıklarıyla sınırlı bir mesele olmadığını; aksine aile içi iletişim biçimlerini, ebeveynlik rollerini ve çocukların gelişim süreçlerini dönüştüren toplumsal bir olgu olduğunu ortaya koymuştur.

Öncelikle, çocuk bedeninin ve çocukluk hâlinin dijital mecralarda metalaştırılması önemli bir sorun alanı olarak değerlendirilmiştir. Bebek bezi reklamları da dâhil olmak üzere, çocukların reklam ve tanıtım içeriklerinde araçsallaştırılması, çocuk hakları ve etik ilkeler açısından ciddi tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu süreçte

ebeveynlik anlayışının da dönüşüme uğradığı; önceki kuşaklara kıyasla daha katılımcı, sınırları esneyebilen ve müzakereye açık bir ebeveynlik modelinin yaygınlaştığı ifade edilmiştir. Ancak bu durum, özellikle dijital oyun kullanımı ve bağımlılık bağlamında yeni risk alanları üretmektedir. OECD'nin 2025 tarihli kanıtı dayalı raporlarında da vurgulandığı üzere, çocukların dijital içeriklere erişiminin belirli zaman dilimleriyle sınırlandırılması, koruyucu bir önlem olarak öne çıkmaktadır.

İkinci olarak, “dijital yerli” olarak tanımlanan çocukların, mobil cihazlar ve sosyal medya olmaksızın gündelik yaşamlarını sürdürememeleri; çevrimdışı kaldıklarında yoğun kaygı ve yoksunluk hissetmeleri önemli bir sorun olarak tartışılmıştır. Bu bağlamda ebeveynlerin kendilerini “dijital göçmen” olarak konumlandırma lükslerinin kalmadığı; çocuklarını anlayabilmek, riskleri öngörebilmek ve sağlıklı rehberlik sunabilmek için dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı ve teknoloji bilgisine sahip olmalarının zorunlu hâle geldiği vurgulanmıştır. Ebeveynliğin rol model işlevinin dönüşmesiyle birlikte, dijital yetkinlik, farkındalık ve davranış farklılıklarının aile içi ilişkilerde belirleyici bir unsur hâline geldiği belirtilmiştir. Ayrıca, KVKK mevzuatında çocuklara özgü açık düzenlemelerin yetersizliği, dijital ihlallerde hukuki süreçlerin işletilmesini zorlaştıran bir unsur olarak öne çıkmıştır. Çocuklara ilişkin dijital izinlerin aile üzerinden alınması, çocuk hakları açısından tartışmalı bir alan yaratmaktadır.

Üçüncü temel sorun alanı, ebeveynlerin çocuklarına ait görsel ve bilgileri sosyal medyada paylaşma pratikleri (sharenting) etrafında şekillenmiştir. Ebeveynlerin bu paylaşımları bir ihtiyaç ya da zorunluluk olarak görmeleri; “gizli hesap” veya “24 saatlik hikâye” gibi gerekçelerle meşrulaştırmaları, dijital mahremiyetin ihlalini ortadan kaldırmamaktadır. Özellikle dijital çocuk kaçırma (digital kidnapping) olgusu, çocuk fotoğraflarının üçüncü kişiler tarafından sahiplenilmesi ve yeniden dolaşıma sokulması açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır. Bu süreçte özel hayatın gizliliği, velayet hakkının yanlış yorumlanması ve çocukların dijital haklarına ilişkin farkındalık eksikliği dikkat çekmektedir. Eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin dahi dijital okuryazarlık konusunda yetersiz kalabildiği; medya okuryazarlığından yapay zekâ ve algoritma okuryazarlığına uzanan yeni bir yetkinlik alanına ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir. Kontrolcü ve baskıcı ebeveynlik modellerinin etkisiz olduğu; çocukların dijital dünyasını anlamaya çalışan, empatik ve rehberlik edici ebeveynlik anlayışının gerekliliği vurgulanmıştır.

Dördüncü olarak, influencer ebeveynlik ve özellikle influencer anneler aracılığıyla çocukların dijital içerik üretiminde yoğun biçimde kullanılması eleştirel bir perspektifle değerlendirilmiştir. Dijital ayak izinin kalıcı olması, çocukların ilerleyen yıllarda ebeveynlerine hukuki başvuruda bulunma ihtimalini gündeme getirmektedir. Çocukların dijital mecralarda geçirdiği sürenin artmasıyla birlikte ebeveyn–çocuk ilişkisinin niteliğinin değiştiği; gece sosyal medyada vakit geçirip gündüz okulda uyuyan çocukların yaygınlaştığı ifade edilmiştir. Bu dönüşüm karşısında, korku temelli yaklaşımlar yerine bilinçlendirme odaklı stratejilerin geliştirilmesi gerektiği; dijitalleşmenin riskleri kadar fırsatlarının da birlikte değerlendirilmesinin önem taşıdığı belirtilmiştir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin ilgili maddeleri, güncel yapay zekâ politikaları, okul müfredatları ve sosyal öğrenme kuramlarının dijital bağlamda yeniden ele alınması gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca doğa temelli oyun alanlarının artırılması, sanat ve beden derslerinin etkinleştirilmesi, aile politikalarının gözden geçirilmesi, iş yerlerinde kreş uygulamalarının yaygınlaştırılması ve ebeveyn izinlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde düzenlenmesi önerilmiştir.

Beşinci sorun alanı, doğru bilgiye erişim ve ifade özgürlüğü bağlamında ele alınmıştır. Çocukların sosyal medyayı yalnızca tüketim alanı değil, aynı zamanda kendilerini ifade edebilecekleri bir kamusal alan olarak görmeleri gerektiği; bu sürecin eleştirel düşünme ve erişim bilinciyle desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır.

Suç, şiddet ve dijital oyunlar arasındaki ilişki tartışılmış; cezaevindeki çocuk ve gençlerin önemli bir bölümünün dijital mecralarla ilişkili tercihler sonucu bu ortamlara sürüklendiklerini ifade ettikleri belirtilmiştir. Dijital oyunların ve sosyal medyanın suçlara “kaldıraç” işlevi görebildiği; bazı oyunların şiddet, korku ve cinsellik içeren talimatlarla çocukları suça yönlendirebildiği dile getirilmiştir. Bununla birlikte, tüm dijital oyunların zararlı olmadığı; doğru içeriklerin çocukların bilişsel ve sosyal becerilerini destekleyebileceği de vurgulanmıştır. Dopamin temelli haz mekanizmaları üzerinden bağımlılık yaratan oyunlara karşı eleştirel farkındalık geliştirilmesi; çocukların sokakta, doğada ve yaratıcı etkinliklerde daha fazla zaman geçirmelerinin teşvik edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Amaç, “programlanmış çocuklar” yerine eleştirel düşünen, üreten ve dijital dünyayı dönüştürebilen programcı çocuklar yetiştirmektir.

Bulutta yer alan “Ebeveynlik”, “Rehberlik”, “Farkındalık”, “Okuryazarlık” ve “Sorumluluk” kavramları ise dijital çağda ebeveynlik pratiklerinin dönüşümüne işaret etmektedir. Bu durum, kontrol ve yasaklama temelli yaklaşımların yerini, çocuğun dijital dünyasını anlamaya yönelik rehberlik edici ve bilinçlendirici ebeveynlik modellerine bırakması gerektiğine dair ortak bir vurguyu yansıtmaktadır. Ayrıca “Hukuk”, “Politika”, “Toplumsal”, “Erişim” ve “Eğitim” kavramlarının kelime bulutunda yer alması, çocuk–ebeveyn ilişkisine dair dijital sorunların bireysel tercihlerle sınırlı olmadığını; aksine sosyal politika, hukuki düzenlemeler ve kamusal sorumluluk çerçevesinde ele alınması gereken yapısal bir mesele olduğunu göstermektedir.

Masa 2 tartışmalarının yeni medya ve çocuk–ebeveyn ilişkisini mahremiyet, haklar, riskler, ebeveynlik pratikleri ve politika gereksinimleri ekseninde bütüncül bir yaklaşımla ele aldığını görsel olarak ortaya koymakta; dijital çağda çocukların korunması ve aile içi iletişimin güçlendirilmesine yönelik çok boyutlu bir analiz çerçevesi sunmaktadır.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu	Sorunun Tanımı	Çözüm Önerileri
Çocuğun Metalaşması ve “Sharenting” Pratiği	Yeni medya ortamlarında ebeveynlerin çocuklarına ait görsel, video ve kişisel bilgileri paylaşma pratiğinin yaygınlaştığı; bu durumun çocukları dijital platformlarda birer “meta” hâline getirdiği tespit edilmiştir. “Sharenting” olarak adlandırılan bu uygulama, çocukların rızası olmaksızın dijital ayak izi oluşturulmasına ve özel hayatın gizliliğinin ihlal edilmesine yol açmaktadır.	Ebeveynlere yönelik dijital mahremiyet ve çocuk hakları temelli farkındalık eğitimleri yaygınlaştırılmalıdır. Çocukların dijital ortamlardaki temsiline ilişkin etik ilkeler belirlenmeli; ebeveynlerin paylaşım pratikleri bu ilkeler çerçevesinde sınırlandırılmalıdır.
Dijital Ayak İzi ve Hak İhlalleri	Çocuklara ait içeriklerin reklam, influencer pazarlaması ve sosyal medya etkileşim ekonomisi kapsamında kullanılması, çocukların ilerleyen yaşlarda telafisi güç hak ihlalleriyle karşılaşmasına neden olmaktadır. Dijital ortamda kalıcı hâle gelen veriler, çocuğun gelecekteki sosyal ve psikolojik yaşamını etkileyebilmektedir.	Çocukların dijital ayak izinin korunmasına yönelik hukuki düzenlemeler güçlendirilmelidir. Ebeveynlerin çocuk adına yaptıkları paylaşımların çocuk hakları bağlamında değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
Dijital Çocuk Kaçırma Riski	Çocuk fotoğraflarının başkaları tarafından izinsiz şekilde kullanılması, “dijital çocuk kaçırma” olarak tanımlanan yeni bir risk alanı ortaya çıkarmaktadır. Dijital ortamda paylaşılan içeriklerin kontrol edilemezliği, çocuk güvenliğini tehdit eden önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.	Sosyal medya platformlarının çocuklara ait içeriklere yönelik denetim ve bildirim mekanizmaları güçlendirilmelidir. Ebeveynler, çocuk görsellerinin paylaşımına ilişkin riskler konusunda bilinçlendirilmelidir.

Velayet Hakkının Dijital Ortamda Suiistimali	Çalıştay kapsamında, ebeveynlerin velayet hakkını çocukların dijital haklarını kapsayacak şekilde yanlış yorumladıkları ve bu durumun çocukların mahremiyetini ihlal ettiği tespit edilmiştir. Velayet hakkının dijital boyutunun yeterince tartışılmadığı görülmektedir.	Velayet hakkının dijital hakları da kapsayacak biçimde yeniden ele alınması gerekmektedir. Hukuki ve akademik çalışmalarla bu alanda farkındalık artırılmalıdır.
Dijital Uçurum: Dijital Yerliler ve Dijital Göçmenler	Çocukların “dijital yerli”, ebeveynlerin ise “dijital göçmen” olarak konumlanması, aile içi iletişimde ciddi bir uçurum yaratmaktadır. Ebeveynlerin dijital dünyaya mesafeli yaklaşımı, çocukların çevrim içi deneyimlerinin anlaşılmasına yol açmaktadır.	Ebeveynlerin dijital okuryazarlık, algoritma ve yapay zekâ farkındalığı konularında yetkinleşmesi teşvik edilmelidir. Dijital ebeveynlik becerilerini geliştiren eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.
Eğitim Düzeyi Yüksek Ebeveynlerde Dijital Okuryazarlık Eksikliği	Çalıştayda, eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerin dahi dijital mahremiyet, çocuk güvenliği ve yeni medya riskleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Bu durum, dijital sorunların yalnızca eğitimle çözülemeyeceğini göstermektedir.	Dijital okuryazarlık eğitimleri, yalnızca çocuklara değil ebeveynlere yönelik olarak da yapılandırılmalıdır. Aile temelli medya okuryazarlığı politikaları geliştirilmelidir.
Dijital Çağda Ebeveynlik Modellerinin Yetersizliği	Baskıcı ve kontrol odaklı ebeveynlik modellerinin dijital çağda işlevsiz kaldığı; bu yaklaşımın çocuklarla iletişimi zayıflatığı belirtilmiştir. Çocuğun dijital dünyasını anlamayan ebeveynlik biçimleri çatışmaları artırmaktadır.	Katılımcı, rehberlik edici ve çocuğun perspektifini dikkate alan dijital ebeveynlik yaklaşımları teşvik edilmelidir. Aile içi iletişimi güçlendiren rehber modeller geliştirilmelidir.

Dijital Bağımlılık ve Dopamin Etkisi	Dijital oyunların ve sosyal medyanın haz ve ödül mekanizmaları üzerinden çalışması, çocuklarda dopamin bağımlılığına yol açmaktadır. Bu durum, dikkat süresi, akademik başarı ve sosyal ilişkiler üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır.	Dijital oyun ve sosyal medya kullanımına ilişkin yaşa uygun sınırlar belirlenmeli; çocuklara dijital dengeyi sağlayacak alternatif etkinlikler sunulmalıdır.
Siber Zorbalık ve Cinsiyet Temelli Farklılaşma	Siber zorbalığın mecralara göre farklılaştığı; erkek çocukların daha çok oyun platformlarında, kız çocukların ise sosyal medya ortamlarında zorbalığa maruz kaldığı tespit edilmiştir.	Okullarda ve ailelerde siber zorbalık farkındalığını artıran eğitimler düzenlenmelidir. Cinsiyete duyarlı koruyucu mekanizmalar geliştirilmelidir.
Dijital İçeriklerde Şiddetin Normalleşmesi	Dijital oyun ve içeriklerde yer alan korku, cinsellik ve şiddet öğelerinin çocuklar tarafından içselleştirildiği; bu durumun şiddeti gündelik yaşamın olağan bir parçası hâline getirdiği değerlendirilmiştir.	İçerik denetim mekanizmaları güçlendirilmeli; yaşa uygun içerik filtreleri etkin biçimde uygulanmalıdır. Ailelerin içerik seçimi konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.
Hukuki ve Sosyal Politika Eksiklikleri	KVKK ve Türk Ceza Kanunu'nda çocuklara özgü dijital düzenlemelerin yetersiz olduğu; dijital ortamda açılan davaların sonuçlanmasını zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca iş yaşamının ebeveynleri destekleyecek şekilde yapılandırılmadığı görülmektedir.	Çocuklara özgü dijital hakları kapsayan yasal düzenlemeler geliştirilmelidir. Sosyal politikalar, ebeveynleri destekleyecek biçimde (kreşler, ebeveyn izinleri vb.) yeniden ele alınmalıdır.

III. Masa Sonucu

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı kapsamında gerçekleştirilen Masa 2 oturumları, dijitalleşmenin çocuk–ebeveyn ilişkisi üzerindeki etkilerini çok boyutlu bir perspektifle ele almıştır. Tartışmalar, yeni medya ortamlarının yalnızca teknolojik bir dönüşüm alanı değil, aynı zamanda çocuk hakları, ebeveynlik pratikleri, toplumsal sorumluluk ve hukuki düzenlemeler açısından yapısal bir yeniden değerlendirme gerektiren bir alan olduğunu ortaya koymuştur. Çalıştay bulguları, dijitalleşmenin çocuklar açısından hem fırsatlar hem de ciddi riskler barındırdığını; bu risklerin büyük ölçüde ebeveynlerin dijital okuryazarlık düzeyi ve mevcut sosyal-politik düzenlemelerin yetersizliği ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Masa 2’de öne çıkan temel sorun alanlarından biri, çocukların dijital ortamlarda giderek birer “içerik nesnesi” hâline gelmesi ve sharenting pratikleri yoluyla metalaştırılmasıdır. Ebeveynlerin çocuklara ait görsel ve kişisel bilgileri sosyal medya platformlarında kontrolsüz biçimde paylaşması, çocukların dijital ayak izlerinin erken yaşta oluşmasına ve mahremiyet haklarının ihlal edilmesine yol açmaktadır. Bu durumun, uzun vadede çocukların psikososyal gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği ve ilerleyen yaşlarda hukuki uyumsuzluklara zemin hazırlayabileceği değerlendirilmiştir. Çalıştayda, velayet hakkının dijital ortamda sınırlarının yeniden tanımlanması ve ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi özellikle vurgulanmıştır.

Bir diğer kritik bulgu, çocuklar ile ebeveynler arasındaki “dijital yerli–dijital göçmen” ayrımının aile içi iletişimde ciddi bir kopuşa neden olmasıdır. Ebeveynlerin teknolojik gelişmelere mesafeli kalmasının artık sürdürülebilir bir seçenek olmadığı; çocukların dijital dünyasını anlayabilmek için ebeveynlerin de dijital okuryazarlık, algoritma farkındalığı ve medya okuryazarlığı konularında yetkinlik kazanmasının zorunlu hâle geldiği tespit edilmiştir. Özellikle eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerde dahi dijital mahremiyet, veri güvenliği ve çevrim içi riskler konusunda ciddi bilgi eksikliklerinin bulunması, sorunun yalnızca bireysel değil yapısal bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Masa 2 tartışmaları, dijital bağımlılık, siber zorbalık ve şiddet içerikli dijital içeriklerin çocuklar üzerindeki etkilerine de odaklanmıştır. Dijital oyunların ve sosyal medya platformlarının haz ve ödül temelli yapısının çocuklarda bağımlılık riskini artırdığı; siber zorbalığın ise cinsiyete göre farklı mecralarda ortaya çıktığı belirlenmiştir. Erkek çocukların daha çok oyun temelli platformlarda, kız çocukların ise sosyal medya ortamlarında siber zorbalığa maruz

kalması, bu alanda cinsiyete duyarlı politikaların geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Ayrıca dijital içeriklerde yer alan şiddet, korku ve cinsellik unsurlarının çocuklar tarafından normalleştirildiği ve bu durumun uzun vadeli toplumsal sonuçlar doğurabileceği değerlendirilmiştir.

Hukuki ve sosyal politika boyutunda ise mevcut düzenlemelerin dijital çağın hızına ayak uydurmakta yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu çerçevesinde çocuklara özgü dijital hakları kapsayan açık ve bağlayıcı düzenlemelerin eksikliği, dijital ortamda yaşanan ihlallerin etkin biçimde yaptırıma bağlanmasını zorlaştırmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma hayatı ile aile yaşamı arasındaki dengenin ebeveynler aleyhine bozulduğu; ebeveyn dostu sosyal politikaların yetersizliği nedeniyle çocukların dijital ortamlarda daha uzun süre denetimsiz kaldığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak Masa 2 bulguları, yeni medya ve çocuk–ebeveyn ilişkisine yönelik sorunların yalnızca bireysel tercihlerle çözülebilecek nitelikte olmadığını; bütüncül, çok paydaşlı ve uzun vadeli politikalar gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin dijital yetkinliklerinin artırılması, çocukların dijital haklarının hukuki güvence altına alınması, sosyal medya platformlarının sorumluluk üstlenmesi ve devlet politikalarının aile merkezli bir yaklaşımla yeniden yapılandırılması, sürdürülebilir bir dijital gelecek için temel öncelikler olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Masa 2, yeni medya çağında çocukların korunması ve aile yapısının güçlendirilmesine yönelik politika geliştirme süreçlerine önemli bir referans çerçevesi sunmaktadır.

MASA 3

Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri

Bu başlık altında dijitalleşmenin aile değerleri ve kültürel normlar üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Yeni medya ortamlarında tüketim kültürü, toplumsal cinsiyet rolleri, dini ve kültürel pratiklerin dijitalleşmesi, değerleri etkileyerek aile kurumunun dönüşümünde belirleyici unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Göç ve diaspora bağlamında dijital iletişim, kuşaklararası farklılaşmalar ve çevrimiçi toplulukların alternatif aile modelleri oluşturması, aile değerlerinin yeniden tanımlanmasına yol açmaktadır.

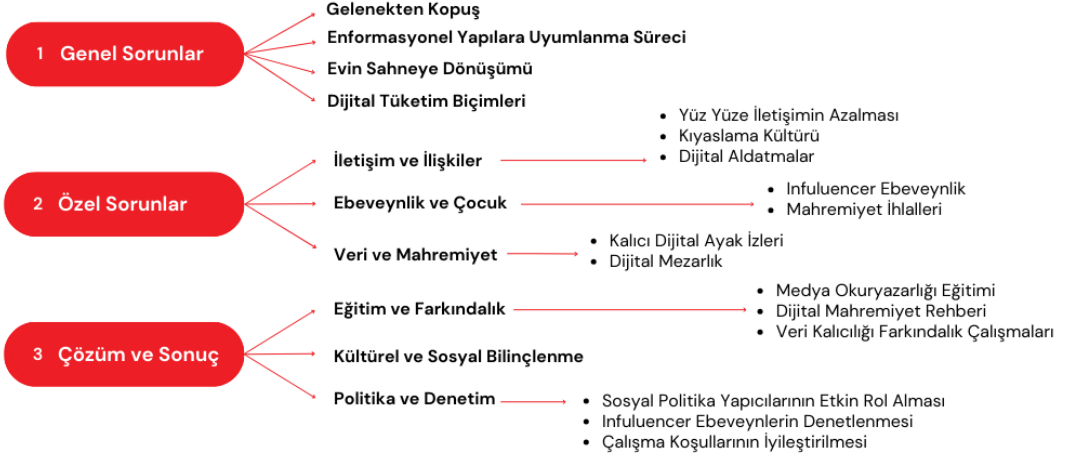
Bu çerçevede, ilgili masa kapsamında yürütülen tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yeni medya kültürü ile aile değerleri arasındaki ilişki bağlamında öne çıkan temalar sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu temalar kapsamında, yeni medya ortamlarında tüketim kültürünün yaygınlaşması, toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden inşası ile dini ve kültürel pratiklerin dijitalleşmesi süreçlerinin, değer yapıları üzerindeki etkileri ele alınarak aile kurumunun dönüşümünde oynadığı belirleyici rol tartışılmıştır. Son aşamada ise söz konusu dönüşüm dinamiklerine ilişkin değerlendirmeler bütüncül ve analitik bir çerçevede ortaya konulmuştur.

Görsel 9. Çalıştay Tartışmaları (Masa 3)

Görsel 9’da, Masa 3 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri

Şekil 3. Masa 3'ün kavram haritası

Şekil 3'te yer alan Masa 3'ün kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 3'ün odaklandığı yeni medya kültürü ve aile değerleri bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

Yeni medya kültürünün yaygınlaşması, aile kurumunu dijital öncesi ve sonrası dönemler bağlamında çok katmanlı bir dönüşüme maruz bırakmıştır. Dijital öncesi dönemde yüz yüze iletişim, zamansal birliktelik ve mekânsal paylaşım aile içi ilişkilerin temel belirleyicileri iken; dijitalleşme sonrasında bu ilişkiler hız, süreklilik ve aracılanmış iletişim pratikleri üzerinden yeniden şekillenmiştir. Bu dönüşüm, aile bireyleri arasındaki etkileşimi kimi durumlarda kolaylaştırarak mekânsal sınırları aşan bir yakınlık yaratırken, kimi durumlarda ise ortak zamanın parçalanması, dikkat dağınıklığı ve duygusal mesafenin artması gibi olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Dolayısıyla yeni medya, aile değerleri açısından hem destekleyici hem de aşındırıcı bir etki alanı üretmektedir.

Bu süreçte ailenin enformasyonel yapıya uyumlanma biçimi, yeni medya kültürünün belirleyici unsurlarından biri hâline gelmiştir. Dijital okuryazarlık düzeyleri, bilgiye erişim ve bilgiyi yorumlama pratikleri

aile içi hiyerarşileri dönüştürmekte; özellikle çocuk ve genç bireylerin teknolojik yetkinlikleri, ebeveyn otoritesinin geleneksel biçimlerini sorgulanabilir kılmaktadır. Enformasyon süreçlerinin hızlanması, ailenin karar alma mekanizmalarını da etkilemekte ve gündelik yaşam pratiklerini algoritmik yönlendirmelere daha açık hâle getirmektedir.

Yeni medya ortamlarında toplumsal rollerin giderek birer “sosyal performans”a dönüşmesi, aile içi kimlik inşasını da dönüştürmektedir. Ebeveynlik, eşlik ve çocukluk rolleri; sosyal medya temsilleri aracılığıyla görünürlük, beğeni ve onay ekonomisi içerisinde yeniden üretilmekte, bu durum aile yaşamının mahrem boyutlarını kamusal bir gösteriye açmaktadır. Aile bireyleri, yalnızca birbirlerine karşı değil, aynı zamanda dijital kamulara karşı da sorumlu hissedilen temsiller üretmeye yönelmektedir. Bu dönüşüm, evin fiziki bir mekân olarak anlamını da yeniden tanımlamaktadır. Ev, artık yalnızca özel yaşamın sürdürüldüğü bir alan değil; uzaktan çalışma, çevrim içi eğitim, dijital eğlence ve sosyal etkileşimin eş zamanlı olarak gerçekleştiği çok işlevli bir medya mekânına dönüşmüştür. Bu durum, kamusal ve özel alan ayrımının bulanıklaşmasına yol açarken, aile içi sınırların yeniden müzakere edilmesini zorunlu kılmaktadır. Ailede dijital tüketim biçimlerinin yaygınlaşması ise yeni medya kültürünün ekonomi politik boyutuyla doğrudan ilişkilidir. Dijital platformlar aracılığıyla sunulan içerikler, hizmetler ve teknolojik ürünler, aileyi sürekli tüketim döngüsüne dâhil etmekte; bu durum aile bütçesi, zaman yönetimi ve değer öncelikleri üzerinde belirleyici bir etki yaratmaktadır. Böylece dijital tüketim, bireysel tercihlerden ziyade yapısal bir sonuç olarak aile yaşamına yerleşmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin yeni medya ortamlarında hegemonik söylemler aracılığıyla yeniden ve yeniden üretilmesi, aile değerleri açısından önemli bir sorun alanı oluşturmaktadır. Geleneksel cinsiyet rollerinin dijital içerikler üzerinden pekiştirilmesi, sosyal bağların yüzeyselleşmesine ve ilişkilerin tüketilebilir hâle gelmesine neden olmaktadır. Bu süreç, aile yapısının geleneksel referans noktalarından kopuşunu hızlandırırken, aynı zamanda yeni normatif baskı biçimlerini de beraberinde getirmektedir.

Öte yandan, dijital ayak izinin kalıcı niteliği, aile bireylerinin özellikle çocuklar ve gençler açısından uzun vadeli riskler barındırmaktadır. Paylaşılan içeriklerin silinemezliği, kimlik inşası ve mahremiyet hakkı bağlamında toplumsal farkındalığın artırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada aile, dijital etik ve sorumluluk bilincinin kazandırılmasında

temel bir sosyalleşme alanı olarak öne çıkmaktadır. Toplumun kurumsal ve yapısal dönüşümüyle birlikte aile, yeni medya kültürü içerisinde hem kırılğan hem de yeniden tanımlanan bir kurum hâline gelmiştir. Eğitim, ekonomi, çalışma hayatı ve kültürel pratiklerde yaşanan dijitalleşme temelli değişimler, ailenin güncel konumunu sürekli olarak yeniden üretmekte; aile değerleri, bu dönüşüm karşısında müzakere edilen, esnekleşen ve çoğu zaman çatışmalı bir yapıya bürünmektedir. Bu bağlamda yeni medya kültürü, aileyi yalnızca dönüştüren bir araç değil, aynı zamanda aile değerlerinin yeniden anlamlandırıldığı temel bir toplumsal bağlam olarak değerlendirilebilir.

Görsel 10. Masa 3'ün Tartışmalarına İlişkin Kelime Bulutu

Görsel 10'da Masa 3'ün tartışmalarından yola çıkılarak hazırlanan kelime bulutu bulunmaktadır. Merkeze yerleştirilen "Dijital" ve "Aile" kavramları, teknolojik dönüşümün hane içindeki sosyolojik dinamikleri ve kuşaklararası iletişim modellerini temelden değiştirdiğine işaret etmektedir. Özellikle "Tüketim", "Ekonomi" ve "Platform" terimlerinin baskınlığı, dijital mecraların artık sadece birer iletişim aracı değil, aileyi hedef alan yeni bir ekonomi-politik ekosistem ve normatif bir tüketim kültürü oluşturduğunu göstermektedir. Bu süreçte toplumsal cinsiyet rolleri, "Erkeklik", "Kadınlık" ve "Hegemonya" gibi kavramlar üzerinden dijital platformlarda yeniden üretilirken; "Kuşaklararası" farklılaşma ve "Zaman" yönetimi, ailenin yeni medya karşısındaki kırılğanlığını ve adaptasyon sürecini temsil etmektedir.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu	Sorunun Tanımı	Çözüm Önerileri
Dijitalleşme ve Aile Yapısının Dönüşümü	Dijital çağ, toplumun en küçük birimi olan aileyi doğrudan etkilemekte; dijital öncesi ve dijital sonrası aile ayrımı giderek belirginleşmektedir. Yeni medya, aile içi ilişkileri yeniden yapılandırmakta; yüz yüze iletişim zayıflamakta, aile üyeleri aynı mekânda bulunmalarına rağmen yalnızlaşmaktadır.	Kuşaklar arası etkileşimi artıracak şekilde geniş aile yapılarının desteklenmesi, aile içi iletişimi güçlendiren dijital olmayan ortak zaman ve mekânların teşvik edilmesi.
Yüz Yüze İletişimin Azalması ve Dijital Yalnızlık	Yeni medya araçları, aile bireyleri arasındaki doğrudan iletişimi olumsuz etkilemekte; “birlikte ama yalnız” olma hali yaygınlaşmaktadır. Bu durum aile içi çatışmaları artırmakta ve çocuk–ebeveyn ilişkilerinde kopukluklara yol açmaktadır.	Aile içi iletişimi destekleyen sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması; dijital cihaz kullanımına yönelik aile içi sınırların belirlenmesi.
Kıyaslama Kültürü ve Yetersizlik Hissi	Sosyal medya üzerinden sürekli idealize edilmiş aile ve ebeveynlik temsilleri sunulmakta; bu durum ailelerde yetersizlik hissi, maddi ve manevi parçalanma riskini artırmaktadır.	Medya okuryazarlığı eğitimleriyle eleştirel farkındalığın artırılması; gerçekçi aile temsillerinin teşvik edilmesi.
Mahremiyetin Dönüşümü ve İhlali	Dijital ortamda paylaşılan içerikler, aile mahremiyetini görünür ve kırılabilir hale getirmektedir. Özellikle çocukların dijital mecralarda ebeveynler tarafından temsili, uzun vadeli hak ihlallerine yol açabilmektedir.	Çocuk hakları bağlamında dijital mahremiyeti koruyucu yasal düzenlemelerin yapılması; ailelere yönelik “dijital mahremiyet rehberi” hazırlanması.
Dijital Aldatma ve Aile İçi Güven Sorunu	Sosyal medya ve dijital platformlar, duygusal ve dijital aldatma pratiklerini görünür kılmakta; bu durum evlilik ilişkilerini zedeleyerek boşanma süreçlerini tetikleyebilmektedir.	Aile danışmanlığı ve rehberlik hizmetlerinin dijital riskleri kapsayacak biçimde genişletilmesi.

Dijital Bakıcılık ve Medya Okuryazarlığı Eksikliği	Dijital araçlar, ebeveyn denetiminin yerini almakta; çocuklar erken yaşta yoğun dijital maruziyete açık hale gelmektedir. Medya okuryazarlığı altyapısındaki eksiklikler bu süreci derinleştirmektedir.	Ebeveynlere yönelik dijital medya okuryazarlığı programlarının yaygınlaştırılması; sosyal politika yapıcılarının bu alana yönelik sorumluluk üstlenmesi.
Influencer Ebeveynlik ve Gösteri Kültürü	Influencer anne-baba pratikleri, ebeveynliği bir performans ve gösteri alanına dönüştürmekte; ev içi yaşam kamusal bir sahneye dönüşmektedir. Bu durum çocuklar üzerinde psikolojik baskı oluşturmaktadır.	Influencer ebeveynlerin çocuk temsillerine yönelik denetim mekanizmalarının geliştirilmesi; etik ilkelere dayalı içerik üretiminin teşvik edilmesi.
Tüketim Kültürü ve Aile Ekonomisi	Dijital tüketim kültürü, ailelerin ekonomik ve kültürel pratiklerini dönüştürmekte; sosyalleşme ihtiyaçları giderek dijital platformlar üzerinden karşılanmaktadır.	Aileyi bir araya getiren kültürel ve geleneksel etkinliklerin yeniden canlandırılması; tüketim karşıtı bilinçlendirme çalışmaları yapılması.
Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Dijital Yeniden Üretimi	Yeni medya, hegemonik kadınlık ve erkeklik temsillerini yeniden üretmekte; toplumsal cinsiyet rolleri dijital gösteri kültürü içinde pekiştirilmektedir.	Toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan medya politikalarının geliştirilmesi; eleştirel medya okuryazarlığının yaygınlaştırılması.
Dijital Ayak İzi ve Dijital Mezarlık	Dijital platformlarda paylaşılan verilerin kalıcı olması, ölüm sonrası dijital kimliklerin devam etmesi gibi yeni etik ve hukuki sorunlar doğurmaktadır.	Dijital ayak izi ve unutulma hakkına ilişkin farkındalık çalışmalarının artırılması; veri yönetimine ilişkin düzenlemelerin güçlendirilmesi.
Geleneksel Değerlerin Zayıflaması	Dijital kültür, aileye özgü ritüelleri ve kolektif değerleri aşındırmakta; gelenekten kopuş hızlanmaktadır.	Geleneği hatırlatacak yeni kültürel formların geliştirilmesi; aile ritüellerinin yeniden dolaşıma sokulması ve kolektif yapının güçlendirilmesi.

III. Masa Sonucu

Yeni medya kültürü, dijitalleşmenin toplumsal yaşamın tüm alanlarına nüfuz etmesiyle birlikte aile yapısı, aile içi ilişkiler ve değer sistemleri üzerinde belirleyici bir dönüşüm yaratmaktadır. Masa 3 kapsamında gerçekleştirilen tartışmalar, ailenin dijital öncesi ve dijital sonrası dönemler bağlamında ele alınmasının artık zorunlu hale geldiğini ortaya koymuştur. Bu dönüşüm süreci, aile içi iletişim biçimlerinden mahremiyet anlayışına, toplumsal cinsiyet rollerinden tüketim pratiklerine kadar çok boyutlu etkiler üretmektedir.

Yeni medya araçlarının yaygınlaşması, aile bireyleri arasındaki yüz yüze iletişimi zayıflatmakta; aynı mekânda bulunma hâline rağmen duygusal ve sosyal kopuklukların yaşandığı “birlikte ama yalnız” bir aile yapısını görünür kılmaktadır. Bu durum, özellikle çocuk–ebeveyn ilişkilerinde çatışmaları artırmakta, kuşaklar arası etkileşimi zayıflatmakta ve dijital yalnızlık olgusunu derinleştirmektedir. Aile içi iletişimin dijital platformlar aracılığıyla ikame edilmesi, nitelikli zaman geçirme pratiklerini aşındırmakta ve aile bağlarının sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Masa tartışmalarında öne çıkan bir diğer önemli sorun alanı, sosyal medyada yeniden üretilen ideal aile, ebeveynlik ve yaşam tarzı temsillerinin yarattığı kıyaslama kültürüdür. Bu kültür, aile bireylerinde yetersizlik hissi, psikolojik baskı ve ekonomik zorlanmaları tetiklemekte; aile bütünlüğü üzerinde olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle influencer ebeveynlik pratikleri, aile yaşamını bir performans ve gösteri alanına dönüştürmekte; evin mahrem alanı kamusal bir sahneye evrilmektedir. Bu durum, çocukların dijital mecralarda temsili üzerinden uzun vadeli hak ve mahremiyet ihlallerini beraberinde getirmektedir.

Mahremiyetin dönüşümü, Masa 3’ün en kritik tartışma başlıklarından biri olarak öne çıkmıştır. Dijital platformlarda üretilen ve kalıcı hale gelen içerikler, aile mahremiyetini kırılğanlaştırmakta; dijital ayak izinin silinmezliği bireylerin geleceğini etkileyen etik ve hukuki sorunlar doğurmaktadır. Çocukların dijital ortamda rızaları dışında görünür kılınması, dijital mezarlıklar ve unutulma hakkı gibi meseleler, yeni medya çağında ailenin korunmasına yönelik yeni politika ve düzenlemelere duyulan ihtiyacı açık biçimde ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte dijital kültür, toplumsal cinsiyet rollerini de hegemonik bir söylem alanı içerisinde yeniden üretmektedir. Kadınlık ve erkeklik temsilleri, yeni medya ortamlarında normatif kalıplarla sunulmakta; aile içi roller ve beklentiler bu temsiller aracılığıyla pekiştirilmektedir. Bu durum, aile yapısı üzerinde eşitsizlikleri derinleştirici bir etki yaratmaktadır.

Tüm bu risk alanlarına rağmen, yeni medya araçlarının aile yaşamı açısından yalnızca olumsuz bir çerçevede değerlendirilmesi yeterli görülmemektedir. Dijital teknolojiler, bilinçli ve etik bir biçimde kullanıldığında, kuşaklar arası iletişimi güçlendiren, aile hafızasını koruyan ve bilgi paylaşımını kolaylaştıran bir imkân alanı da sunmaktadır. Aile arşivlerinin dijital ortamda tutulması, uzak mekânlarda bulunan aile bireylerinin iletişimini sürdürmesi ve ortak hafıza mekânlarının oluşması bu olumlu potansiyeller arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda Masa 3 sonuçları, aileyi korumaya yönelik yaklaşımın yalnızca bireysel sorumluluklar çerçevesinde değil; sosyal politikalar, eğitim sistemleri ve hukuki düzenlemelerle desteklenen bütüncül bir perspektifle ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Medya okuryazarlığının aileler ve çocuklar için temel bir toplumsal yetkinlik olarak yaygınlaştırılması, dijital mahremiyetin çocuk hakları bağlamında güvence altına alınması ve influencer ebeveynlik gibi yeni pratiklerin etik ilkelere tabi tutulması öncelikli alanlar olarak belirlenmiştir.

Yeni medya kültürünün dönüştürücü etkileri karşısında ailenin korunması; geleneği hatırlatan, kolektif yapıyı güçlendiren ve aile ritüellerini yeniden dolaşıma sokan kültürel stratejilerle mümkündür. Ailenin günümüzün dijital ve ekonomi-politik koşulları içerisinde yeniden inşası, ancak kamu kurumları, eğitim yapıları, medya aktörleri ve bireylerin ortak sorumluluk bilinciyle hareket etmesiyle sürdürülebilir hale gelebilecektir.

MASA 4

Yapay Zekâ Destekli Yeni Medya ve Aile

Bu başlık yapay zekâ teknolojilerinin aile yaşamına etkileri için bir tartışma zemini sunmaktadır. Algoritmaların içerik seçimi ve yönlendirmeleri, ebeveynlik pratiklerinden çocukların gelişim süreçlerine kadar pek çok alanda belirleyici hale gelmektedir. Çocuk–yapay zekâ etkileşimi, dijital ebeveynlik, mahremiyet ve veri güvenliği konuları öne çıkarken; yapay zekâ destekli terapi ve eğitim uygulamaları aile yaşamında yeni fırsatlar ve riskler doğurmaktadır. Ayrıca flört ve eşleşme uygulamalarında yapay zekânın rolü, aile kurumunun geleceğini sorgulamaya açmaktadır. Bu tartışmalar, etik, sosyal ve hukuki boyutlarıyla ele alınacaktır.

Tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yapay zekâ destekli yeni medya uygulamaları ile aile değerleri ve ilişkileri arasındaki etkileşim bağlamında öne çıkan temalar sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu temalar kapsamında, algoritmik içerik üretimi, kişiselleştirilmiş medya akışları ve otomasyon temelli dijital pratiklerin aile içi iletişim, rol dağılımları ve kültürel aktarım süreçleri üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Son aşamada ise söz konusu teknolojik dönüşümün aile yapısı, değer sistemleri ve gündelik yaşam pratikleri üzerindeki yansımalarına ilişkin değerlendirmeler bütüncül ve analitik bir çerçeve içerisinde ortaya konulmuştur.

Görsel 11. Çalıştay Tartışmaları (Masa 4)

Görsel 11’de, Masa 4 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Şekil 4. Masa 4'ün kavram haritası

Şekil 4'te yer alan Masa 4'ün kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 4'ün odaklandığı yapay zeka destekli yeni medya ve aile bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

Yapay zekâ destekli yeni medya ekosisteminin aile yaşamına etkileri, masa tartışmasında genel sorunlar bağlamında çok boyutlu bir dönüşüm alanı olarak ele alınmıştır. Konuşmacılar, yapay zekânın yalnızca teknik bir yenilik ya da dijital araç olmanın ötesinde, aile kurumunun üretim ve tüketim pratiklerinden ebeveynlik rollerine, aile içi iletişim biçimlerinden bireylerin dijital ortamlardaki özneleşme süreçlerine kadar uzanan kapsamlı bir yapısal değişim yarattığını vurgulamışlardır. Bu bağlamda yapay zekâ, aileyi hem doğrudan hem de dolaylı biçimlerde yeniden yapılandıran kültürel ve toplumsal bir aktör olarak değerlendirilmiştir.

Yapay zekâ tabanlı içeriklerin hızla yaygınlaşması, aile bireylerinin bu teknolojilere çoğu zaman yeterli dijital okuryazarlık ve eleştirel farkındalık geliştiremeden maruz kalmasına neden olmaktadır. Tartışmalarda, çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlı bireyler üzerinde yapay zekâ kullanımının bilişsel, sosyal ve psikolojik düzeylerde farklılaşan etkiler ürettiği belirtilmiştir. Özellikle yapay zekâ

sistemlerinin sürekli onaylayıcı ve kullanıcıyı merkez alan dilinin, bireylerin öz değerlendirme ve eleştirel düşünme süreçlerini zayıflattığı; bu durumun aile içi iletişimde karşılıklı müzakere, güven ve ortak karar alma kültürünü olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir. Dikkat dağınıklığı, zaman yönetiminde yaşanan sorunlar ve dijital bağımlılık eğilimleri, aile yaşamının bütünlüğünü tehdit eden temel sorun alanları arasında değerlendirilmiştir. Deepfake ve benzeri yapay zekâ destekli manipülatif teknolojilerin gelişimi, aile bağlamında güvenlik ve mahremiyet sorunlarını daha da derinleştirmektedir. Özellikle yaşlı bireylerin dolandırıcılık girişimlerine karşı daha kırılgan hâle geldiği, çocukların ve gençlerin ise gerçeği taklit eden dijital içerikleri ayırt etmekte zorlandığı vurgulanmıştır. Bu durum, ailelerin veri gizliliği, kişisel güvenlik ve dijital mahremiyet konularındaki kaygılarını artırmakta; aile içi koruyucu mekanizmaların yetersizliğini görünür kılmaktadır.

Tartışmalarda ayrıca, yapay zekâ ile üretilmiş görsel ve işitsel içeriklerin hukuki süreçlerde nasıl değerlendirileceğine ilişkin ciddi belirsizlikler bulunduğu ifade edilmiştir. Yapay zekâ teknolojilerinin hukuki düzenlemelerden daha hızlı gelişmesi, delil niteliğinin tartışmalı hâle gelmesine yol açmakta; bu durum aile içi anlaşmazlıkların çözümünde ve cezai süreçlerde önemli boşluklar yaratmaktadır. Bu bağlamda birliktelik süreçlerinde yeni uzmanlık alanlarına duyulan gereksinim özellikle vurgulanmıştır. Yapay zekâ destekli yeni medya ortamları, geleneksel ebeveynlik anlayışı ile dijital kültüre uyum sağlamış ebeveynlik pratikleri arasında belirgin bir ayrışmayı da beraberinde getirmektedir. Bu ayrışma, aile içi otorite ilişkilerini, karar alma süreçlerini ve çocuk yetiştirme biçimlerini doğrudan etkilemektedir.

Ailelerin, doğrulanmamış ve algoritmik olarak yönlendirilen içerikler nedeniyle özellikle sağlık ve eğitim alanlarında riskli bilgilere maruz kaldıkları; bu durumun aile değerleri ve toplumsal sorumluluk açısından yapısal bir sorun alanı oluşturduğu ifade edilmiştir. Yapay zekâ destekli yeni medya kültürü, aile kurumunu yalnızca teknolojik bir dönüşümün pasif nesnesi hâline getirmemekte; aynı zamanda aileyi etik, hukuki, pedagojik ve kültürel açılardan sürekli yeniden tanımlanan bir toplumsal alan hâline getirmektedir. Genel sorunlar bağlamında değerlendirildiğinde, bu sürecin aile değerleri üzerindeki etkilerinin bütüncül, eleştirel ve disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınması gerekliliği açık biçimde ortaya çıkmaktadır.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu	Sorunun Tanımı	Çözüm Önerileri
Dezenformasyon, Nefret Söylemi ve Dijital Zorbalık	Yapay zekâ destekli içerik üretiminin hızlanması, doğrulanmamış ve manipülatif bilgilerin aile bireyleri arasında hızla yayılmasına neden olmaktadır. Çocuklar ve gençler, nefret söylemi ve dijital zorbalıkla daha erken yaşlarda karşılaşmakta; bu durum aile içi güven ilişkilerini ve psikososyal iyilik hâlini olumsuz etkilemektedir.	Yapay zekâ uygulamalarının güvenilir ve denetlenebilir veri kaynaklarından beslenmesini sağlayacak politikaların geliştirilmesi; ailelere ve çocuklara yönelik yapay zekâ okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması.
Ebeveyn Karar Süreçlerinde Yapay Zekâya Aşırı Güven	Ebeveynlerin sağlık, eğitim ve gelişim gibi hayati konularda yapay zekâ temelli yönlendirmelere aşırı bağımlı hâle gelmesi, eleştirel düşünme ve içsel değerlendirme süreçlerini zayıflatmaktadır. Bu durum aile içi karar alma mekanizmalarında otorite ve sorumluluk karmaşası yaratmaktadır.	Ebeveynlere yönelik yapay zekâ destekli rehberlik uygulamalarının etik ve güvenli çerçevede geliştirilmesi; yaşa uygun kullanım, sınır koyma ve risk yönetimini içeren kılavuzların hazırlanması.
Bilimsel Bilgiye Güvensizlik	Yapay zekâ tarafından üretilen veya dolaşıma sokulan içeriklerin doğruluğunun belirsizliği, bilimsel bilgiye duyulan güveni zedelemekte; ailelerin yanlış sağlık ve eğitim kararları almasına yol açabilmektedir.	Bilim iletişiminin güçlendirilmesi; bilginin örnek vakalarla somutlaştırıldığı, deneyim temelli iletişim stratejilerinin yaygınlaştırılması.
Deepfake Teknolojileri	Yapay zekâ ile üretilmiş sahte görüntü ve ses kayıtları, aile bireylerini dolandırıcılık, itibar zedelenmesi ve hukuki belirsizliklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Özellikle çocuklar ve yaşlı bireyler bu tür içerikleri ayırt etmekte zorlanmaktadır.	Deepfake içeriklerini tespit etmeye yönelik yapay zekâ uygulamalarının geliştirilmesi; bu alanda uzman personel ve bilirkişilerin yetiştirilmesi.

Veri Güvenliği ve Mahremiyet	Yapay zekâ sistemleri aracılığıyla toplanan kişisel ve aile verileri, yeterli güvenlik önlemleri alınmadığında mahremiyet ihlallerine yol açmaktadır. Veri şeffaflığının olmaması ailelerde güvensizlik duygusunu artırmaktadır.	Kurumların KVKK'ya uygun veri işleme politikaları geliştirmesi; veri güvenliği ve şeffaflığının aileler için anlaşılır biçimde sağlanması.
Çocuk Görsellerinin Kötüye Kullanımı	Ebeveynler tarafından paylaşılan çocuk fotoğraflarının yapay zekâ araçlarıyla kötü amaçlı kullanımı kolaylaşmakta; çocuk hakları ve güvenliği açısından ciddi riskler ortaya çıkmaktadır.	Ebeveynlere çocuk hakları, dijital mahremiyet ve görsel paylaşım riskleri konusunda eğitim verilmesi; farkındalık kampanyalarının düzenlenmesi.
Algoritmik Eşitsizliklerin Yeniden Üretimi	Yapay zekâ algoritmaları, mevcut toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretebilmekte ve görünmez hâle getirebilmektedir. Bu durum ailelerin dijital ortamda maruz kaldığı içeriklerin adaletsiz biçimde şekillenmesine yol açmaktadır.	Adil, şeffaf ve hesap verebilir algoritmaların geliştirilmesine yönelik ulusal ve kurumsal politikaların oluşturulması.
Zaman Yönetimi ve Dikkat Dağımlıklığı	Yapay zekâ destekli uygulamaların yoğun kullanımı, aile bireylerinde dikkat dağımlıklığı, öğrenme güçlükleri ve zaman yönetimi sorunlarına neden olmaktadır. Bu durum aile içi etkileşimin niteliğini azaltmaktadır.	Ekran dışı alanların ve etkinliklerin teşvik edilmesi; yapay zekâ kullanımının bilinçli biçimde yönetilmesine yönelik aile eğitimlerinin yaygınlaştırılması.
Yalnızlaşma ve Empati Kaybı	Yapay zekâ ile kurulan tek yönlü ve sürekli onaylayıcı etkileşimler, bireylerin empati yetilerini zayıflatmakta ve sosyal yalnızlığı derinleştirmektedir. Bu durum aile içi duygusal bağları da olumsuz etkilemektedir.	Yapay zekâ uygulamalarında empati temelli tasarım yaklaşımlarının benimsenmesi; insan-insan etkileşimini destekleyici kullanım modellerinin teşvik edilmesi.
Doğru Bilgiye Ulaşma Sorunu	Yapay zekâ tarafından sunulan bilgilerin kaynağının belirsizliği, aile bireylerinin doğru ve güvenilir bilgiye erişimini zorlaştırmaktadır.	Bilginin farklı kaynaklardan teyit edilmesini teşvik eden pratiklerin kazandırılması; yapay zekâ okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması.

III. Masa Sonucu

Yapay zekâ teknolojilerinin yeni medya ekosistemi içerisindeki hızlı yayılımı, aile yaşamını çok boyutlu ve derinlikli bir dönüşüm sürecine dâhil etmektedir. Masa 4 kapsamında gerçekleştirilen tartışmalar, yapay zekânın yalnızca teknik bir yenilik olarak değil; aile içi iletişim pratiklerinden ebeveynlik rollerine, karar alma süreçlerinden mahremiyet ve güvenlik algılarına kadar uzanan geniş bir etki alanına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda yapay zekâ, aile yaşamında hem önemli fırsatlar hem de ciddi riskler barındıran bir yapı olarak değerlendirilmektedir.

Masa tartışmalarında öne çıkan temel sorun alanlarından biri, yapay zekâ destekli içerik üretiminin yol açtığı dezenformasyon, nefret söylemi ve dijital zorbalık olgularıdır. Doğrulanmamış bilgilerin hızlı dolaşıma girmesi, aile bireylerinin bilgiye olan güvenini zayıflatmakta; özellikle çocuklar ve gençler açısından psikososyal riskleri artırmaktadır. Bununla birlikte ebeveynlerin sağlık, eğitim ve gelişim gibi hayati konularda yapay zekâ temelli yönlendirmelere aşırı güven duyması, eleştirel düşünme becerilerinin zayıflamasına ve ebeveynlik sorumluluğunun dijital sistemlere devredilmesi riskine yol açmaktadır.

Deepfake teknolojilerinin gelişimi, aile bireylerini dolandırıcılık, itibar kaybı ve hukuki belirsizliklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Özellikle yaşlı bireylerin sahte ses ve görüntüler aracılığıyla manipülasyona açık hale gelmesi, çocukların ise gerçek ile kurgu arasındaki ayrımı yapmakta zorlanması, yapay zekânın güvenlik boyutunu aile yaşamı açısından kritik bir mesele haline getirmektedir. Bu durum, yapay zekâ ile üretilmiş içeriklerin hukuki süreçlerdeki delil niteliğine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmektedir.

Mahremiyet ve veri güvenliği, Masa 4'te vurgulanan bir diğer önemli sorun alanıdır. Yapay zekâ uygulamaları aracılığıyla toplanan kişisel ve aile verilerinin şeffaf olmayan biçimde işlenmesi, ailelerin dijital ortamlara duyduğu güveni zedelemektedir. Özellikle ebeveynler tarafından paylaşılan çocuk fotoğraflarının kötü amaçlı kullanıma açık hale gelmesi, çocuk hakları bağlamında yeni etik ve hukuki sorumluluklar doğurmaktadır.

Bunun yanı sıra yapay zekâ destekli uygulamaların yoğun kullanımı, dikkat dağınıklığı, zaman yönetimi sorunları ve empati kaybı gibi bireysel etkiler üretmekte; bu etkiler aile içi etkileşimin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Tek yönlü ve sürekli onaylayıcı yapay zekâ etkileşimleri, bireylerin sosyal ilişkilerden uzaklaşmasına ve yalnızlaşma eğilimlerinin artmasına zemin hazırlamaktadır.

Tüm bu risk alanlarına rağmen, Masa 4 kapsamında yapay zekânın aile yaşamı açısından yalnızca olumsuz bir unsur olarak değerlendirilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Yapay zekâ, etik ilkeler ve bilinçli kullanım çerçevesinde ele alındığında, aile bireylerini destekleyen, bilginin erişilebilirliğini artıran ve ebeveynlik süreçlerine rehberlik edebilen bir araç haline gelebilir. Ancak bu potansiyelin açığa çıkabilmesi, güçlü bir yapay zekâ okuryazarlığı altyapısı, şeffaf ve adil algoritmalar ile etkin hukuki ve kurumsal düzenlemelerin varlığını zorunlu kılmaktadır. Yapay zekânın aile yaşamında sorun üreten değil; insan odaklı, etik ve güvenli kullanım yoluyla değer yaratan bir araca dönüşmesi, teknolojik gelişmeler ile toplumsal farkındalığın eş zamanlı olarak güçlendirilmesini gerektirmektedir. Bu süreçte kamu kurumları, eğitim sistemleri, hukuk yapıları ve medya aktörleri arasında çok paydaşlı bir sorumluluk hattı bulunmaktadır. Aileyi merkeze alan bütüncül politikalar geliştirilmediği sürece, yapay zekânın sunduğu imkânların toplumsal faydaya dönüşmesi mümkün görünmemektedir.

MASA 5

Yeni Medya ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları

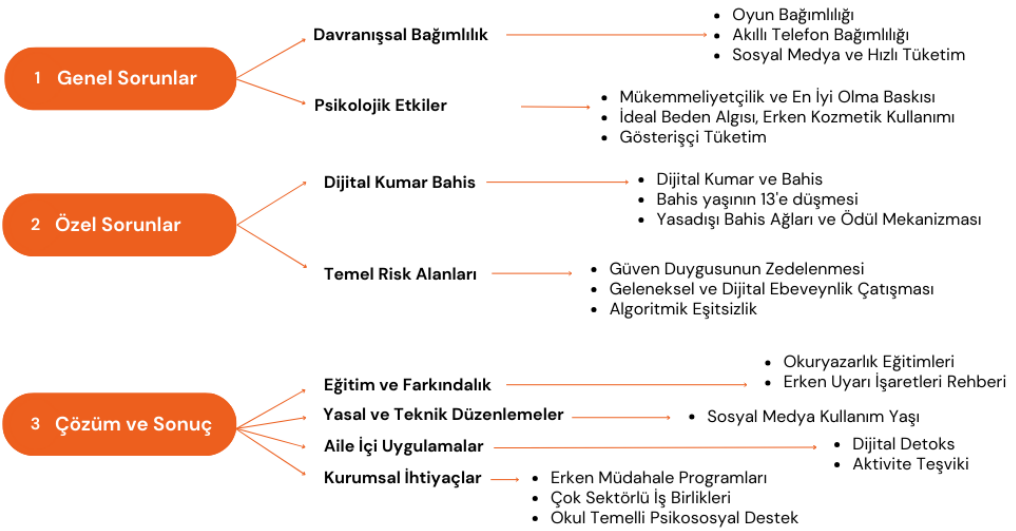
Bu başlık, yeni medya kullanımının bireysel ve toplumsal sağlık üzerindeki etkilerini tartışmaya açmaktadır. Özellikle sosyal medya ve dijital oyunlar aracılığıyla gelişen teknoloji bağımlılığı, aile içinde zaman yönetimi sorunlarına yol açmakta; ebeveyn-çocuk ilişkilerini ve gündelik yaşam rutinlerini dönüştürmektedir. Uzun süreli ekran kullanımı, hareketsizlikten kaynaklanan bedensel sağlık sorunlarıyla birlikte görme bozuklukları, uyku düzensizlikleri ve yeme alışkanlıklarında değişim gibi sonuçlar doğurmaktadır. Bunun yanında, sürekli çevrimiçi olma hali, kaygı bozuklukları, depresyon ve sosyal izolasyon gibi psikolojik sorunları tetiklemektedir. Bu oturumda, bağımlılık olgusunun sağlık boyutları ele alınarak bireysel, toplumsal ve kurumsal düzeyde çözüm arayışları değerlendirilecektir. Bu çerçevede, ilgili masa kapsamında yürütülen tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yeni medya kullanımı ile bağımlılık türleri ve fiziksel-psikolojik sağlık sorunları arasındaki ilişki bağlamında öne çıkan temalar sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu temalar kapsamında, dijital bağımlılık, ekran süresinin artışı, dikkat ve uyku bozuklukları, anksiyete ve stres gibi psikososyal etkilerin bireysel ve toplumsal düzeydeki yansımaları tartışılmıştır. Son aşamada ise söz konusu bağımlılık ve sağlık sorunlarının yeni medya ekosistemi içerisindeki yapısal nedenlerine ve olası sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler bütüncül ve analitik bir çerçeve içerisinde ortaya konulmuştur.

Görsel 13. Çalıştay Tartışmaları (Masa 5)

Görsel 13'te, Masa 5 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Yeni Medya ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları

Şekil 5. Masa 5'in kavram haritası

Şekil 5'te yer alan Masa 5'in kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 5'in odaklandığı yeni medya ve bağımlılık, sağlık sorunları bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

Masa tartışmalarında, bağımlılık alanında mevcut tanımların yetersizliği ve yeni medya temelli davranışsal bağımlılıkların giderek artan etkisi öne çıkmıştır. Katılımcılar, alkol, madde ve kumar bağımlılıklarının hâlen sağlık kuruluşları ve klinik ortamlarca tanımlanıp takip edilen bağımlılık türleri olduğunu belirtmiş; buna karşın dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı gibi yeni medya kaynaklı bağımlılıkların henüz net tanı kriterlerine kavuşmadığını vurgulamıştır. Özellikle kumar bağımlılığının dijitalleşmesi, kritik bir sorun alanı olarak değerlendirilmiştir. Teknolojik gelişmeler sayesinde bireylerin uzun süreler boyunca (8-10 saat) dijital platformlar üzerinden kumar oynaması davranışsal bağımlılık göstergesi olarak ele alınmaktadır. Klinik gözlemler, kumar bağımlılığının genellikle eşin evi terk etmesi, aile bütünlüğünün bozulması ve ekonomik kayıpların artması gibi ciddi krizler sonrasında

fark edildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, erken dönemde önleyici çalışmaların artırılması, toplumsal farkındalık kampanyalarının güçlendirilmesi ve risk gruplarına yönelik koruyucu müdahalelerin yaygınlaştırılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, kumarın bağımlılık yapıcı etkilerine ilişkin bilimsel bilgi üretiminin ve ulusal veri tabanlarının güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni medya ortamlarında özellikle kutu açma oyunları ve bu oyunlara ilişkin videolardaki ödül mekanizmalarının çocuk ve gençlerde kumar davranışına yönlendirme riski taşıdığı ifade edilmiştir. Katılımcılar, teknoloji bağımlılığının nörobiyolojik ve davranışsal mekanizmalarının madde bağımlılığıyla benzerlik gösterdiğini ve bu nedenle aynı ciddiyetle ele alınması gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte, teknolojinin yalnızca bağımlılık potansiyeli değil, işlevsel ve geliştirici yönlerinin de görünür kılınmasının önemi vurgulanmıştır. Yeni medyanın oluşturduğu mükemmeliyetçilik algısı, sürekli “en iyi olma” baskısı ve idealize edilmiş yaşam temsillerinin, özellikle çocuk ve gençlerde riskli davranışlara zemin hazırladığı değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, hangi yeni medya uygulamalarının bağımlılık yapabileceği, bağımlılığın dijital hastalıklar çerçevesinde nasıl tanımlanması gerektiği ve bağımlılık gelişimini önlemek için uygulanabilecek stratejilerin sistematik biçimde ele alınması gerektiği dile getirilmiştir. Katılımcılar ayrıca, sosyal medya kullanımının 15 yaşına kadar sınırlandırılması ve WhatsApp kullanımının 15 yaş itibarıyla başlatılması gibi yaş temelli düzenlemelerin çocukların gelişimsel ihtiyaçları ve dijital riskler göz önünde bulundurularak değerlendirilmesini önermiştir.

Yasadışı bahis, yeni medya ortamlarında giderek daha erişilebilir ve görünmez bir hâle gelmiş olup, önemli bir kamu güvenliği ve halk sağlığı sorunu olarak değerlendirilmektedir. Tartışmalarda, yasa dışı bahis ağlarının genç ve ekonomik sıkıntı yaşayan bireyleri hedef aldığı, özellikle Telegram gibi şifreli iletişim uygulamaları üzerinden kişisel bilgilerin paylaşılmasını talep ederek riskli süreçlere dahil ettiği ifade edilmiştir. Yasa dışı bahis kullanım yaşının 13’e kadar düştüğü ve çocukların “kolay para kazanma” motivasyonu ile bu ağlara yönlendirildiği vurgulanmıştır. Bu nedenle yalnızca yasa dışı değil, aynı zamanda yasal kumar uygulamalarına yönelik önleyici çalışmaların da geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Katılımcılar, kumarın söylem düzeyinde dahi normalleştirilmesinin risk oluşturduğunu ve hem dijital hem de geleneksel mecralardaki yasal kumar içeriklerinin çocuk ve ergenlerde bağımlılık riskini artırabileceğini ifade etmiştir. Dijital ortamların hızlı ve denetimsiz yapısı, medya okuryazarlığı eksikliğini

Görsel 14’te yer alan kelime bulutu analizi, Masa 5’in odaklandığı “Yeni Medya ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları” konusunu kavramsal olarak görselleştirmektedir. Bulutta en merkezi ve baskın kavramlar “bağımlılık”, “dijital”, “medya”, “sosyal” ve “sağlık” olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, dijital platformların kullanıcılar üzerinde oluşturduğu yoğun davranışsal ve psikososyal etkilerin, literatürde tanımlanan klasik bağımlılık biçimleri kadar belirgin olduğunu göstermektedir. Bağımlılık kavramının en büyük yazılması, bireysel düzeydeki sağlık risklerinin ve toplumsal boyuttaki sonuçlarının ciddiyetini vurgulamaktadır. Bulutta orta büyüklükte yer alan kavramlar, örneğin “mükemmeliyetçilik”, “uyku”, “hareketsizlik”, “çevrimiçi”, “oyun”, “telefon”, “ebeveyn”, “risk”, “izolasyon”, “medya okuryazarlığı” ve “dijital detoks”, dijital bağımlılığın çok boyutlu etkilerini ve önleyici stratejilerin önemini göstermektedir. Bu kavramlar, dijital ortamların kullanıcılar üzerindeki hem fiziksel hem psikososyal etkilerini ve bağımlılıkla mücadelede geliştirilebilecek müdahale modellerini ifade etmektedir.

Daha küçük boyutlu kavramlar, örneğin “kutu”, “ödül”, “haritası”, “algı”, “çocuk”, “gençlik” ve “politikalar”, dijital bağımlılığın özellikle çocuk ve ergenlerdeki risk gruplarına yönelik yapısal ve toplumsal boyutlarını temsil etmektedir. Ödül mekanizmaları ve kutu açma videoları gibi platform tasarım özellikleri, bağımlılık gelişimini tetikleyen davranışsal uyarılar olarak ön plana çıkmaktadır.

Genel olarak, kelime bulutu, dijital bağımlılığın bireysel sağlık, psikososyal etkiler ve toplumsal yapılar üzerindeki çok boyutlu etkilerini ortaya koymakta; ayrıca ebeveyn farkındalığı, medya okuryazarlığı, dijital detoks ve erken müdahale gibi önleyici stratejilerin gerekliliğini bilimsel bir perspektifle vurgulamaktadır. Bu görsel temsiller, literatürdeki bağımlılık, risk yönetimi ve sağlık politikaları çerçeveleri ile uyumlu olarak, dijital bağımlılık olgusunun sistematik olarak ele alınması gerektiğini desteklemektedir.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu	Sorunun Tanımı	Çözüm Önerileri
Yeni Medya Temelli Davranışsal Bağımlılıkların Tanımlanamaması	Oyun, akıllı telefon ve sosyal medya bağımlılığı gibi yeni medya temelli davranışsal bağımlılıklar, madde ve alkol bağımlılığı kadar yaygın olmasına rağmen henüz net tanı kriterlerine sahip değildir. Bu durum erken tanı ve müdahaleyi zorlaştırmaktadır.	Dijital bağımlılıkların “dijital hastalıklar” kapsamında tanımlanmasına yönelik bilimsel çalışmaların desteklenmesi; ulusal tanı ve izleme çerçevesinin oluşturulması.
Dijital Kumar ve Yasa Dışı Bahsin Yaygınlaşması	Kumar davranışı dijital mecralara taşınmış; WhatsApp, Telegram ve benzeri uygulamalar üzerinden uzun süreli ve denetimsiz kumar oynama pratikleri yaygınlaşmıştır. Yasa dışı bahis kullanım yaşı 13’e kadar düşmüş, aile bütünlüğü ve ekonomi ciddi biçimde zarar görmüştür.	Erken müdahale programlarının yaygınlaştırılması; dijital kumar davranışını hedefleyen risk tarama araçlarının geliştirilmesi; yasal ve yasa dışı kumara yönelik bütüncül önleme politikalarının uygulanması.
Kutu Açma Videoları ve Oyunlaştırılmış İçerikler	Kutu açma videoları, ödül mekanizmaları ve oyunlaştırma teknikleri, çocuk ve gençleri kumar benzeri davranışlara yönlendirmekte ve bağımlılık riskini artırmaktadır.	Bu içeriklere çocukların erişiminin sınırlandırılması; ebeveyn kontrol sistemlerinin güçlendirilmesi; kamuya yönelik farkındalık kampanyalarının artırılması.
Bağımlılık Yapan Yeni Medya Mekanizmaları	Sonsuz kaydırma, anlık ödül, bildirim sistemleri ve hızlı tüketim içerikleri, kullanıcıların uzun süre çevrim içi kalmasını teşvik ederek bağımlılık davranışlarını güçlendirmektedir.	Bu mekanizmaların işleyişine ilişkin toplumsal farkındalık oluşturulması; kullanıcıların bilinçlendirilmesine yönelik rehber ve eğitim içeriklerinin hazırlanması.
Dijital Ortamlar Üzerinden Madde Satışı	Dijital platformlar aracılığıyla madde satışının kolaylaşması, çocuk ve gençleri ciddi sağlık ve güvenlik riskleriyle karşı karşıya bırakmaktadır.	Dijital medya okuryazarlığı eğitimlerinin tüm yaş gruplarına yayılması; ailelere yönelik “erken uyarı işaretleri” rehberlerinin hazırlanması.

Medya Kaynaklı Mükemmeliyetçilik ve Beden Algısı	Sosyal medyada idealize edilen yaşam tarzları, beden algısı ve güzellik temsilleri; çocuk ve gençlerde psikolojik baskı, özgüven sorunları ve erken yaşta kozmetik kullanımına yol açmaktadır.	Gerçeklik algısını güçlendiren medya içeriklerinin teşvik edilmesi; okul temelli psikososyal destek programlarının yaygınlaştırılması.
Gösterişçi Tüketim ve Sosyal Baskı	Yeni medya, gösterişçi tüketimi ve “en iyi olma” baskısını artırmakta; gençleri ekonomik ve psikolojik açıdan riskli davranışlara yönlendirmektedir.	Eleştirel medya okuryazarlığı eğitimlerinin güçlendirilmesi; tüketim karşıtı bilinçlendirme çalışmaları yapılması.
Kamuya Yönelik İletişim Çalışmalarının Yetersizliği	Bağımlılıkla mücadelede yüz yüze eğitimlerin yanı sıra dijital kamu iletişimi yeterince etkin kullanılmamaktadır.	Anne-baba, gençler ve akran gruplarına yönelik hedef kitleye özgü, kısa ve etkili dijital mesaj serilerinin hazırlanması.
Dijital Kumarı Özendirici Medya Yayınları	Televizyon ve dijital platformlardaki kumar içerikleri, çocuk ve gençler için bağımlılık riskini normalleştirmektedir.	RTÜK tarafından bu yayınlara yönelik daha sıkı sınırlamalar ve denetimlerin uygulanması.
Güvenli İnternet ve Dijital Hizmet Kullanımında Düşük Farkındalık	Güvenli internet, e-Devlet ve dijital hizmetlerin doğru kullanımı konusunda toplumsal farkındalık yetersizdir.	Kamu spotları, çevrim içi eğitim modülleri ve gençlere yönelik kısa bilgilendirici videolar hazırlanması.
Dijital Bağımlılık Risk Haritasının Olmaması	Hangi uygulama ve içeriklerin bağımlılık riski taşıdığına dair güncel ve sistematik bir çerçeve bulunmamaktadır.	Çocuk ve gençlerin yoğun kullandığı uygulamalara yönelik risk analizlerinin yapılması; güncel bir “dijital risk haritası” hazırlanması.
Ebeveynlerin Dijital Bağımlılık Konusunda Yetersizliği	Anne ve babaların dijital bağımlılık risklerini tanıma ve yönetme konusunda bilgi eksikliği bulunmaktadır.	Ebeveynlere yönelik dijital medya okuryazarlığı, güvenli internet ve çocukların medya kullanımı konularında kapsamlı eğitim programlarının yaygınlaştırılması.

III. Masa Sonucu

Bu masa kapsamında yürütülen tartışmalar, yeni medya ekosisteminin bireylerin psikolojik, sosyal ve davranışsal sağlık durumları üzerinde çok boyutlu ve derinleştirici etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Özellikle dijital oyun, sosyal medya, akıllı telefon kullanımı ve çevrim içi kumar pratiklerinin yaygınlaşması, bağımlılık olgusunu klasik madde bağımlılığı çerçevesinin ötesine taşıyarak yeni ve özgün risk alanları üretmektedir. Bu bağlamda yeni medya temelli davranışsal bağımlılıkların tanımlanması, ölçülmesi ve müdahale edilmesi, güncel sağlık politikalarının öncelikli gündem maddeleri arasında yer almalıdır. Çalıştay sürecinde öne çıkan bulgular, dijital kumar ve yasa dışı bahis faaliyetlerinin özellikle çocuklar ve gençler arasında hızla yaygınlaştığını, bu durumun yalnızca bireysel sağlık sorunlarına değil aynı zamanda aile yapısının zayıflamasına ve ekonomik kayıplara yol açtığını göstermektedir. Bununla birlikte oyunlaştırılmış içerikler, kutu açma videoları ve ödül temelli platform tasarımları, kumar davranışına benzer bağımlılık örüntülerini tetikleyen önemli dijital uyaranlar olarak değerlendirilmiştir.

Yeni medya ortamlarında idealize edilen beden imgeleri, başarı anlatıları ve tüketim pratikleri; bireylerde mükemmeliyetçilik baskısı, düşük benlik algısı ve psikolojik kırılganlık üretmekte, özellikle ergenlik dönemindeki kullanıcıları riskli davranışlara yönlendirmektedir. Gösterişçi tüketimin normalleştirilmesi ve sürekli karşılaştırma kültürünün yaygınlaşması, dijital bağımlılıkla iç içe geçen yeni bir psikososyal problem alanı yaratmaktadır. Tartışmalar ayrıca dijital platformlar üzerinden madde temini ve yasa dışı faaliyetlere erişimin kolaylaşmasının, bağımlılık risklerini artıran kritik bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, dijital medya okuryazarlığının yalnızca teknik bir beceri değil, aynı zamanda koruyucu bir sağlık politikası aracı olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Masa çalışmaları sonucunda, bağımlılıkla mücadelede yalnızca bireysel farkındalık temelli yaklaşımların yeterli olmadığı; aile, eğitim kurumları, kamu politikaları ve medya düzenleyicilerinin eş zamanlı ve bütüncül biçimde sürece dâhil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Özellikle ebeveynlerin dijital riskleri tanıma, çocukların medya kullanımını yönetme ve erken uyarı işaretlerini fark etme konularında desteklenmesi, koruyucu önleyici yaklaşımın temel bileşeni olarak değerlendirilmiştir.

Masa 5 kapsamında elde edilen bulgular, yeni medya ve bağımlılık ilişkisinin yalnızca bireysel bir davranış problemi değil; toplumsal sağlık, kültürel dönüşüm ve yapısal politika boyutları bulunan çok katmanlı bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda dijital bağımlılığın ulusal sağlık gündemine dâhil edilmesi, risk odaklı araştırmaların desteklenmesi, düzenleyici mekanizmaların güçlendirilmesi ve eğitim temelli müdahale modellerinin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir ve etkili bir çözüm erevesi oluşturmanın temel koşulları olarak değerlendirilmektedir.

MASA 6

Sosyal Politikalar ve Hukuki İvileştirmeler

Bu başlık altında dijitalleşmenin aile yapısında yarattığı sorunlara yönelik sosyal politika ve hukuki düzenleme ihtiyacının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çocuk hakları ve çocuk koruma politikaları, siber zorbalıkla mücadele, çocuk fenomenler ve dijital emek sömürsü gibi konular, mevcut mevzuatın sınırlarını tartışmaya açmaktadır. Mahremiyet, kişisel verilerin korunması ve yapay zekâ destekli içeriklerin etik çerçevesi, aile politikaları bakımından gözden geçirilmesi gereken alanlardır. Yapay zekanın eğitim süreçlerindeki yeri ulusal ve uluslararası düzenlemeler ışığında ele alınmalıdır.

Tartışmalar doğrultusunda oluşturulan kavram haritası sunulmuş; yeni medya ekosistemi, dijital haklar ve sosyal politika alanları arasındaki ilişki bağlamında öne çıkan temalar sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Bu temalar kapsamında, çocukların ve kırılgan grupların dijital ortamda korunması, mahremiyet ve veri güvenliği, algoritmik şeffaflık, ifade özgürlüğü ile denetim mekanizmaları arasındaki denge tartışılmıştır. Son aşamada ise söz konusu dijitalleşme sürecinde ortaya çıkan toplumsal risklere karşı geliştirilebilecek sosyal politika araçları ve hukuki düzenleme gereksinimlerine ilişkin değerlendirmeler bütüncül ve analitik bir çerçeve içerisinde ortaya konulmuştur.

Görsel 15. Çalıştay Tartışmaları (Masa 6)

Görsel 15'te, Masa 6 kapsamında yürütülen tartışmalara katılan ekip üyeleri yer almaktadır.

Sosyal Politikalar ve Hukuki İyileştirmeler

Şekil 6. Masa 6'nın kavram haritası

Şekil 6'da yer alan Masa 6'nın kavram haritası, çalıştay kapsamında Masa 6'nın odaklandığı yeni medya ve bağımlılık, sağlık sorunları bağlamında ele alınan genel sorunları, özel sorun alanlarını, geliştirilen önerileri ile sonuç ve çözüm yaklaşımlarını bütüncül bir çerçevede ortaya koymaktadır.

I. Genel Sorunlar

6. Masada yürütülen tartışmalarda, katılımcılar sosyal politikalar ve hukuki düzenlemeler ekseninde ortaya çıkan temel sorunları detaylı bir şekilde ele almışlardır. Özellikle yeni medya teknolojilerinin ve dijital platformların hızla gelişmesi, mevcut hukuki çerçeve ile sosyal politika mekanizmalarının yetersizliğini görünür hâle getirmektedir. Katılımcılar, mevcut yasaların varlığına rağmen, bunların genellikle geleneksel medya ve fiziksel alanlarda geçerli olduğuna dikkat çekmiş; dijital ortamların dinamik doğası ve hızlı teknolojik dönüşümün, mevcut hukuki düzenlemelerin adaptasyon kapasitesini aşmakta olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda, tartışmaların temelini oluşturan ön kabul, teknolojik gelişmelerin yalnızca ekonomik ve toplumsal yaşamı değil, aynı zamanda birey haklarını, aile yapısını ve toplumsal güvenliği de etkilediği olmuştur.

Özellikle çocuklar ve gençler açısından, dijital ortamda karşılaşılan risklerin geleneksel hukuki mekanizmalarla yeterince kontrol edilemediği, mevcut sosyal politikaların bu hızlı değişime ayak uyduramadığı masada tartışılan önemli bir konu olarak öne çıkmıştır. Ayrıca, dijital haklar, veri güvenliği ve çevrimiçi davranışlar konusunda farkındalık yaratılmasının, hukuki düzenlemelerin etkinliği açısından kritik öneme sahip olduğu vurgulanmıştır.

Katılımcılar, yeni medya alanında yaşanan hukuki boşlukların, sadece teknik ve düzenleyici eksikliklerden kaynaklanmadığını; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik yapılarla da ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin, dijital dünyada bireylerin kişisel verilerinin korunamaması, sadece hukuki bir sorun olarak değil, aynı zamanda toplumsal adalet ve etik açısından da önemli bir boşluk olarak değerlendirilmiştir. Bu durum, sosyal politikaların ve hukuki düzenlemelerin birbirinden bağımsız ele alınamayacağını; aksine, bütüncül bir yaklaşım gerektirdiğini göstermektedir.

Tartışmaların odak noktası, özellikle yeni medya teknolojileri ve yapay zekâ uygulamalarının aileler ve bireyler üzerindeki etkileri olmuştur. Dijital platformlarda yaşanan siber zorbalık, çevrimiçi taciz, dijital linç ve dijital şiddet olguları, katılımcıların dikkatini çeken başlıca sorunlar arasında yer almıştır. Bu tür davranışların bireyler üzerindeki psikolojik etkileri, aile içi ilişkilerde ortaya çıkan çatışmalar ve sosyal dışlanma riskleri, tartışmaların önemli bir boyutunu oluşturmuştur.

Katılımcılar, ayrıca kullanıcıların üretici hâline gelmesiyle birlikte ortaya çıkan emek sömürüsü ve ekonomik dezavantajları da gündeme getirmiştir. Özellikle sosyal medya platformlarında içerik üreten bireylerin, telif hakları, kazanç paylaşımı ve çalışma koşulları gibi konularda yeterince korunmadığı vurgulanmıştır. Bu durum, yalnızca ekonomik eşitsizlik yaratmakla kalmamakta; aynı zamanda bireylerin dijital haklarını kullanma kapasitelerini sınırlamakta ve sosyal adalet bağlamında ciddi riskler oluşturmaktadır.

Dijital ortamlarda kişisel verilerin korunması, hukuki boşlukların en kritik alanlarından biri olarak masada tartışılmıştır. Katılımcılar, mevcut veri koruma yasalarının yetersiz olduğunu ve bireylerin çevrimiçi ortamda güvenliğini sağlamak için ek önlemlerin gerekli olduğunu belirtmiştir. Özellikle çocuklar ve gençlerin çevrimiçi ortamda maruz kaldığı riskler, bu yasaların güncellenmesini ve kapsamalarının genişletilmesini zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, dijital ayak

izlerinin silinememesi ve uzun vadeli iz bırakma riskleri, bireylerin özel yaşam hakkı ve kişisel verilerinin korunması açısından hukuki bir boşluk olarak öne çıkmıştır.

Tartışmalarda öne çıkan bir diğer konu, hukuki düzenlemelerin teknolojik gelişmelere adaptasyon hızıdır. Katılımcılar, teknolojinin hızla değişmesi karşısında mevcut yasaların çoğu zaman geride kaldığını ve bunun da özellikle genç nesillerin korunmasız kalmasına yol açtığını vurgulamıştır. Bu bağlamda, hukuki düzenlemelerin dinamik, esnek ve teknolojik gelişmeleri yakından takip eden bir yapıya kavuşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, sosyal politikalar ile hukuki düzenlemelerin entegrasyonu, tartışmalarda üzerinde durulan temel konulardan biri olmuştur.

Katılımcılar, yalnızca hukuki yaptırımların uygulanmasının yeterli olmadığını; aynı zamanda sosyal politikalar aracılığıyla farkındalık yaratmanın, eğitim programları düzenlemenin ve toplumun dijital okuryazarlığını artırmanın da gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu yaklaşım, hukuki düzenlemelerin etkinliğini artırmak ve bireylerin çevrimiçi ortamda güvenli bir şekilde hareket etmesini sağlamak açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Katılımcılar, mevcut hukuki düzenlemelerin hızlı teknolojik değişimleri karşılamakta yetersiz kaldığını ve bu nedenle, özellikle yeni medya ve yapay zekâ bağlamında, spesifik ve bağımsız yasaların oluşturulmasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır. Bu yasaların yalnızca alt düzenlemelerle değil, kendi başına yürürlükte olacak şekilde hazırlanması; cezai yaptırımların ve önleyici mekanizmaların güçlendirilmesi; ayrıca hukuki boşlukların düzenli olarak güncellenmesini sağlayacak dinamik bir denetim sisteminin kurulması, masada öne çıkan temel çözüm önerileri arasında yer almıştır.

Ayrıca katılımcılar, sosyal politikalar ile hukuki iyileştirmelerin eşgüdümlü bir şekilde ele alınmasının, birey haklarının korunması, toplumsal güvenliğin sağlanması ve dijital ortamda adil bir düzenin tesis edilmesi açısından kritik öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu çerçevede, hukuki düzenlemelerin toplumsal farkındalık ve eğitim programları ile desteklenmesi, aileler ve bireyler üzerinde doğrudan olumlu etkiler yaratacak bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

II. Sorun ve Öneriler Tablosu

Konu / Sorun Alanı	Sorunun Tanımı ve Analizi	Çözüm Önerileri
Aile ve Çocuk Programları	Aile ve çocuklara yönelik yayınlarda kamu yararı ilkesinin mevzuatta yer almasına rağmen, denetim ve kontrol mekanizmalarının etkin işletilememesi.	Denetim ve kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesi, kamu yararı ve bilgilendirici içeriklerin teşvik edilmesi.
Medyada Aile ve Çocuk Haberleri	Haberlerin sloganik, sansasyonel ve dikkat çekici bir dil üzerinden sunulması, sorumlu habercilik anlayışının zayıflaması.	Aile ve çocukları konu edinen haberlerin etik, sorumlu ve kamu yararını önceleyen bir yaklaşımla sunulması.
Ebeveyn Hakları ve Farkındalık	Ebeveynlerin haklarını ve başvuru yollarını yeterince bilmemesi; teknik ve karmaşık dilin erişimi zorlaştırması.	Teknik terimlerden arındırılmış, anlaşılır eğitici broşürlerin hazırlanması ve ortak alanlarda bilgilendirici faaliyetlerle halka ulaştırılması.
Gündüz Kuşağı Programları	Kayıp kişilerin aranması gibi programların kamu yararı ile etik sınırlar arasında tartışmalı bir konumda bulunması.	Bu tür programların kamu yararı açısından etkilerinin akademik ve kurumsal araştırmalarla değerlendirilmesi.
Yayın İlkeleri ve Yaptırımlar	Yayın ilkelerinin ihlalinde yaptırımların çoğunlukla adli para cezası ile sınırlı kalması ve caydırıcılığın düşük olması.	Özellikle çocukların cinsel istismarı gibi ağır ihlallerde hapis cezasının da yaptırım olarak düzenlenmesi.
Eğitici Yayın İçerikleri	Çocuk ve aile eğitimine yönelik içeriklerin süreklilik ve standarttan yoksun olması.	Haftanın belirli gün ve saatlerinde tüm yayın kuruluşlarında 10–15 dakikalık çocuk ve aile eğitimi içeriklerinin zorunlu hale getirilmesi.

Yapay Zekâ ile İşlenen Suçlar	Yapay zekâ destekli suçların mevcut ceza düzenlemelerinde yeterince ele alınmaması.	Yapay zekâ ile işlenen suçlar için ağırlaştırıcı neden veya ceza artırımı uygulanmasının tartışılması.
Platform Sorumluluğu	Dijital platformların içerik yayma ve öne çıkarma süreçlerindeki sorumluluk sınırlarının belirsiz olması.	Yayan ve öne çıkaran kurumlara yönelik yaptırımların açık biçimde tanımlanması.
Çocukların Yapay Zekâ İçeriklerinde Kullanımı	Çocukların yüz, göz gibi biyometrik verilerinin yapay zekâ içeriklerinde izinsiz kullanılması.	Bu tür kullanımların suç sayılması ve yaptırım uygulanması.
Yazılım Geliştirici Sorumluluğu	Dijital riskleri bildirmeyen ve önlem almayan yazılım geliştiricilerin sorumluluğunun belirsizliği.	Yazılım geliştiriciler için ihmali sorumluluk düzenlemelerinin getirilmesi.
Yargı Süreçleri ve Uzmanlık	Mahkemelerde yapay zekâ ve deepfake konularında uzman eksikliği.	Yapay zekâ ve deepfake uzmanlarının yargı süreçlerinde zorunlu hale getirilmesi.
Aile İçi Şiddet ve Dijital Boyut	Aile içi şiddetin yapay zekâ ve sosyal medya boyutunun yeterince detaylandırılmaması.	Dijital platformlar ve yapay zekâ bağlamında aile içi şiddetin mevzuatta ayrıntılandırılması.
Uluslararası Uyum	Türkiye'deki yapay zekâ çalışmalarının AB Yapay Zekâ Tüzüğü ile yeterince entegre olmaması.	AB Yapay Zekâ Tüzüğü ile uyumlu ve entegre politikaların geliştirilmesi.
Medyada Etik Yayın İlkeleri	Yapay zekâ ile üretilen içeriklerin etik ihlallere yol açabilmesi.	Devlet tarafından hazırlanan ve güncellenen etik yayın rehberinin medya kuruluşları için bağlayıcı hale getirilmesi.
Mahremiyet Eğitimi	Çocukların mahremiyet ve özel alan bilincinin yeterince gelişmemesi.	Mahremiyet atölyeleri ve çocuklara yönelik özel alan eğitimlerinin yaygınlaştırılması.
Multidisipliner Yaklaşım	Medyada hassas vakalarda bütüncül ve disiplinlerarası yaklaşımın eksikliği.	Hukuk, eğitim, psikoloji ve iletişim alanlarını kapsayan multidisipliner ekiplerin kurulması.

Sosyal Medya ve Yargı Süreçleri	Sosyal medyada üretilen spekülâtif içeriklerin dava süreçlerini olumsuz etkilemesi.	Etik politikaların ve cezai yaptırımların oluşturulması; kurumlar arası iş birliği sağlanması.
Rıza Kavramı	Dijital ortamlarda rıza kavramının yeterince bilinmemesi.	Rıza kavramına ilişkin bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının artırılması.
Yapay Zekâ Okuryazarlığı	Yapay zekâyâ ilişkin toplumsal farkındalığın ve bilgi düzeyinin yetersizliği.	Yapay zekâ okuryazarlığına yönelik politikaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması.
Dijital Güvenlik ve Eğitim	Dijital risklere karşı deneyim temelli eğitim modellerinin eksikliği.	VR gibi teknolojilerle desteklenen çoklu dijital eğitim modellerinin geliştirilmesi.
Siber Zorbalık ve Eğitim	Siber zorbalıkla mücadelede müfredat ve öğretmen eğitimlerinin yetersizliği.	Dijital liderlik becerilerini geliştiren müfredat düzenlemeleri ve zorunlu öğretmen eğitimleri.
Dijital Tüketim ve Ekonomi	Dijital tüketim psikolojisi ve verinin ekonomik değeri konusunda bilinç eksikliği.	Aile ve Milli Eğitim Bakanlıkları iş birliğiyle dijital tüketim psikolojisi eğitimleri verilmesi.

III. Masa Sonucu

Yeni medya ortamlarının yaygınlaşması ve dijital teknolojilerin gündelik yaşamın merkezine yerleşmesi, aile yapısı, çocukların korunması ve toplumsal değerlerin aktarımı açısından önemli dönüşümlere yol açmaktadır. Masa 6 kapsamında yapılan değerlendirmeler, geleneksel medya ile dijital platformların iç içe geçtiği bu yeni iletişim ekosisteminin hem fırsatlar hem de riskler barındırdığını göstermiştir. Özellikle bilgiye erişim ve ifade özgürlüğü alanında sağlanan avantajların, etik ihlaller, mahremiyet sorunları ve çocukların dijital ortamlarda karşı karşıya kaldığı riskler açısından yeni tartışma alanları oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, yeni medya ve yapay zekâ ekseninde aile ve çocuklara yönelik politikaların bütüncül biçimde ele alınması gerekliliği öne çıkmıştır.

Masa 6 kapsamında, medya içeriklerinde kamu yararı ilkesinin mevzuatta tanımlanmış olmasına rağmen uygulamada yeterince gözetilmediği belirlenmiştir. Haber bültenleri ve gündüz kuşağı programlarında izlenme kaygısıyla sansasyonel ve sloganik dil tercih edilmekte, çocukların üstün yararı, mahremiyet hakkı ve etik yayıncılık ilkeleri ikinci plana itilmektedir. Kayıp kişilerin aranması gibi kamu yararı iddiasıyla sunulan programların dahi birey ve ailelerin psikososyal bütünlüğü üzerindeki etkileri yeterince değerlendirilmemektedir. Bu durum, medya içeriklerinin yalnızca hukuki değil, toplumsal ve etik boyutlarıyla ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Dijitalleşme ve yapay zekâ temelli uygulamaların yaygınlaşması, çocukların korunması açısından yeni riskler yaratmaktadır. Masa 6 kapsamında, deepfake teknolojileri, yapay zekâ destekli içerik üretimi ve dijital şiddet pratiklerinin çocuklar için mağduriyet biçimlerinin çoğalmasına zemin hazırladığı tespit edilmiştir. Mevcut mevzuatta dijital şiddetin bağımsız bir suç olarak tanımlanmaması ve yapay zekâ aracılığıyla işlenen suçlara yönelik düzenlemelerin sınırlı kalması, önemli bir hukuki boşluk olarak belirlenmiştir. Masa 6, dijital şiddetin müstakil bir suç tanımıyla mevzuata dahil edilmesi ve yapay zekâ ile işlenen suçların ağırlaştırıcı neden kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Masa 6 kapsamında, çocukların biyometrik verilerinin ve görsel temsillerinin yapay zekâ içeriklerinde kullanılması, ciddi mahremiyet ihlalleri doğurduğu belirlenmiştir. Çocuğun yüzü, sesi veya kimliğini çağrıştıran unsurların dijital ortamda üretilmesi, mağduriyetin yeniden üretilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, çocukların yapay zekâ temelli içeriklerde kullanımının açık biçimde yasaklanması ve caydırıcı yaptırımların getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dijital platformlar ve yayın kuruluşlarının sorumlulukları da Masa 6 kapsamında önemli bir tartışma alanı olarak öne çıkmıştır. İçeriğin üretilmesi kadar yayılması ve öne çıkarılması süreçlerinde platformların belirleyici rolü, kurumsal sorumluluk sınırlarının netleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Yayan ve görünür kılan aktörlerin sorumluluklarının açık biçimde tanımlanması ve yaptırımların uygulanabilir hale getirilmesi, aile ve çocukların korunması açısından temel bir gereklilik olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, dijital riskleri yeterince bildirmeyen ve önleyici tedbirler almayan yazılım geliştiriciler için ihmalî sorumluluk düzenlemelerinin getirilmesi önerilmiştir.

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

EYLEM PLANI

#YMA25

Çalıştay Eylem Planı

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı kapsamında oluşturulan eylem planı, altı farklı masa etrafında yürütülen tartışmalar sonucunda ortaya çıkan tespitler, sorun alanları ve çözüm önerileri temel alınarak hazırlanmıştır. Eylem planının temel amacı, çalıştay sürecinde dile getirilen görüşlerin yalnızca tespit düzeyinde kalmaması; uygulanabilir, izlenebilir ve sorumluluğu tanımlanmış somut adımlara dönüştürülmesidir.

Eylem planı hazırlanırken öncelikle her bir masa kapsamında öne çıkan ortak temalar ve tekrar eden sorun alanları sistematik biçimde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma sürecinde, masa raporlarında yer alan öneriler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiş; benzer nitelikteki öneriler bir araya getirilerek bütüncül bir çerçeve oluşturulmuştur. Ardından, bu öneriler uygulanabilirlik, etki alanı ve öncelik düzeyi açısından ele alınmıştır. Hazırlanan eylem planında her bir eylem maddesi için eylemin tanımı, eylemin sorumlusu (işin sahibi) ve öngörülen gerçekleştirme süresi açık biçimde belirtilmiştir. Bu yaklaşım, önerilerin soyut temenniler olmaktan çıkarılarak somut politika, uygulama ve müdahale alanlarına dönüştürülmesini hedeflemektedir. Ayrıca sorumluluk ve zaman boyutunun tanımlanması, eylem planının izlenebilirliğini ve sürdürülebilirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda eylem planı, çalıştayda ortaya konulan çok boyutlu sorun alanlarına yönelik kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerilerini içeren dinamik bir yol haritası olarak kurgulanmıştır. Planın, ilgili paydaşlar tarafından referans alınabilecek bir rehber belge niteliği taşıması hedeflenmektedir.

Tabloda yer alan her bir eylem maddesi için, ilgili çalışmanın yürütülmesinden sorumlu olacak kurum, aktör ya da paydaş grupları “işin sahibi” başlığı altında açık biçimde tanımlanmıştır. Bu yaklaşım, önerilerin hayata geçirilmesinde kurumsal belirsizliklerin önüne geçilmesini ve çok paydaşlı iş birliklerinin teşvik edilmesini hedeflemektedir. Aynı zamanda eylemlerin kısa, orta ve uzun vadeli olarak sınıflandırılması, uygulama sürecinin aşamalı ve izlenebilir bir çerçevede ele alınmasına olanak tanımaktadır. Eylem planı tablosunda ayrıca her bir eylemin hayata geçirilmesi sonucunda elde edilmesi öngörülen çıktılar belirtilmiştir. Bu yönüyle eylem planı tablosu, çalıştayda ortaya konulan görüşlerin somut, ölçülebilir ve sürdürülebilir adımlara dönüştürülmesini sağlayan bütüncül bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

YENİ MEDYA VE AİLE İÇİ EŞLER ARASI İLETİŞİM KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema	Tespit / Sorun Alanı	Önerilen Eylem	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
6284 Sayılı Kanun ve Kadına Yönelik Şiddet	6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanmadığı dönemlerde kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinde artış yaşanması; yeni medyada şiddetin görünür kılınma biçiminin failleri dolaylı olarak cesaretlendirmesi	1. 6284 sayılı Kanun'un eksiksiz ve etkin biçimde uygulanmasının sağlanması	İlgili kamu kurumları, T.C. Adalet Bakanlığı, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	Orta (6-12 ay)	Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinde azalma
		2. Yeni medya ve geleneksel medyada şiddeti normalleştiren, öğretici veya meşrulaştırıcı dilin önüne geçilmesi amacıyla etik yayın ilkelerinin güçlendirilmesi	RTÜK, basın meslek örgütleri, medya kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Medyada mağdur odaklı ve sorumlu yayın dilinin yaygınlaşması
Yeni Medya ve Eşler Arası İlişkiler	Yeni medya ortamlarının eşler arası iletişimde yanlış anlamalara, güvensizlik ve ilişkisel gerilimlere zemin hazırlaması; cinsiyetçi ve kutuplaştırıcı dilin yeniden üretilmesi	1. Medya dilinin tarafsızlaştırılması ve demokratikleştirilmesine yönelik yapısal düzenlemelerin yapılması	Medya kuruluşları, düzenleyici kurumlar	Orta (6-12 ay)	Eşler arası ilişkileri olumsuz etkileyen söylemlerin azalması
		2. Eşler arası ilişkileri konu alan içeriklerde eşitlikçi ve kapsayıcı dil kullanımının teşvik edilmesi	İçerik üreticileri, medya profesyonelleri	Kısa (3-6 ay)	Toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetilen içerik artışı

Yeni Medya ve Boşanma Olgusu	Yeni medya kullanımının aile içi çatışmaları görünür kılması, derinleştirilmesi ve boşanma süreçlerini hızlandırabilmesi	1. Aile kurumunu korumaya yönelik bütüncül sosyal politikaların geliştirilmesi	T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, sosyal politika yapıcılar	Uzun (12 ay ve üzeri)	Aile içi çatışmaların önlenmesine yönelik yapısal destek mekanizmaları
		2. Uluslararası sözleşmelerin ve yerel yasaların etkin biçimde uygulanmasının sağlanması	Kamu kurumları	Orta (6-12 ay)	Aile içi şiddet ve çatışmanın azaltılması
		3. İstanbul Sözleşmesi'nin yeniden kabul edilmesi ve etkin biçimde uygulanması	Yasama, yürütme ve yargı organları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Aile içi güven ortamının güçlenmesi
Dijital Mahremiyet	Yeni medya ortamlarında bireysel ve aile mahremiyetinin aşınması; kişisel alanların görünür hâle gelmesi	1. Dijital mahremiyet bilincine yönelik eğitim ve farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları	Kısa-Orta (3-12 ay)	Dijital mahremiyet farkındalığının artması
		2. Kişisel alanın korunmasına ilişkin hukuki düzenlemelerin güçlendirilmesi	Yasama organı, T.C. Adalet Bakanlığı	Orta (6-12 ay)	Dijital ortamda mahremiyet ihlallerinin azalması
Yeni Medya Kişiliği ve Psikososyal Etkiler	Dikkat ekonomisine dayalı yeni medya yapısının duygusal dalgalanmalara ve tutarsız benlik sunumlarına yol açması	1. Yeni medya kullanımına ilişkin farkındalık çalışmalarının artırılması	Eğitim kurumları, medya okuryazarlığı programları	Kısa (3-6 ay)	Dijital farkındalık düzeyinin yükselmesi

		2. Dijital dengeyi destekleyen bilinçlendirme çalışmaları ve psikososyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi	Sağlık kurumları, yerel yönetimler	Orta (6-12 ay)	Psikososyal risklerin azaltılması
Dijital Medyada Kıskançlık ve Kadın Karşıtı Söylemler	Dijital platformlarda kıskançlık temelli gözetim davranışlarının ve kadın karşıtı söylemlerin yaygınlaşması	1. Dijital platformların nefret söylemi ve cinsiyetçi içeriklere karşı önleyici politikalar geliştirmeye teşvik edilmesi	Dijital platformlar, düzenleyici kurumlar	Kısa-Orta (3-12 ay)	Nefret söylemi içeren içeriklerin azalması
		2. Algoritmik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi	Dijital platformlar	Orta (6-12 ay)	Toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen içerik ekosistemi
Özenme Kültürü ve Kimlik Sorunları	İdealize edilen yaşam biçimlerinin sahicilikten uzak, taklitçi kimlik anlayışlarını yaygınlaştırması	1. Otantik değerleri merkeze alan kültürel yaklaşımların teşvik edilmesi	Kültür politikası yapıcıları, medya kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Sahici ve gerçekçi kimlik temsillerinin artması
		2. Kadim kültürel değerlerin günümüzle ilişkilendirilerek yeniden görünür kılınması	Akademi, kültür ve sanat kurumları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Kadının değerini vurgulayan eşitlikçi kültürel anlatıların güçlenmesi

YENİ MEDYA VE ÇOCUK-EBEVEYN İLİŞKİSİ KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema / Tespit	Sorun Alanı	Önerilen Eylem	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
Çocuğun Metalaşması ve Sharenting	Ebeveynlerin çocuklara ait içerikleri rıza olmaksızın paylaşması	1. Ebeveynlere yönelik dijital mahremiyet ve çocuk hakları farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi	T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, STK'lar, Üniversiteler	Kısa (3-6 ay)	Sharenting risklerine ilişkin ebeveyn farkındalığının artması
	Çocukların dijital ortamda "meta" hâline gelmesi	2. Çocukların dijital temsiline ilişkin etik ilke rehberinin hazırlanması	Akademisyenler, Kamu Kurumları	Orta (6-12 ay)	Ebeveyn paylaşımlarını sınırlandıran etik çerçeve
Dijital Ayak İzi ve Hak İhlalleri	Çocuk verilerinin reklam ve etkileşim ekonomisinde kullanılması	1. Çocukların dijital ayak izine ilişkin hukuki düzenlemelerin güçlendirilmesi	Yasama Organları, Hukukçular	Uzun (12 ay ve üzeri)	Çocuklara özgü dijital veri koruma mekanizmaları
	Dijital içeriklerin çocukların geleceğini olumsuz etkilemesi	2. Ebeveyn paylaşımlarının çocuk hakları perspektifiyle değerlendirilmesine yönelik rehberler hazırlanması	Kamu Kurumları, Akademi	Orta (6-12 ay)	Hak temelli ebeveyn paylaşım pratiği
Dijital Çocuk Kaçırma Riski	Çocuk fotoğraflarının izinsiz kullanımı	1. Sosyal medya platformlarında çocuk içeriklerine yönelik bildirim ve denetim mekanizmalarının artırılması	Dijital Platformlar	Orta (6-12 ay)	Çocuk görsellerinin izinsiz kullanımının azaltılması
	Ebeveynlerin risk farkındalığının düşük olması	2. Ebeveynlere yönelik dijital çocuk güvenliği bilgilendirme kampanyaları	STK'lar, Belediyeler	Kısa (3-6 ay)	Güvenli paylaşım davranışlarının gelişmesi

Velayet Hakkının Dijital Ortamda Suistimali	Velayet hakkının dijital boyutunun göz ardı edilmesi	1. Velayet hakkının dijital hakları kapsayacak şekilde yeniden tanımlanması	Hukukçular, Akademisyenler	Uzun (12 ay ve üzeri)	Dijital hakları içeren velayet yaklaşımı
	Akademik ve hukuki tartışma eksikliği	2. Dijital velayet konulu akademik çalışmaların teşvik edilmesi	Üniversiteler, Araştırma Merkezleri	Orta (6-12 ay)	Literatürde kavramsal derinlik
Dijital Uçurum	Ebeveynlerin çocukların dijital deneyimlerini anlayamaması	1. Dijital ebeveynlik ve algoritma farkındalığı eğitimleri	MEB, Üniversiteler, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Aile içi dijital iletişimin güçlenmesi
	Aile içi iletişim kopukluğu	2. Dijital ebeveynlik becerilerini geliştiren programların yaygınlaştırılması	Kamu Kurumları	Uzun (12+ ay)	Dijital kuşaklar arası uyum
Dijital Okuryazarlık Eksikliği	Eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerde bilgi yetersizliği	1. Ebeveynlere özel dijital okuryazarlık eğitimlerinin yapılandırılması	STK'lar, Üniversiteler	Kısa (3-6 ay)	Bilgiye dayalı ebeveynlik pratiği
	Aile temelli politika eksikliği	2. Aile temelli medya okuryazarlığı politikalarının geliştirilmesi	Kamu Kurumları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Sürdürülebilir dijital aile politikaları
Dijital Çağda Ebeveynlik	Baskıcı ebeveynlik modellerinin işlevsizliği	1. Katılımcı ve rehberlik edici dijital ebeveynlik modellerinin teşvik edilmesi	Akademi, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Çocuk merkezli ebeveynlik anlayışı
	Aile içi çatışmalar	2. Aile içi iletişimi güçlendiren rehber modellerin geliştirilmesi	Psikologlar, Eğitimciler	Orta (6-12 ay)	Sağlıklı dijital iletişim
Dijital Bağımlılık	Dopamin temelli bağımlılık mekanizmaları	1. Yaşa uygun dijital kullanım sınırlarının belirlenmesi	Aileler, Eğitim Kurumları	Kısa (3-6 ay)	Kontrollü dijital kullanım

	Akademik ve sosyal olumsuz etkiler	2. Dijital dengeyi destekleyen alternatif sosyal ve fiziksel etkinliklerin teşviki	Yerel Yönetimler	Orta (6-12 ay)	Dengeli çocuk gelişimi
Siber Zorbalık	Cinsiyete göre farklılaşan zorbalık türleri	1. Okul ve aile temelli siber zorbalık farkındalık eğitimleri	Okullar, Rehberlik Birimleri	Kısa (3-6 ay)	Erken müdahale ve farkındalık
	Koruyucu mekanizma eksikliği	2. Cinsiyete duyarlı dijital koruma mekanizmalarının geliştirilmesi	Kamu Kurumları	Orta (6-12 ay)	Güvenli dijital ortam
Dijital İçeriklerde Şiddet	Şiddetin normalleşmesi	1. İçerik denetim ve yaş filtrelerinin etkin uygulanması	Dijital Platformlar	Kısa (3-6 ay)	Çocuklara uygun içerik
	Ailelerin içerik seçimi konusunda bilinçsizliği	2. Ailelere yönelik içerik okuryazarlığı eğitimleri	STK'lar, Psikologlar, Akademiye ve Eğitimciler	Orta (6-12 ay)	Bilinçli içerik tüketimi
Hukuki ve Sosyal Politika Eksiklikleri	Çocuklara özgü dijital düzenleme eksikliği	1. Çocukların dijital haklarını kapsayan yasal düzenlemelerin yapılması	Yasama Organları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Hak temelli dijital hukuk
	Ebeveyn destek mekanizmalarının yetersizliği	2. Kreş, ebeveyn izni gibi sosyal politikaların güçlendirilmesi	Kamu Kurumları, Eğitimciler	Uzun (12 ay ve üzeri)	Dijital çağda desteklenen aile yapısı

YENİ MEDYA KÜLTÜRÜ VE AİLE DEĞERLERİ KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema	Tespit / Sorun Alanı	Önerilen Eylem	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
Dijitalleşme ve Aile Yapısının Dönüşümü	Dijital çağın aile yapısını dönüştürmesi; yüz yüze iletişimin zayıflaması ve aynı mekânda yalnızlaşma olgusunun yaygınlaşması	1. Kuşaklar arası etkileşimi artırmaya yönelik sosyal, kültürel ve yerel destek mekanizmalarının geliştirilmesi	Sosyal politika yapıcılar, yerel yönetimler	Uzun (12 ay ve üzeri)	Aile bağlarının güçlenmesi
		2. Aile içi iletişimi güçlendiren dijital olmayan ortak zaman ve mekânların teşvik edilmesi	Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Yüz yüze aile içi etkileşimin artması
Yüz Yüze İletişimin Azalması ve Dijital Yalnızlık	Yeni medya araçlarının aile bireyleri arasındaki doğrudan iletişimi azaltması; “birlikte ama yalnız” olma hâlinin yaygınlaşması	1. Aile içi iletişimi destekleyen sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması	Belediyeler, kültür kurumları	Orta (6-12 ay)	Aile içi iletişimin güçlenmesi
		2. Dijital cihaz kullanımına yönelik aile içi sınırların belirlenmesine ilişkin rehberlerin yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, rehberlik hizmetleri	Kısa (3-6 ay)	Dijital yalnızlık düzeyinin azalması
Kıyaslama Kültürü ve Yetersizlik Hissi	Sosyal medyada idealize edilmiş aile ve ebeveynlik temsillerinin yetersizlik hissini artırması	1. Medya okuryazarlığı eğitimleriyle eleştirel farkındalığın artırılması	Eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Eleştirel medya farkındalığının gelişmesi

		2. Gerçekçi ve çoğul aile temsillerinin teşvik edilmesi	Medya kuruluşları, içerik üreticileri	Orta (6-12 ay)	Ailelere yönelik baskı algısının azalması
Mahremiyetin Dönüşümü ve İhlali	Dijital içeriklerin aile mahremiyetini kırılğan hâle getirmesi; çocukların dijital temsili üzerinden hak ihlalleri	1. Çocuk hakları bağlamında dijital mahremiyeti koruyucu yasal düzenlemelerin yapılması	Yasama organı, ilgili kamu kurumları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Çocukların dijital haklarının korunması
		2. Ailelere yönelik “dijital mahremiyet rehberi” hazırlanması	Kamu kurumları, uzmanlar	Kısa (3-6 ay)	Mahremiyet bilincinin artması
Dijital Aldatma ve Aile İçi Güven Sorunu	Dijital platformların duygusal ve dijital aldatma pratiklerini görünür kılması; evlilik ilişkilerinde güven kaybı	1. Aile danışmanlığı ve rehberlik hizmetlerinin dijital riskleri kapsayacak biçimde genişletilmesi	Aile danışmanlığı merkezleri, ilgili bakanlıklar	Orta (6-12 ay)	Aile içi güvenin yeniden inşası
Dijital Bakıcılık ve Medya Okuryazarlığı Eksikliği	Dijital araçların ebeveyn denetiminin yerini alması; çocukların erken yaşta yoğun dijital maruziyete açık hâle gelmesi	1. Ebeveynlere yönelik dijital medya okuryazarlığı programlarının yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, sivil toplum kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Bilinçli ebeveynlik pratiklerinin artması
		2. Sosyal politika yapıcılarının bu alana yönelik sorumluluk üstlenmesi	Kamu kurumları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Çocukların dijital risklerden korunması

Influencer Ebeveynlik ve Gösteri Kültürü	Ebeveynliğin dijital gösteri alanına dönüşmesi; çocuklar üzerinde psikolojik baskı oluşması	1. Influencer ebeveynlerin çocuk temsillerine yönelik denetim mekanizmalarının geliştirilmesi	Dijital platformlar, düzenleyici kurumlar	Orta (6-12 ay)	Çocuk temelli içeriklerin denetim altına alınması
		2. Etik ilkelere dayalı içerik üretiminin teşvik edilmesi	Medya kuruluşları, içerik üreticileri	Kısa (3-6 ay)	Daha sorumlu içerik üretimi
Tüketim Kültürü ve Aile Ekonomisi	Dijital tüketim kültürünün aile ekonomisi ve sosyalleşme biçimlerini dönüştürmesi	1. Aileyi bir araya getiren kültürel ve geleneksel etkinliklerin yeniden canlandırılması	Yerel yönetimler, kültür kurumları	Orta (6-12 ay)	Aile içi dayanışmanın güçlenmesi
		2. Tüketim karşıtı bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Sivil toplum kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Bilinçli tüketim davranışlarının artması
Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Dijital Yeniden Üretimi	Yeni medyanın hegemonik kadınlık ve erkeklik temsillerini pekiştirmesi	1. Toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan medya politikalarının geliştirilmesi	Düzenleyici kurumlar, politika yapıcılar	Uzun (12 ay ve üzeri)	Eşitlikçi medya temsillerinin güçlenmesi
		2. Eleştirel medya okuryazarlığının yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları	Orta (6-12 ay)	Toplumsal farkındalığın artması
Dijital Ayak İzi ve Dijital Mezarlık	Dijital verilerin kalıcılığı ve ölüm sonrası dijital kimliklerin devamına ilişkin etik ve hukuki sorunlar	1. Dijital ayak izi ve unutulma hakkına yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması	Kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları	Orta (6-12 ay)	Dijital haklara ilişkin bilinç artışı
		2. Veri yönetimine ilişkin düzenlemelerin güçlendirilmesi	Yasama organı	Uzun (12 ay ve üzeri)	Dijital veri güvenliğinin sağlanması

YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ YENİ MEDYA VE AİLE KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema	Tespit / Sorun Alanı	Önerilen Eylem	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
Dezenformasyon, Nefret Söylemi ve Dijital Zorbalık	Yapay zekâ destekli içerik üretiminin hızlanması, doğrulanmamış ve manipülatif bilgilerin aile bireyleri arasında hızla yayılması; çocuk ve gençlerin erken yaşta nefret söylemi ve dijital zorbalığa maruz kalması	1. Yapay zekâ uygulamalarının güvenilir ve denetlenebilir veri kaynaklarından beslenmesini sağlayacak politikaların geliştirilmesi	Kamu kurumları	Orta (6-12 ay)	Aile içi güvenin korunması ve çocukların dijital zorbalıktan korunması
		2. Ailelere ve çocuklara yönelik yapay zekâ okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Dijital okuryazarlık ve farkındalık artışı
Ebeveyn Karar Süreçlerinde Yapay Zekâya Aşırı Güven	Ebeveynlerin sağlık, eğitim ve gelişim gibi hayati konularda yapay zekâ temelli yönlendirmelere aşırı bağımlı hâle gelmesi; eleştirel düşünme ve içsel değerlendirme süreçlerinin zayıflaması	1. Yapay zekâ destekli rehberlik uygulamalarının etik ve güvenli çerçevede geliştirilmesi	Eğitim ve teknoloji kurumları	Orta (6-12 ay)	Eleştirel düşünme becerilerinin korunması
		2. Yaşa uygun kullanım, sınır koyma ve risk yönetimini içeren kılavuzların hazırlanması	STK'lar, kamu kurumları	Kısa (3-6 ay)	Sağlıklı ve bilinçli yapay zekâ kullanımı

Bilimsel Bilgiye Güvensizlik	Yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerin doğruluğunun belirsizliği; ailelerin yanlış sağlık ve eğitim kararları alması	1. Bilim iletişiminin güçlendirilmesi	Akademisyenler, kamu iletişim birimleri	Orta (6-12 ay)	Bilgiye güvenin artması ve yanlış kararların önlenmesi
		2. Bilginin örnek vakalarla somutlaştırıldığı, deneyim temelli iletişim stratejilerinin yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları	Orta (6-12 ay)	Somut ve anlaşılır bilimsel içerik yaygınlığı
Deepfake Teknolojileri	Yapay zekâ ile üretilmiş sahte görüntü ve ses kayıtlarının aile bireylerini dolandırıcılık ve itibar zedelenmesi riskine maruz bırakması	1. Deepfake içeriklerini tespit etmeye yönelik yapay zekâ uygulamalarının geliştirilmesi	Teknoloji firmaları, akademisyenler	Orta (6-12 ay)	Deepfake tespit kapasitesinin artması
		2. Uzman personel ve bilirkişilerin yetiştirilmesi	Eğitim kurumları, meslek örgütleri	Uzun (12 ay ve üzeri)	Güvenilir denetim mekanizmalarının oluşturulması
Veri Güvenliği ve Mahremiyet	Yapay zekâ sistemleri aracılığıyla toplanan kişisel ve aile verilerinin ihlali ve veri şeffaflığının olmaması	1. KVKK'ya uygun veri işleme politikalarının geliştirilmesi	Kamu kurumları, teknoloji firmaları	Orta Vadeli (6-12 ay)	Ailelerin veri güvenliği ve şeffaflık algısının artması
		2. Veri güvenliği ve şeffaflığının aileler için anlaşılır biçimde sağlanması	Kurumsal iletişim birimleri	Kısa (3-6 ay)	Mahremiyet farkındalığının yükselmesi

Çocuk Görsellerinin Kötüye Kullanımı	Ebeveynler tarafından paylaşılan çocuk fotoğraflarının yapay zekâ araçlarıyla kötüye kullanılabilmesi	1. Çocuk hakları, dijital mahremiyet ve görsel paylaşım riskleri konusunda ebeveyn eğitimleri	Eğitim kurumları, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Çocuk güvenliği ve bilinçli paylaşım artışı
		2. Farkındalık kampanyalarının düzenlenmesi	Kamu ve sivil toplum	Orta (6-12 ay)	Risklerin görünürlüğünün artması
Algoritmik Eşitsizliklerin Yeniden Üretimi	Yapay zekâ algoritmalarının mevcut toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretmesi; içeriklerin adaletsiz biçimde şekillenmesi	1. Adil, şeffaf ve hesap verebilir algoritmaların geliştirilmesi	Teknoloji firmaları, kamu kurumları	Uzun (12 ay ve üzeri)	Dijital içeriklerde eşitsizliklerin azalması
		2. Ulusal ve kurumsal politikaların oluşturulması	Devlet kurumları, politika yapıcılar	Orta (6-12 ay)	Hesap verebilirlik ve şeffaflık mekanizmalarının güçlenmesi
Zaman Yönetimi ve Dikkat Dağılımı	Yapay zekâ uygulamalarının yoğun kullanımı nedeniyle dikkat dağılımı, öğrenme güçlükleri ve aile içi etkileşim niteliğinin azalması	1. Ekran dışı alanların ve etkinliklerin teşvik edilmesi	Eğitim kurumları, yerel yönetimler	Kısa (3-6 ay)	Aile içi etkileşim ve odaklanma düzeyinin artması
		2. Yapay zekâ kullanımının bilinçli biçimde yönetilmesine yönelik aile eğitimlerinin yaygınlaştırılması	STK'lar, rehberlik merkezleri	Orta (6-12 ay)	Zaman yönetimi ve dikkat kontrolünün gelişmesi

Yalnızlaşma ve Empati Kaybı	Yapay zekâ ile tek yönlü ve sürekli onaylayıcı etkileşimlerin empati yetilerini zayıflatması; sosyal yalnızlık ve aile içi duygusal bağlarda azalma	1. Yapay zekâ uygulamalarında empati temelli tasarım yaklaşımlarının benimsenmesi	Teknoloji firmaları	Orta (6-12 ay)	Sosyal ve duygusal bağların güçlenmesi
		2. İnsan-insan etkileşimini destekleyici kullanım modellerinin teşvik edilmesi	Eğitim ve sosyal kurumlar	Kısa (3-6 ay)	Empati ve aile içi bağların artması
Doğru Bilgiye Ulaşma Sorunu	Yapay zekâ tarafından sunulan bilgilerin kaynağının belirsizliği; aile bireylerinin doğru bilgiye erişiminin zorlaşması	1. Bilginin farklı kaynaklardan teyit edilmesini teşvik eden pratiklerin kazandırılması	Eğitim kurumları, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Doğru bilgiye erişim ve eleştirel okuryazarlık artışı
		2. Yapay zekâ okuryazarlığı eğitimlerinin yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Ailelerde bilinçli bilgi kullanımı

YENİ MEDYA VE BAĞIMLILIK-SAĞLIK SORUNLARI KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema	Tespit / Sorun Alanı	Önerilen Eylem	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
Yeni Medya Temelli Davranışsal Bağımlılıkların Tanımlanamaması	Oyun, akıllı telefon ve sosyal medya bağımlılıklarının net tanı kriterlerinin olmaması; erken tanı ve müdahaleyi zorlaştırması	1. Dijital bağımlılıkların “dijital hastalıklar” kapsamında tanımlanmasına yönelik bilimsel çalışmaların desteklenmesi	Akademik kurumlar, sağlık bakanlığı	Uzun (12 ay ve üzeri)	Net tanı kriterleri ve erken müdahale mekanizmalarının oluşturulması
		2. Ulusal tanı ve izleme çerçevesinin oluşturulması	Sağlık Bakanlığı, akademi	Uzun (12 ay ve üzeri)	Sistemik takip ve önleme altyapısının kurulması
Dijital Kumar ve Yasa Dışı Bahis Yaygınlaşması	Dijital mecralarda kumar oynama pratiklerinin yaygınlaşması; yasa dışı bahis kullanım yaşının düşmesi; aile ekonomisi ve bütünlüğü zarar görmesi	1. Erken müdahale programlarının yaygınlaştırılması	Sağlık ve sosyal hizmet kurumları	Orta (6-12 ay)	Riskli davranışların erken tespiti
		1. Dijital kumar davranışını hedefleyen risk tarama araçlarının geliştirilmesi	Araştırma kurumları, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Bağımlılık risklerinin ölçülmesi
		2. Yasal ve yasa dışı kumara yönelik bütüncül önleme politikalarının uygulanması	Devlet kurumları, yasa yapıcılar	Uzun (12 ay ve üzeri)	Dijital kumar davranışının azaltılması

Kutu Açma Videoları ve Oyunlaştırılmış İçerikler	Kutu açma videoları ve oyunlaştırma tekniklerinin çocuk ve gençleri kumar benzeri davranışlara yönlendirmesi	1. Bu içeriklere çocukların erişiminin sınırlandırılması	Dijital platformlar, BTK	Kısa (3-6 ay)	Bağımlılık riskinin azalması
		2. Ebeveyn kontrol sistemlerinin güçlendirilmesi	Ebeveynler, teknoloji firmaları	Orta (6-12 ay)	Çocukların güvenli içerik erişimi
		3. Kamuya yönelik farkındalık kampanyalarının artırılması	STK'lar, medya kuruluşları	Kısa (3-6 ay)	Bilinçli ebeveynlik ve çocuk farkındalığı
Bağımlılık Yapan Yeni Medya Mekanizmaları	Sonsuz kaydırma, bildirimler ve hızlı tüketim içeriklerinin uzun süre çevrim içi kalmayı teşvik etmesi	1. Mekanizmaların işleyişine ilişkin toplumsal farkındalık oluşturulması	STK'lar, eğitim kurumları	Kısa (3-6 ay)	Kullanıcı bilinçlendirmesi
		2. Rehber ve eğitim içeriklerinin hazırlanması	Eğitim ve sağlık kurumları	Orta (6-12 ay)	Bilinçli dijital kullanım davranışının artması
Dijital Ortamlar Üzerinden Madde Satışı	Dijital platformlar aracılığıyla madde satışının kolaylaşması; çocuk ve gençlerin sağlık ve güvenlik riskleri	1. Dijital medya okuryazarlığı eğitimlerinin tüm yaş gruplarına yayılması	Eğitim kurumları, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Çocuk ve gençlerin risk farkındalığı
		2. Ailelere yönelik "erken uyarı işaretleri" rehberlerinin hazırlanması	STK'lar, rehberlik merkezleri	Kısa (3-6 ay)	Risklerin erken tespit edilmesi

Medya Kaynaklı Mükemmeliyetçilik ve Beden Algısı	Sosyal medyada idealize edilen yaşam, beden ve güzellik temsillerinin çocuk ve gençlerde psikolojik baskı ve özgüven sorunlarına yol açması	1. Gerçeklik algısını güçlendiren medya içeriklerinin teşvik edilmesi	Medya kuruluşları, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Psikolojik baskının ve özgüven kaybının azalması
		2. Okul temelli psikososyal destek programlarının yaygınlaştırılması	Eğitim kurumları, rehberlik birimleri	Orta (6-12 ay)	Çocuk ve gençlerin ruh sağlığının desteklenmesi
Kamuya Yönelik İletişim Çalışmalarının Yetersizliği	Bağımlılıkla mücadelede dijital kamu iletişiminin etkin kullanılmaması	1. Hedef kitleye özgü, kısa ve etkili dijital mesaj serilerinin hazırlanması	STK'lar, medya kuruluşları	Kısa (3-6 ay)	Toplumsal farkındalığın artması
Dijital Kumarı Özendirici Medya Yayınları	Televizyon ve dijital platformlardaki kumar içeriklerinin çocuk ve gençler için bağımlılık riskini normalleştirmesi	1. RTÜK tarafından yayınlara yönelik daha sıkı sınırlamalar ve denetimlerin uygulanması	RTÜK	Orta (6-12 ay)	Riskli içeriklerin denetlenmesi
Güvenli İnternet ve Dijital Hizmet Kullanımında Düşük Farkındalık	Güvenli internet, e-Devlet ve dijital hizmetlerin doğru kullanımında yetersiz farkındalık	1. Kamu spotları, eğitim modülleri ve gençlere yönelik kısa bilgilendirici videolar hazırlanması	Kamu kurumları, eğitim birimleri	Kısa (3-6 ay)	Dijital hizmetlerde bilinçli kullanım artışı
Dijital Bağımlılık Risk Haritasının Olmaması	Hangi uygulama ve içeriklerin bağımlılık riski taşıdığına dair sistematik çerçevenin olmaması	1. Çocuk ve gençlerin yoğun kullandığı uygulamalara yönelik risk analizlerinin yapılması	Araştırma kurumları, akademi	Orta (6-12 ay)	Güncel dijital risk haritasının oluşturulması

SOSYAL POLİTİKALAR VE HUKUKİ İYİLEŞTİRMELER KONUSUNA YÖNELİK EYLEM PLANI

Tema / Tespit	Sorun Alanı	Önerilen Çözüm	İşin Sahibi	Süre	Beklenen Çıktı
Aile ve Çocuk Programları	Denetim ve kontrol mekanizmalarının yetersizliği	1. Aile ve çocuk programlarının mevzuata uygun şekilde denetlenmesi	RTÜK, MEB	Kısa (3–6 ay)	Kamu yararına uygun ve denetimli içerik
		2. Haftanın belirli günlerinde tüm yayın kuruluşlarında 10–15 dk çocuk ve aile eğitici içeriğe yer verilmesi	RTÜK, Medya Kuruluşları	Orta (6–12 ay)	Düzenli ve ulaşılabilir eğitici içerik
Medya Etiği ve Habercilik	Sloganik, dikkat çekici ama sorumsuz haber dili	1. Medya kuruluşları için etik yayın rehberi hazırlanması ve uygulanması	Basın Yayın Kurumları, Medya Dernekleri	Orta (6–12 ay)	Sorumlu ve bilgilendirici haber dili
		2. Aile ve çocukları konu eden haberlerde sorumlu, eğitici yaklaşımın teşvik edilmesi	RTÜK, STK'lar	Kısa (3–6 ay)	Etik habercilik kültürü
Ebeveyn Hak Farkındalığı	Haklarını bilmeyen ebeveynler	1. Teknik terimlerden arındırılmış broşür ve bilgilendirici materyallerin dağıtılması	Aile Bakanlığı, STK'lar	Kısa (3–6 ay)	Artan ebeveyn farkındalığı
Dijital ve AI Suçları	Dijital şiddet, yapay zekâ ile işlenen suçlar, platform sorumluluğu belirsiz	1. Dijital şiddet ve AI suçlarının kanunda açık şekilde tanımlanması ve cezai yaptırımların caydırıcı hâle getirilmesi	T.C. Adalet Bakanlığı	Uzun (12+ ay)	Yasal güvenlik ve caydırıcılık

		2. Platform sorumluluk sınırlarının belirlenmesi ve yaptırımların uygulanması	BTK,	Orta (6–12 ay)	Sorumluluk netliği ve caydırıcılık
		3. Çocukların yüz, göz vb. içeriklerinin AI ile kullanımı suç sayılması	T.C. Adalet Bakanlığı, BTK	Orta (6–12 ay)	Çocuk haklarının korunması
		4. Riskleri bildirmeyen ve gerekli önlemleri almayan yazılım geliştiricilere ihmali sorumluluk getirilmesi	BTK	Orta (6–12 ay)	Geliştirici sorumluluğu netleşmesi
		5. Mahkemelerde AI ve deepfake uzmanlarının zorunlu hale getirilmesi	T.C. Adalet Bakanlığı	Orta (6–12 ay)	Uzman destekli yargı süreci
		6. Yapay zekâ suçlarında ağırlaştırıcı neden etkisinin uygulanması	T.C. Adalet Bakanlığı	Uzun (12+ ay)	AI suçlarında etkili ceza mekanizması
Aile İçi Şiddet	AI ve sosyal medya boyutu detaylandırılmamış	1. Aile içi şiddet düzenlemelerinin dijital boyutla birlikte detaylandırılması	Adalet Bakanlığı, Sosyal Hizmetler	Orta (6–12 ay)	Kapsamlı yasal çerçeve
Yapay Zeka ve AB Uyum	Türkiye AI çalışmaları AB tüzüğü ile uyumlu değil	2. Türkiye AI çalışmalarının AB AI tüzüğü ile entegre edilmesi	BTK, AB İşbirliği Ofisleri	Uzun (12+ ay)	Uluslararası uyumlu AI politikaları
Mahremiyet ve Eğitim	Çocuklarda mahremiyet bilinci eksik	1. Mahremiyet atölyeleri ve özel bölge eğitimlerinin verilmesi	MEB, STK'lar	Kısa (3–6 ay)	Çocukların mahremiyet bilinci gelişmiş

		2. Rıza temelli eğitim programlarının yaygınlaştırılması	MEB, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Bilinçli rıza farkındalığı
Bütünleştirici Politikalar	Multidisipliner yaklaşımların eksikliği	1. Medya, hukuk ve eğitim alanında multidisipliner ekiplerin kurulması	Kamu Kurumları, Üniversiteler	Orta (6-12 ay)	Politika ve uygulamalarda bütünlük yaklaşım
Dijital Liderlik ve Okuryazarlık	Siber zorbalık ve aile dijital becerileri eksik	1. Dijital liderlik müfredatının zorunlu hâle getirilmesi	MEB, Üniversiteler	Orta (6-12 ay)	Aileler ve öğretmenlerde dijital liderlik
		2. Yapay zekâ okuryazarlığı politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması	BTK, MEB	Orta (6-12 ay)	AI kullanımında bilinçli toplum
Dijital Güvenlik	Deneyim temelli eğitim eksikliği	1. VR ve dijital modellerle güvenlik panelleri ve deneyim temelli eğitimler	MEB, BTK	Orta (6-12 ay)	Güvenlik farkındalığı ve deneyim kazancı
Veri ve Çerez Politikaları	Şiddet eğilimli içeriklerin üretimi ve ekonomik veri farkındalığı eksik	1. Çerez ve veri politikalarıyla şiddet üreten yapıların engellenmesi	BTK, Yazılım Geliştiriciler	Kısa (3-6 ay)	Şiddet odaklı içeriklerin azalması
		2. Veri ekonomisi ve dijital tüketim farkındalığının ailelere aktarılması	BTK, STK'lar	Orta (6-12 ay)	Farkındalığı artırılmış veri kullanımı
Dijital Haklar ve Zaman Yönetimi	Mikro ödemeler, çevrimdışı kalma hakkı, aile zamanı korunmıyor	1. Mikro ödemelerde ebeveyn onayı ve iade hakkının sağlanması	Adalet Bakanlığı, MEB	Kısa (3-6 ay)	Ailelerin dijital hakları korunmuş
		2. Çevrimdışı kalma hakkının tanınması ve aile ile geçirilen zamanın korunması	MEB, STK'lar	Kısa (3-6 ay)	Aile içi iletişim ve etkileşim korunması

KAYNAKÇA

- Alesina, A., And Giuliano, P. (2014). Family Ties. In Handbook Of Economic Growth (Vol. 2, Pp. 177- 215). Elsevier.
[Http://Dx.Doi.Org/10.1016/B978-0-444-53538-2.00004-6](http://Dx.Doi.Org/10.1016/B978-0-444-53538-2.00004-6)
- Aslan, A. & Karakuş Yılmaz, T. . (2017). "Türkiye'de Güvenli İnternet Kullanımına Yönelik Gerçekleştirilen Uygulamaların Analizi" Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (53), 121-143.
- Atalay, G. E., Tanrıverdi, Y., & Arıcı, Y. (2024). Romantik İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Nitel Bir Araştırma. Yeni Medya(16), 98-121. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1428821>
- Atar Keskin, Ş., & Demirbaş, E. (2024). Gençlerde Sosyal Medya Bağımlılığında Aile Ve Arkadaş İlişkilerinin Rolü Üzerine Bir İnceleme. Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi, 5(2), 165-184. Doi:10.61861/Spshcd.1519905
- Aydoğan, F., & Kırık, A. (2012). Alternatif Medya Olarak Yeni Medya. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (18), 58–69.
- Aytekin, Ç., & Yıldız, E. N. (2025). Dijital Çağda İki Aşamalı Akış Kuramını Yeniden Okumak: Sınırlı Otorite- Sınırsız Etkileşim. *Sakarya İletişim*, 5(2), 108-133.
<https://doi.org/10.70684/silet.1704228>
- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 4(8), 101-129.
[Https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Sirnakifd/Issue/11320/135278](https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Sirnakifd/Issue/11320/135278)
- Canatan, K., & Yıldırım, E. (2013). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Clayton , R.B.,Nagurney A. Ve Smith, J.R. (2013), "Cheating, Breakup, And Divorce: İs Facebook Use To Blame?" *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, Volume 16 (10), 717-720.
- Çağlar, B. (2019). Yeni Medya İletişimi Nasıl Dönüştürdü: Pasif Mesaj Alıcısından Aktif, Üreten, Değiştiren, Yorumlayan Ve Eyleme Geçen Aktif Mesaj Üreticisine. M. Cinman & E. Dinçerden (Ed.),

İletişim Bilimleri Çalışmaları I İçinde (Ss. 49–64). Ankara: Akademişyen Yayınevi.

Çakar, Y., & Yengin, D. (2024). İletişim Aracı Olarak Telefonda Konuşma Alışkanlıklarının Telefobi Ve Nomofobi Üzerinden Karşılaştırılarak İncelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 12(3), 1252-1282.
<https://doi.org/10.19145/E-Gifder.1506486>

Fox, J. & Anderegg, C. (2014), "Romantic Relationship Stages And Social Networking Sites: Uncertainty Reduction Strategies And Perceived Relational Norms On Facebook", *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking* Vol. 17, No. 11, 78-89.

Gladding, S. T. (2015). Aile Terapisi: Tarihi, Kuram Ve Uygulamaları (Çev. Ed. Keklik, İ. Ve Yıldırım, İ.). (5. Bs.) Ankara: Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Graf, A. (2023). Yapay Zeka Ve Gelecek Tasarımı. Ankara: Gece Kitaplığı.

Griffiths, M. D. (1998). Internet Addiction: Does It Really Exist? In J. Gackenbach (Ed.), *Psychology And The Internet: Intrapersonal, Interpersonal And Transpersonal Applications*. Pp. 61-75. New York: Academic Press.

Güngör, N. (2011). *İletişim Bilimine Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). "Dijital Ebeveynlik Ve Değişen Roller", *University Of Gaziantep Journal Of Social Sciences*, 12(4):883-896.

Kandemir Özdenak, C. (2019), "Televizyon Ve Çocuk İ Zleyici", İstanbul, Der Yayınları

Kara, T., Alkar, E. & Demir, Y. (2025). Yerel Okuryazarlık Ölçeği: Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(65), 3481-3502.
<https://doi.org/10.53444/deubefd.1642309>

- Karşlı, E. (2019). “Modernleşme Sürecinde Çözülen Aile Yapısı Ve Kadının Yeniden İnşası.” Uluslararası Hukuk Ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi, 1(1): 1- 14.
- Kaymak Özmen, S. (2004). Aile İçinde Öfke Ve Saldırganlığın Yansımaları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(2), 27-39.
- Kızılkaya, Z. Z. (2025). Dijital Ebeveynlik Ve Çocuk Üzerine Esra Ercan Bilgiç İle Söyleşi. Journal Of Media Literacy Studies, 4(1).
- Konuk, N., & Ilgın, H. Ö. (2019). Almanya’da Yaşayan Türk Ailelerinin Yeni Medya Kullanımlarının İncelenmesi. The Turkish Online Journal Of Design, Art And Communication, 9(4), 533-545.
- Köyönü, B., Eser, Ö., Özbal, A. F. & Ektirici, A. (2022). Eyvah Telefonum Kayboldu! Üniversite Öğrencilerinin Nomofobi Düzeylerinin İncelenmesi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(2), 76-87.
- Lengel, L. (2004). Computer Mediated Communication: Social Interaction And The Internet. Gbr, London: Sage Publications, Incorporated.
- Lievrouw, L. A., & Livingstone, S. (2006). *Handbook Of New Media: Social Shaping And Consequences Of Icts*. California: Sage Publications.
- Mcdaniel, B.T., Drouin, M. & Cravens, J (2017) "Do You Have Anything To Hide? Infidelity-Related Behaviors On Social Media Sites And Marital Satisfaction", *Computers In Human Behaviour*, Vol. 26 (5), 916-926.
- Mutlu, B. (2007). *İletişim Çalışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Nişanyan. (2025). Aile, Nişanyan Sözlük, <https://www.nisanyansozluk.com/>
- Odabaşı, F. (2017) "Dijital Yaşamda Çocuk", Ankara: Pegem Akademi

Ormanlı, O. (2024). Dijital Platformlarda Yapay Zeka Olgusu: Black Mirror Dizisi “Joan Is Awful” Örneği. Yengin, D. & Bayrak, T. (Ed.), Yeni Medya Çalışmaları ve Yapay Zeka- I. İKSAD Yayınevi.

Ören R. (2025). Tiktok Platformunu Konu Alan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme. Yengin, D. (Ed.), Yeni Medya ve İletişim: Yeni Yaklaşımlar. AI.LabsPublishing, 285-316.

Özalp, E. (2023). Gençlerle Baş Başa Yapay Zeka. İstanbul: Yordam Kitap.

Özdemir, Ö. C. (2025). Aile Yılı'nın Dijital Medyada Temsili: Althusser (Dia) Perspektifinden Kamu Spotu Ve Reklam Analizi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Aile Yılı Özel Sayısı), 550-585. <https://doi.org/10.14520/Adyusbd.1746489>

Öze, N. (2025). Değişimin İki İtici Gücü: Yaşlılık ve Teknoloji Üzerine Sistematik Literatür Analizi. Yeni Medya(18), 443-464. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1541198>

Sevim, Y. (2024). Sanal Kültürün Aileye Yansımaları Bağlamında Sanal Ebeveynlik. Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, 17(Ös), 211-230. Doi:10.12981/Mahder.1506452

Sucu, İ. & Ataman, E. (2020). Dijital Evrenin Yeni Dünyası Olarak Yapay Zeka Ve Her Filmi Üzerine Bir Çalışma. Yeni Medya Elektronik Dergisi, 4(1), 40-52.

Tarhan, N. & Nurmedov, S. (2015). Bağımlılık Sanal Veya Gerçek. Timaş Yayınları.

TDK. (2025). Aile, Türk Dil Kurumu Sözlük, <https://www.sozluk.gov.tr/>

Topçu, Ö. (2019). Çevrim İçi Narsizm, Ed. Karadağ, G., Dijital Hastalıklar, Der Yayınları, S: 169-190.

Tosyalı, H., & Sütçü, C. S. (2016). Sağlık İletişiminde Sosyal Medya Kullanımının Bireyler Üzerindeki Etkileri. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 3(2), 3-22.

Türkoğlu, H. S. (2025). Editörden: Dijital Çağda Aile Ve İletişimin Dönüşümü: Medya, Kültür Ve Toplumsal Yansımalar. Trt Akademi, 10(24), 380-385.

Uzday, T. (2009). Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler Ve Bağımlılık Yapan Maddeler. Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi, 21,5-15.

Yeni Medya ve Aile Çalıştayı. (2019). Sonuç Raporu, https://www.academia.edu/41826284/YEN%C4%B0_MEDYA_VE_A%C4%B0LE_%C3%87ALI%C5%9ETAYI

Yengin, D. & Bayındır, B. (2019). Dijital Bağ(Im)Lı, Ed. Karadağ. G., Dijital Hastalıklar, Der Yayınları, S: 85-115.

Yengin, D. & Bayrak, T. (2023). *Yeni Medya Kuram ve Yaklaşımlar 101*. İstanbul: Der Yayınevi.

Yengin, D. & Çakar, Y. (2024). Yapay Zeka Uygulamalarında Prompt Kavramının Rolü: Chatgpt, Gemini Ve Bing Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz. Altunay, D. A. (Ed.), Dijital Kültür (Ss. 53-79). Nobel Yayınevi.

Yengin, D. & Yılmaz, S. (2024). Dijital Mahremiyet ve Dijital Güvenlik Bağlamında Gözetim Toplumu Üzerine Bir İnceleme. İçinde Kahraman Gökalp, E. & Yıldız, İ. (Ed.), Dijital Mahremiyetin Boyutları: Dijital Alanda Araştırmalar ve Tartışmalar (ss. 107-121). İstanbul Üniversitesi Yayınevi. <https://doi.org/10.26650/B/SSc5SSc20.2024.030.007>

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

ÇALIŞTAY KARELERİ

#YMA25

EK 1: alıştay Kareleri

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

BASIN YANSIMALARI

#YMA25

EK 2: Basın Yansımaları

Haberler > Ekonomi > Teknoloji > İstihdam > Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkileri çalışmaya ele alınacak - Teknoloji Haberleri

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkileri çalıştayla ele alınacak

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini ele almak ve farkındalık oluşturmak amacıyla üniversitelerin işbirliğiyle "2. Dijital Çağda Aile Yapısı: Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" düzenlenecek.

Anadolu Ajansı | Geliş: 02.12.2025 - 16:19 | Güncelleme: 02.12.2025 - 16:19

ABCNE DL | Google News

ABCNE DL | Google News

Çalıştay, Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇÖMÜ), AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi İLMER işbirliğiyle Üsküdar Üniversitesi'nin evsahipliğinde yarın düzenlenecek.

Haber Türk, <https://www.haberturk.com/dijitallesmenin-aile-yapisi-uzerindeki-etkileri-calistayla-ele-alinacak-3842345-teknoloji>

SonDakika.com.tr

Dijital Çağda Aile Yapısı Çalıştayı

Son Güncelleme: 03.12.2025 16:18

Üsküdar Üniversitesi'nde dijitalleşmenin aile yapısına etkileri üzerine çalıştay düzenlendi.

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini ele almak ve farkındalık oluşturmak amacıyla üniversitelerin işbirliğiyle "2. Dijital Çağda Aile Yapısı: Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" düzenlendi.

Son Dakika, <https://www.sondakika.com/amp/haber-dijital-cagda-aile-yapisi-calistayi-19318998/>

Haberler, <https://www.haberler.com/guncel/dijital-cagda-aile-yapisi-calistayi-gerceklesti-19318911-haberi/>

Haber Frekans, <https://haberfrekans.com.tr/dijitallesmenin-aile-yapisi-uzerindeki-etkileri-calistayla-ele-alindi/>

Sofraya bir tabak da telefonlar için... "2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" Üsküdar'da yapıldı!

by Güncel Kadın — 3 Aralık 2025 in Güncel Haberler

0

Güncel Kadın, <https://www.guncelkadin.com.tr/sofraya-bir-tabak-da-telefonlar-icin-2-yeni-medya-ve-aile-calistayi-uskudarda-yapildi/>

Sofya 7°C Otu

İnternette ara

Yeni Medya ve Aile Çalıştayı düzenlenecek

Çalıştay, Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi ILMER işbirliğiyle Üsküdar Üniversitesinin ev sahipliğinde yarın düzenlenecek.

Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nazife Güngör ve ÇOMÜ Rektörü Prof. Dr. Ramazan Cüneyt Erenoğlu, Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Gül Esra Atalay ve ÇOMÜ Yeni Medya ve İletişim Bölüm Başkanı Prof. Dr. Deniz Yengin

koordinatörlüğünde düzenlenecek olan çalıştay kapsamında yeni medyanın aile içi iletişim ve ilişkiler üzerindeki çok yönlü etkileri ele alınacak.

MSN, <https://www.msn.com/tr-tr/finans/ekonomi/yeni-medya-ve-aile-%C3%A7al%C4%B1%C5%9Ftay%C4%B1-d%C3%BCzenlenecek/ar-AA1RyHiM>

Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), AI Labs ve İLİMER ortaklığında düzenlenen "2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı", Üsküdar Üniversitesi Nermin Tarhan Konferans Salonu'nda geniş katılımı gerçekleştirildi. Çalıştayda dijitalleşme çağının aile yapısında meydana getirdiği dönüşümler, toplumsal değerlerdeki değişim ve yeni medya ortamının çocuklar ile gençler üzerindeki etkileri akademik çerçevede ele alındı.

Çanakkale Olay, <https://www.canakkaleolay.com/haber/2-yeni-medya-ve-aile-calistayi-nda-dijitallesmenin-aile-uzerindeki-etkileri-masaya-yatirildi-115427>

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkileri çalıştayla ele alındı

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini ele almak ve farkındalık oluşturmak amacıyla üniversitelerin işbirliğiyle "2. Dijital Çağda Aile Yapısı: Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" düzenlendi.

Tekirdağ Bakış,

https://www.tekirdagbakis.com/haber/26955560/dijitallesmenin-aile-yapisi-uzerindeki-etkileri-calistayla-ele-alindi#google_vignette

Yeni Medya ve Aile Çalıştayı ÇOMÜ iş birliğiyle Üsküdar Üniversitesi'nde gerçekleştirildi

Üsküdar Üniversitesi, ÇOMÜ, AI Labs ve İLİMER iş birliğiyle düzenlenen çalıştayda dijitalleşmenin ail yapısı ve toplumsal etkileri akademik açıdan ele alındı.

Haber Merkezi
Tüm Haberleri

Çan'ın Sesi, <https://www.caninsesi.com.tr/haber/26965980/2-yeni-medya-aile-calistayi-uskudar-universitesi>

Aile yılı olarak ilan edilen 2025 yılında, aile kurumlarının toplumsal dayanışmadaki rolünü vurgulamak ve aile yapılarının modern dünyadaki değişim süreçlerini tartışmak üzere Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'nın 2'ncisi Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi İLİMER işbirliğiyle Üsküdar Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Haber ATV, <https://haberatv.com.tr/dijitallesmenin-aile-yapisi-uzerindeki-etkileri-calistayla-ele-alindi/>

🏠 Anasayfa > Aile > Nevzat Tarhan'dan ailelere uyarı: Yemek esnasında telefonları tamamen kaldırın

Nevzat Tarhan'dan ailelere uyarı: Yemek esnasında telefonları tamamen kaldırın

Risale Haber, <https://www.risalehaber.com/nevzat-tarhandan-ailelere-uyari-yemek-esnasinda-telefonlari-tamamen-kaldirin-449478h.htm>

Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi İnsan Odaklı İletişim Uygulama ve Araştırma Merkezi (İLİMER) tarafından düzenlenen 2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı, Üsküdar Üniversitesi Nermin Tarhan Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi.

Dijital çağda kültürün artık aileden ziyade medya tarafından aktarıldığını ifade eden Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan, "Şu anda kültür aktarımını artık aile yapmıyor; yeni medya yapıyor. Dijital dönüşüm yapıyor. Bu bizi dünyada yeni bir medeniyet inşasına doğru götürüyor. Küresel olarak hepimiz bu sürecin içindeyiz." dedi. Sofraya bir tabak da telefonlar için koyan aileler olduğuna dikkat çeken Tarhan, aile içinde haftada belirli zamanların "dijital detoks" olarak ayrılmasının önemine vurgu yaptı.

Üsküdar Haber, <https://uskudar.edu.tr/haber/2-yeni-medya-ve-aile-calistayi-uskudarda-yapildi/65373>

Yeni Medya ve Aile Çalıştayı ÇOMÜ İş Birliğiyle Üsküdar Üniversitesi'nde Gerçekleştirildi

Hüseyin Atay
Çanakkale

Üsküdar Üniversitesi, ÇOMÜ, AI Labs ve İLİMER iş birliğiyle düzenlenen çalıştayda dijitalleşmenin aile yapısı ve toplumsal etkileri akademik açıdan ele alındı. Üsküdar Üniversitesi Nermin Tarhan Konferans Salonu'nda düzenlenen "2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı", dijital çağda aile, çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerin farklı disiplinlerde değerlendirildiği oturumlarla gerçekleştirildi.

"2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Al-

Labs ve İLİMER iş birliğiyle düzenlenen "2. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı", Üsküdar Üniversitesi Nermin Tarhan Konferans Salonu'nda yapıldı. Çalıştayda dijitalleşme sürecinin aile yapısına, toplumsal etkilerinin dönüşümüne, çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerinin eleştirilerek değerlendirilmesi amaçlandı.

Rektör Erenoğlu çevrimiçi katıldı. ÇOMÜ Rektörü Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu, Çanakkale'de gerçekleştirilen 3. Amik Dünya Engeller Günü programları nedeniyle etkinliğe çevrimiçi katıldı ve uygulamalı konuşma yaptı. Re-

tör Erenoğlu, yeni medyanın hızla dönüşen yapısının aileyi hem güçlendiren hem de zorlayan yönleri bulunduğunu belirterek üniversitelerin bu alanda bilimsel bilgi üretme sorumluluğunu vurguladı. Gençler dijital ortamda karşılaşılan riskler Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan, dijital çağda kültür aktarımının giderek aileden medyaya kaydığını ve bunun aile kurumunun işleyişini etkilediğini ifade etti. Prof. Dr. Tarhan, çocuk ve gençlerin dijital ortamda karşılaşılan risklere yönelik farkındalık oluşturma sürecine önemle dikkat çekti.

"Aile kurumu güncel kavramda yeniden değerlendirilmeli"

Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nazife Güngör ise "Aile Yılı" kapsamında düzenlenen bu tür etkinliklerin aile kurumunun güncel koşullar ışığında yeniden değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Çalıştayda yeni medyanın aile işleyişini, çocuk gelişimi, mahremiyet, dijital davranış biçimleri ve toplumsal yapıya etkileri farklı oturumlarda ele alındı. Akademisyenler, araştırmacılar ve sektör temsilcileri gün boyunca süren programda görüş ve önerilerini paylaştı.

Çan'ın Sesi, Basılı

8 >>

Biga'nın Sesi
Sesli Gazetesinin Kurucusu

05 ARALIK 2025 CUMA

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkileri çalıştayla ele alındı

Dijitalleşmenin aile yapısı üzerindeki etkilerini ele almak ve farkındalık oluşturmak amacıyla üniversitelerin işbirliğiyle "2. Dijital Çağda Aile Yapısı: Yeni Medya ve Aile Çalıştayı" düzenlendi.

Aile yılı olarak ilan edilen 2025 yılında, aile kurumunun toplumsal dayanışmadaki rolünü vurgulamak ve aile yapısının modern dünyadaki değişim süreçlerini tartışmak üzere Yeni Medya ve Aile Çalıştayı'nın 2'ncisi Üsküdar Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi İLİMER işbirliğiyle Üsküdar Üniversitesi'nin evsahipliğinde gerçekleştirildi. Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nazife Güngör ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Rektörü Prof. Dr. Ramazan Cüneyt Erenoğlu Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Gül Esra Atalay ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yeni Medya ve İletişim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Deniz Yengin koordinatörlüğünde düzenlenen çalıştay kapsamında yeni medyanın aile içi iletişim ve ilişkiler üzerindeki çok yönlü etkileri ele alındı. Üstlenilen, aile bireylerinin dijital okuryazarlık becerilerinin güçlendirilmesi ve sağlıklı medya kullanım alışkanlıklarının oluşturulmasına yönelik stratejileri tartışıldığı çalıştayda ayrıca yeni medya ortamında aile değerlerinin nasıl korunabileceği ve güçlendirileceği tartışıldı. Medya ve teknoloji politikalarına yön verecek önerilerin oluşturulmasının hedeflendiği çalıştay Yeni Medya ve Aile İçerjiler Arası İletişim, Yeni Medya ve Çocuk-Ebeveyn İlişkisi, Yeni Medya Kültürü ve Aile Değerleri, Yayıncı Zeka Devrimi Yeni Medya ve Aile, Yeni Medya

ve Bağımlılık-Sağlık Sorunları, Sosyal Politika ve Hukuki İyileştirmeler başlıklı oturumlar gerçekleştirildi. Dijitalleşmenin aile yapısını nasıl dönüştürdüğüne dair kapsamlı bir değerlendirilmenin sunulduğu çalıştaydan aile

edeceleri, sonuçlarının hem aile politikalarına hem de eğitime ve medya alanındaki ulusal stratejiye katkı sağlanacağı, yayıncıların olan sonuç raporunun Türkiye'nin 2025 Aile Yılı kapsamında yürütüldüğü çalışmalara bilimsel bir temel oluşturması hedefleniyor. AA

Biga'nın Sesi, Basılı

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

KATILIMCI LİSTESİ

#YMA25

EK 3: Katılımcı Listesi

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI KATILIMCI LİSTESİ

Ad Soyad	Kurum
Prof. Dr. Nevzat Tarhan	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Nazife Güngör	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Deniz Yengin	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Gül Esra Atalay	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. B. Aykut Arıkan	Türk-Alman Üniversitesi
Asım Ekren	Cumhuriyet Savcısı
Prof. Dr. Ebru Güzel	İstanbul Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Aylin Yalçın Sarıbey	Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Bahar Muratoğlu Pehlivan	Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Tuba Işık	İstanbul Medipol Üniversitesi
Merve Özdemir	Klinik Psikolog
Merve Fener	Uzman Psikolog
Av. Begüm Tekin	İstanbul Barosu
Dr. Sibel Öz	Üsküdar Üniversitesi
Sedanur Harman	Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Elif Posos Devrani	Türk-Alman Üniversitesi
Dr. Oya Kocaman	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Özgül Dağlı	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Nurper Ülkür	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Recep Tayfun	Maltepe Üniversitesi
Prof. Dr. Başak Gezmen	İstanbul Medipol Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Pınar Demir Asna	Üsküdar Üniversitesi
Av. Ezgi Sivrikaya	İstanbul Barosu
Doç. Dr. Cem Tutar	Üsküdar Üniversitesi
Doktorant Fatma Hamamcı	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail Barış	Üsküdar Üniversitesi

Doç. Dr. Onur Akyol	İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ümit Sarı	İstanbul Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Tuğçe Keleş	İstanbul Gelişim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ceren Acun	Üsküdar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Topaçoğlu	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Feride Zeynep Güder	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Barış Atiker	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Bostancı	Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Derya Gül Ünlü	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman İrvan	Üsküdar Üniversitesi
Rabia Ören	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yasemin Çakar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Bahşende Çoban Azizoğlu	Üsküdar Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Kumsal Kınay	Üsküdar Üniversitesi
Arş. Gör. Osman Tosun	Üsküdar Üniversitesi
Arş. Gör. Hüsna Tosun	Üsküdar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Öznur Karakaş Kırmızısakal	Üsküdar Üniversitesi
Av. Ezgi Deniz Ünsal	Çanakkale Barosu
Tunahan Ünsal	Bi'Şey Var Medya Kurucusu
Doç. Dr. Hicran Özlem Ilgın	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Meral Kurtulmuş	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Cemal Noyan	Üsküdar Üniversitesi
Doç. Dr. Özge Uğurlu Akbaş	Üsküdar Üniversitesi
Emrah Yıldırım	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
Şenol Kaptanoğlu	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
Ömer Kaan Güven	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
Tunahan Cihan	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
Kubilay Avcı	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
C. Burak Sevgili	İstanbul Emniyet Müdürlüğü TUBİM
Aykan Şahin	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Okan Ormanlı	İstanbul Kültür Üniversitesi
Doktorant Yağmur Tanrıverdi	Üsküdar Üniversitesi

Av. Özlem Şen	İstanbul Barosu
Doç. Dr. Begüm Aylin Önder	İstanbul Atlas Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sibel Aybar	İstanbul Gelişim Üniversitesi
Öğr. Gör. Fehim İlhan	İstanbul Gelişim Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Şehmus Güler	Haliç Üniversitesi
Kubilay Kara	Üsküdar Üniversitesi
Arş. Gör. Atıla Endemir	Üsküdar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ceren Saran Doğan	Üsküdar Üniversitesi
Tuğba Sevgin	Üsküdar Üniversitesi
Emircan Özdemir	Üsküdar Üniversitesi
Hira İnci	Üsküdar Üniversitesi
Ayşe Köse	Üsküdar Üniversitesi
Berat Gök	Üsküdar Üniversitesi
Ayşegül Yümnü	Psikolog
Meryem Usta	Üsküdar Üniversitesi

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI

ÇALIŞTAY GEREKİMLERİ

#YMA25

EK 4: Çalıştay Gereksinimleri
(Afiş, Akış ve Davetiye)

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI 2025

Üsküdar Üniversitesi
Merkez Yerleşke
Nermin Tarhan Konferans Salonu

03 Aralık 2025

<https://ailabstr.com/yma/>

İLİMER

#yma2025

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı
Afiş

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI 2025

03 Aralık 2025, Çarşamba - Nermin Tarhan Konferans Salonu

PROGRAM AKIŞI

10.30-11.00	Kayıt & Karşılama
11.00-12.00	Saygı Duruşu - İstiklal Marşı - Kurumsal Tanıtım Filmi Açılış Konuşmaları Prof. Dr. Gül Esra Atalay - Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dekanı, İLİMER Müdürü Prof. Dr. Nazife Güngör - Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cüneyt Erenoğlu - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan - Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü ve Yönetim Üst Kurulu Başkanı
12.00-12.30	Çalıştay Genel Tanıtımı ve Amaçlar Prof. Dr. Deniz Yengin - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
12.30-13.30	Öğle Yemeği
13.30-15.00	Çalıştay Birinci Oturum (Güney Yerleşke)
15.00-15.30	Çay-Kahve Molası
15.30-17.00	Çalıştay İkinci Oturum (Güney Yerleşke)
17.00-17.30	Kapanış Oturumu (Güney Yerleşke Fuat Sezgin Konferans Salonu)

4 KİTAP
OKUMA

5 DİJİTAL
OKUMA

10 KÜLTÜR
KİTAPINI

16 İLİMER
KİTAPINI

17 İLİMER
KİTAPINI

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı Program Akışı

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı 2025

Üsküdar Üniversitesi ev sahipliğinde, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, AI Labs ve Üsküdar Üniversitesi İLİMER iş birliğinde düzenlenen *II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı*na katılımınız bizleri onurlandıracaktır.

Prof. Dr. R. Cüneyt Erenoğlu
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Nazife Güngör
Üsküdar Üniversitesi Rektörü

Tarih: 03.12.2025 **Yer:** Üsküdar Üniversitesi / Merkez Yerleşke Nermin Tarhan Konferans Salonu **Saat:** 10.00

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı Çalıştay Davetiyesi

İLİMER

II. YENİ MEDYA VE AİLE ÇALIŞTAYI 2025
03.12.2025

ÇALIŞTAY PROGRAMI

AÇILIŞ OTURUMU (Üsküdar Üniversitesi, Merkez Yerleşke, Nermin Tarhan Konferans Salonu)

SAAT	İÇERİK
10.30-11.00	Kayıt & Karşılama* * Her katılımcı kayıt masasında kayıt yaptırmalıdır.
11.00- 12.00	Açılış Konuşmaları - Prof. Dr. Gül Esra Atalay Üsküdar Üniversitesi, İletişim Fakültesi Dekanı, Ü.Ü. İLİMER Müdürü -Prof. Dr. Nazife Güngör Üsküdar Üniversitesi Rektörü -Prof. Dr. Cüneyt Erenoğlu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü -Prof. Dr. Nevzat Tarhan Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü
12.00-12.30	Çalıştay Genel Tanıtımı ve Amaçlar - Prof. Dr. Deniz Yengin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
12.30-13.30	Öğle Yemeği

ÇALIŞTAY OTURUMLARI (Üsküdar Üniversitesi, Güney Yerleşke, C-D blok)

SAAT	İÇERİK
13.00-15.00	Birinci Oturum Masa tartışmalarının başlatılması
15.00-15.30	Çay- Kahve Molası
15.30-17.00	İkinci Oturum Masa tartışmalarının devamı ve masa raporunun hazırlanması
17.00-17.30	Kapanış Oturumu Güney Yerleşke Fuat Sezgin Konferans Salonu

II. Yeni Medya ve Aile Çalıştayı
Detaylı Program Akışı

